

רלא

תרומה

תשז עֶשֶׂר יְרִיעוֹת אֵינֻן, דְּאֵינֻן עֲשָׂרָה רְקִיעִין. וּמֵאֵן אֵינֻן יְרִיעוֹת דְּמִשְׁכַּנָּא דְּאֵינֻן עֶשֶׂר. וְקִיָּמָן לְמַנְדַּע לְחֻכְמֵי לְבָא. מֵאֵן דִּינְדַּע בְּהוּ, אֶסְתַּכַּל בְּחֻכְמַתָּא סְגִיָּא, וּבְרִזִין דְּעֵלְמָא, וְאֶסְתַּכַּל * לְעֵילָא בְּתַהוּא אַתְרַ, דְּכָל חַד וְחַד אַתְדַּבֵּק בֵּיהּ, בַּר תְּרִין יֵאֵינֻן דְּקִיָּמָן בִּימֵינָא וּבְשִׁמְאֵלָא, וְאֵינֻן גְּנִיזִין בְּתַרְי שְׂכִינְתָא.

תשז רַבִּי יוֹסִי אָמַר * תִּשְׁעַ רְקִיעִין אֵינֻן, וְשְׂכִינְתָא אִיהִי עֲשִׂירָאָה. דְּאִי תִימָא בְּגִין דְּכְתִיב עֶשֶׂר, בַּר מִשְׂכִּינְתָא אִיהוּ. אִי הָכִי, שְׂכִינְתָא חַד סְרִי אִיהִי דְּקִיָּמָא עַל עֶשֶׂר. אֲלֵא וְדֵאִי תִשְׁעַ אֵינֻן, וְאֵינֻן תִּשְׁעַ יוֹמִין שְׁבִין ר"ה לְיוֹם הַכַּפּוּרִים, וְאִיהִי עֲשִׂירָאָה. כְּגֻוֹנָא דָּא, מְשַׁכֵּן אִיהוּ עֶשֶׂר יְרִיעוֹת.

תשח * אֵינֻן עֶשֶׂר רְקִיעִין רְזָא דְרִזִין דְלָא אַתְמָסֵר בַּר לְאֵינֻן דְּיַדְעֵי חֻכְמַתָּא, וְכֵלָא אִיהוּ * בְּרִזִין דְּבוּצִינָא קְדִישָׁא, דְּאִיהוּ גְלִי רְזָא דְכָל רְקִיעָא

חלופי גרמאות

ח רקיעין. 1 מוסיף אינון, מלבד הכתר דפשיטא דלא אתגליא. 2 עשר יריעות וליג אינון; מוסיף עשר יריעות אינון

דרך אמת ז עיין בפרדס רמונים מהומ"ק שער ז' פ"א. ח בסודות שיער הרשב"י ע"ה שיקראוהו חכמים בכל הזהר בוצינא קדישא ר"ל ניצוץ קדוש.

הסולם

מאמר

שבעה רקיעים

עצמה חסרה. וז"ש הזהר לעיל, עשר וכו' איהו בלא שכינתא. כי מדת המלכות עצמה הנקראת מנעולא, חסרה במספר ע"ס שלה, וכלי הבינה משמשים במקומה. (כנ"ש לעיל בהקדמת ספר הזהר דף נ"ז ד"ה החוא, ובדף נ"ט ד"ה גו, ע"ש) ובחינת המלכות עצמה גנוזה היא למעלה מע"ס שלה, במקום החזה דו"א, ונמצא שמדת המלכות עצמה היא למעלה מע"ס שלה. ור' יוסי אינו חולק על המציאות אלא שאומר שבחינת המפתחא, אע"פ שהוא מבינה, מ"מ נחשבת למלכות, ונמצא שיש בה עצמה עשר ספירות. ומדמה זה לעשרת ימי תשובה, שיום העשירי הוא יום הכפורים שהוא בינה, ומ"מ נחשבת כמלכות, ומשלמת העשר ספירות. והמלכות מבחינת עצמה העומדת בנקודת החזה דו"א, סבור ר' יוסי, שאינה כלל בחשבון, משום שהיא גנוזה שמה.

תשח אֵינֻן עֶשֶׂר רְקִיעִין וְכוּ': עשרה רקיעים אלו הם סוד הסודות שלא נמסר אלא לאלו שיודעים חכמה, והכל הוא בסודות המאור הקדוש, שהוא ר"ש, שהוא גילה סוד של כל רקיע ורקיע, ואלו המשמשים שמשמשים בכל אחד ואחד. שבעה רקיעים הם למעלה, בז"א, שבעה רקיעים הם למטה במלכות, כמו למעלה. ורקיע השביעי

תשז עֶשֶׂר יְרִיעוֹת אֵינֻן וְכוּ': עשר יריעות הן, שהם עשרה רקיעים, ומי הם. הם יריעות המשכן שהוא המלכות, שהם עשר. דהיינו עשר ספירות, כנ"ל. והם עומדים להשגה לחכמי לב, כי במלכות מגולה החכמה, ולא למעלה ממנה. מי שידע בהם מסתכל בחכמה גדולה ובסודות העולם, ומסתכל למעלה, במקום החוא שכל אחד ואחד מתדבק בו. חוץ משני רקיעים העומדים בימין ושמאל, שהם חכמה ובינה שלה, שהם גנויים עם השכינה.

תשז ר' יוסי אמר תשע וכו': ר' יוסי אמר תשעה רקיעים הם, והשכינה היא עשירית. כי אם תאמר, משום שכתוב עשר, חסר ה' הם עשר חוץ מן השכינה, (כנ"ל באות תדצ"ט) אם כן י"א ספירות יש בהשכינה, היא ספירה אחת, ועומדת על עשר ספירות. ונודע שע"ס הן ולא י"א, כמ"ש בספר יצירה. אלא ודאי תשע הם, שהם תשעה ימים שבין ר"ה ליום הכפורים, והיא העשירית. כעין זה המשכן הוא עשר יריעות.

ביאור הדברים. כי המלכות עלתה לבינה ונמתקה שמה, ועי"ז מאיר בה בחינת הבינה ונקראת מפתחא, ומדת עצמה גנוזה. באופן שאין בה אלא ט"ס כח"ב חג"ת נה"י, ומדתה (דפו"י דף קס"ד ע"ב *) דף קס"ה ע"א)

רלב

תרומה

ורקיעא, ואינון שמשין דמשמשי בכל חד וחד. שבע רקיעין אינון לעילא, שבע רקיעין אינון לתתא, כגוונא דלעילא. שבע רקיעין אינון, דכהו פכביא ומזלי לאנהגא עלמא דא כפום ארתיה, כמה דאצטריף ליה.

תשט בכלהו שביעאה עדיף, בר תמינאה, דקא טו מדבר לכלהו, וקיימא על פלהו. כתיב ט סלו לרוכב בערבות, מאן רוכב בערבות, ומאן אינון ערבות. אלא, ערבות דא רקיעא שביעאה, אמאי אתקרי ערבות. על דאיהו פליל מאשא ומיא פחדא, ומסטרא דדרום, ומסטרא דצפון, ואיהו מעורב מתרין סטריין.

תשי ואי תימא, אי הכי, שתי ערבות דקא מתחברן בלולב, ותנינן ערבות, הדא הוא דכתיב סלו לרוכב בערבות. אי הכי, מאן זייב נרפין בגופא, או גופא ברפין, דהא דא עביד פרין ואיבין, ודא לא עביד פרין ואיבין.

תשיא אלא, ודאי פלא הוא רזא דערבות דבלולב, אינון ערבות דבלולב, חד אש, וחד מים. ברזא דא ״דכלהו, ואיהו שביעאה איהו אש ומים פליל פחדא, ברזא חדא, וברגין דערבות איהו ״רזא פללא דכלהו שית אחרנין, איהו רזא דרתיכא עלאה, וקודשא בריך הוא אתרעי בהאי רקיע, יתיר מפלהו

הלוכי גרמאות
ע כלהו, פ ליג רזא.

מסורת הזהר
(1) (תהלים סח) תולדות נר צ'ג ד'ח ו ט"א שליב.

דרך אמת טן שהוא מנהיג לכלם ועומד על כלם.

סלו לרוכב בערבות

הסולם

מאמר

והם נצחו והודו הנקראים ירכיו. ושואל, מי נתן ירכין שהם נו"ה, בגוף, שהוא חג"ת, ומי נתן גוף, שהוא חג"ת, בירכין, שהן נו"ה. כלומר, שכאן אתה אומר שערבות הן חסד דז"א שהוא נחשב לגוף ז"א, ושם אתה אומר שהן נו"ה שהם ירכין שמחוץ לגוף שלו. מי השווה אותם, שהרי זה, דהיינו הגוף, עושה פירות, וזה, דהיינו נו"ה שהן ירכין, אינן עושות פירות. (כמ"ש להלן דף רס"א אות תשצ"ו).

השביעי, שהוא חסד, כולל ג"ד, ע"כ הם עשרה כנ"ל. שבע רקיעים הם שבהם ככבים ומזלות להנהיג העולם הזה לפי דרכו כמו שצריך לו.

מאמר סלו לרוכב בערבות

תשט בכלהו שביעאה עדיף וכו':
בכולם שביעי יותר חשוב, שהוא חסד. חוץ מן רקיע השמיני, שהוא בינה, שהוא מנהיג כל שבעה הרקיעים, ועומד על כולם. כתוב, סולו לרוכב בערבות. שואל, מי הוא הרוכב בערבות, ומי הם הערבות. ואומר, ערבות, זהו רקיע השביעי, שהוא ספירה ראשונה דז"א, הנק' חסד, וכוללת כל הספירות דז"א שמתחתיה. ולמה נקרא ערבות, משום שהוא מעורב מאש ומים יחד, דהיינו מצד דרום, שהוא מים ומצד צפון שהוא אש. והוא מעורב מב' הצדדים. והרוכב בערבות הוא רקיע השמיני שהוא בינה.

תשיא אלא ודאי כלא וכו': ומשיב, אלא ודאי הכל הוא כמו הסוד של ערבות שבלולב, שאלו הערבות שבלולב, שהם נו"ה, אחד אש, שהוא הוד, ואחד מים, שהוא נצח בסוד זה הם כולם, שזה כולו מים וזה כולו אש, ואינם מעורבים זה בזה, שהרי הן ב' ספירות בשליטות מיוחדות לעצמן. והוא, הרקיע השביעי, שהוא חסד, כלל אש ומים יחד בסוד אחד, שהרי הוא ספירה אחת, ונמצא כולל בתוכו ב' ערבות שבלולב ביחד ממש. ומשום שהרקיע ערבות הוא כולל בתוכו

תשי ואי תימא אי וכו': ואם תאמר, א"כ, ב' ערבות המחברים עם הלולב ולמדנו, שזהו שכתוב, סלו לרוכב בערבות, (דפו"י דף קס"ה ע"א)

תרומה
 רְקִיעִין, וְתִיאוּבְתִיהָ תְדִיר לְאַתְקָנָא לְהֵוּא רְקִיעָא, בְּשִׁפִּירוּ עֲלָאָה. וְע"ד, סְלוּ
 לְרֹכֵב בְּעֵרְבוֹת * לְהֵוּא דְרֹכֵב בְּעֵרְבוֹת. וּמֵאֵן אִיהוּ. הֵוּא רְקִיעַ טְמִיר וְגִנְזוּ,
 דְקִיִּמָּא ע"ג חִיּוֹתָא, דְאִיהוּ רֹכֵב בְּעֵרְבוֹת.
תשיב וְעֲלוּ לְפָנָיו. מִלְפָּנָיו לֹא פְתִיב, יֵאָלֵא לְפָנָיו, דְהָא לִית מֵאֵן דִּינְדַע
 בֵּיהּ כְּלוּם. אֲבָל לְפָנָיו, מֵאֵן דְעִיִּל לְקַמְיָה דְהָאִי רְקִיעַ, אֲצִטְרִיף לְמִיעַל בְּחֻדְוָה,
 וְלֹא בְעֵצִיבוּ כְּלָל, בְּגִין דְהָאִי רְקִיעָא גָרִים, דְתַמְנָן לֹא שְׂרִיא עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא כְּלָל,
 דְהָא תַמְנָן כְּלָא אִיהוּ בְּחֻדְוָה.
תשיג וְעַל דָּא, כְּהֵן גְּדוֹל דְקִיִּמָּא לְקַמְיָה, לֹא תְוָה עָאל * לְבִי קוּדְשָׁא,
 בְּרַ בְּחֻדְוָה, וְלֹאֲחֻזָּא תְוָה, דְהָא אֲתְרָא גָרִים. וְעַל דָּא פְתִיב, * עֲבָדוּ אֶת יְיָ
 בְּשִׂמְחָה בְּאוּ לְפָנָיו בְּרִנְנָה. דְהָא אֲצִטְרִיף דְלֹא לְאֲחֻזָּא בְּהַ עֲצִיבוּ.
תשיד וְאִי תִימָא, אִי הָכִי, הָאִי מֵאֵן דְאִיהוּ בְּצַעְרָא וּבְדוּחָקָא, דְלֹא יָכִיל
 לְמַחְדִּי לְבִיהּ, וּמִגּוּ דוּחָקִיה אִית לִיהּ לְמַתְבַּע רְחֻמִין, קָמִי מִלְפָּא עֲלָאָה, אִי
 הָכִי, לֹא יֵצְלִי צְלוֹתָא כְּלָל, וְלֹא יִיעוֹל בְּעֵצִיבוּ כְּלָל, דְהָא לֹא יָכִיל לְמַחְדִּי לְבִיהּ,
 וְלֹאֲעֲלָא קַמְיָה בְּחֻדְוָה, מֵאִי תַקוּנָא אִית לִיהּ לְהָאִי בְּרַ נֶשׁ.
תשמו אֲלֵא וְדָאִי הָא תְּנִינָן, כֹּל תְּרַעִין נִנְעָלוּ וְאֲסָגִירוּ, וְתְרַעִין דְדְמָעִין
 לֹא * אֲסָגִירוּ, וְלִית דְמָעָה אֲלֵא מִגּוּ צַעְרָא וְעֵצִיבוּ. וְכֹל אִינוּן דְמָמְנָן עַל אִינוּן

חלופי גרסאות
 צ ל"ג ליהווא דרכב בערבות. ק ערבות. ר ל"ג אלא לפניו.
 ש לגבי. ת סגירה.

מסורת הזהר
 (ט) (תהלים ק) ויצא קלה ציה.

הסולם
 סלו לרוכב בערבות
תשיג וְעַל דָּא כְּהֵן גְּדוֹל וְכוּ': וְעַל
 כֵּן כְּהֵן גְּדוֹל הַעוֹמֵד לְפָנָיו, לֹא הִיָּה נִכְנַס
 לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ רַק בְּשִׂמְחָה, וְלִהְרָאוֹת שִׂמְחָה,
 כִּי הַמְּקוֹם גּוֹרֵם. וְעַל זֶה כָּתוּב, עֲבָדוּ אֶת
 ה' בְּשִׂמְחָה וְגו'. כִּי צְרִיךְ שְׂלֵא לִהְרָאוֹת בְּהַ
 עֲצָבוֹת.
תשיד וְאִי תִימָא אִי וְכוּ': וְאִם תֹּאמֵר
 אִם כֵּן, זֶה, מִי שְׂהוּא בְּצַעַר וּבְדוּחָק, שְׂאִינוּ
 יָכוֹל לְשִׂמּוֹחַ בְּלִבּוֹ, וּמִתְנַךְ דְחָקוּ יֵשׁ לוֹ
 לְבַקֵּשׁ רְחֻמִים לְפָנָיו מֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, וְאִם כֵּן,
 לֹא יִתְפַּלֵּל תְּפִלְתּוֹ כְּלָל, וְלֹא יִכְנַס בְּעֲצָבוֹת
 מִשְׂהוּ, שְׂהָרִי אִינוּן יָכוֹל לְשִׂמּוֹחַ אֶת לְבוֹ
 וְלִכְנוּס לְפָנָיו בְּשִׂמְחָה. מִהוּ הַתְּקוּן שִׂישׁ לְאָדָם
 הַזֶּה.
תשטו אֲלֵא וְדָאִי הָא וְכוּ': וּמִשִּׁיב,
 אֲלֵא וְדָאִי, הָרִי לְמַדְנֵן, כֹּל הַשְּׂעָרִים נִנְעָלִים
 וְנִסְגָּרִים, וְשְׂעָרֵי דְמַעוֹת אִינוּן נִסְגָּרִים. וְאִין
 דְמַעָה, אֲלֵא מִתְנַךְ צַעַר וְעֲצָבוֹת. וְכֹל אֵלוּ
 הַמְּמוֹנִים עַל הַשְּׂעָרִים מְשַׁבְּרִים עֲקוּלֵי הַדְּרָכִים
 וְהַמְּנַעוּלִים, וּמְכַנְּסִים דְמַעוֹת הָאֵלוּ וְתַפְלָה
 הֵיא

מאמר
 בתוכו כל שש הספירות האחרות שהם
 גבורה ת"ת נה"מ, כי העליון כולל כל
 התחתונים ממנו, הוא סוד מרכבה עליונה
 והקב"ה, שהוא בינה, חפץ ברקיע הזה יותר
 מכל הרקיעים, וחשקו תמיד לתקן רקיע
 הזה ביופי העליון, ועל זה נאמר סלו לרוכב
 בערבות. דהיינו לאותו שרוכב בערבות. ומי
 הוא רקיע הזה העומד על החיות, דהיינו
 בינה העומדת ממעל לחג"ת דז"א הנקראים
 חיות, שהוא הרוכב בערבות.
תשיב וְעֲלוּ לְפָנָיו, מִלְפָּנָיו וְכוּ':
 כָּתוּב וְעֲלוּ לְפָנָיו, וְלֹא כָּתוּב מִלְפָּנָיו, אֲלֵא
 לְפָנָיו. כִּי מִלְפָּנָיו הִיָּה מִשְׁמַע מִלְפָּנֵי הַבֵּינָה,
 שְׂהוּא חֲכֻמָּה, וְהָרִי אִין מִי שִׂידַע בּוֹ כְּלוּם.
 אֲבָל, לְפָנָיו, שְׂהוּא בֵּינָה הַרוּכֵב בְּעֵרְבוֹת,
 מִי שְׂנִכְנַס לְפָנָיו רְקִיעַ הַזֶּה, צְרִיךְ לִכְנַס
 בְּשִׂמְחָה וְלֹא בְעֲצָבוֹת כְּלָל, מִשּׁוּם שְׂהַרְקִיעַ
 הַזֶּה גּוֹרֵם שִׂשׁ אִינוּן שׂוֹרָה עֲצָבוֹת וְכַעַס
 כְּלָל, כִּי שֵׁם הַכֹּל הוּא בְּשִׂמְחָה. וְע"כ נֹאמֵר,
 וְעֲלוּ לְפָנָיו.
 (דפו"י דף קס"ה ע"א)

תרומה

רלד

תָּרַעִין, בְּלִהוּ מִתְבָּרִין גְּזִיזִין וּמִנְעוּלִין, וְעֵיילִין אִינוּן דְּמַעִין, וְהִיא צְלוֹתָא
אֶעֱלֵת בְּקָמִי מִלְכָּא קַדִּישָׁא.

תשטז בְּדִין הֵהוּא אֶתְר אִית לִיה דּוֹחְקָא, מִהֵהוּא עֲצִיבוּ וְדוֹחְקָא דִּהֵהוּא
בְּר נֶשׁ, כְּד"א בְּכָל צְרָתָם לֹא צַר. תִּיאוּבְתִיָּה דִּהֵהוּא עֲלָמָא עֲלָהָה, לְגַבִּי הָאִי
אֶתְר, בְּכֹכְרָא דִּתִּיאוּבְתִיָּה תְּדִיר לְגַבְהָ דְנוּקְבָא. יְכַד מִלְכָּא עָאל לְגַבִּי
מִטְרוֹנִיתָא, אֲשַׁפַּח לָהּ בְּעֲצִיבוּ, בְּדִין כָּל מַה דְּאִיְהִי בְּעָתָא, בִּידְהָא אֶתְמַסֵּר,
וְהֵהוּא בְּר נֶשׁ, וְהִיא צְלוֹתָא, לֹא אֶתְדֵר בְּרִיקְנִיא, וְקב"ה חֵיִים עֲלֵיהָ. וְכַפָּה
חוֹלְקִיָּה דִּהֵהוּא בְּר נֶשׁ, דְּאוּשִׁיד דְּמַעִין קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּצְלוֹתֵיהָ.

תשיז בְּגוֹנוֹא דָא בְּשַׁבָּת, מֵאן דְּיִתִּיב בְּתַעֲנִיתָא בְּשַׁבָּת, מִגּוֹ צַעְרִיהָ אֶתְחַזִּי
עֲצִיבָא, וּבְשַׁבָּת שְׁלֵטָא הֵהוּא רְקִיעָא עֲלָהָה, הֵהוּא דְּאֶתְחַזִּי בְּתַדְוָה, וְאִיהוּ תְּדוּהָ
וְחַדִּי לְכֹלָא. הֵהוּא דְּיִתִּיב בְּעֲצִיבוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁלֵטָא, אֶפִּיק לִהֵהוּא בְּר נֶשׁ
מִהֵהוּא עוֹנֶשָׁא דְּאֶתְגָּזֵר עֲלֵיהָ, וְהָא אֶתְמַר, סְלוּ: הָבוּ יְקַר, וְרוּמְמוּ לִהֵהוּא
דְּרוּכְב בְּעַרְבוֹת, דְּאִיהוּ תְּדוּהָ וְחַדִּי כֹלָא, רְקִיעָא עַל גַּבִּי חֵיִתָּא בְּנִי"ה שְׁמוּ
וְדָאִי, דְּהָא בְּהֵהוּא אֶתְר שְׁמָא דָא אֶתְכֻלִּיל. וְעֲלוּ לְפָנָיו, בְּגִין דְּלֹא אֶצְטְרִיף
לְאֶתְזָהָה קָמִיָּה עֲצִיבוּ, כְּמָה דְּאֶתְמַר.

תשיח רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָאִי קָרָא, הִכִּי אֶצְטְרִיף לְמִימַר, סְלוּ לְרוּכְב
עַל עַרְבוֹת, מֵימַי בְּעַרְבוֹת. בְּיָה שְׁמוּ, בְּיָה הוּא מְבַעֵי לִיהָ, מֵאִי שְׁמוּ. אֶלָּא הָאִי

ח'לופי גרמאות

א ליג עאלת. ב קמיה דמלכא. ג לגביה. ד כמלכא לגבי
מטרוניתא. ה מהו.

מסורת הזהר

(U) (ישעיה סג) וירא קנז צ"ג.

דרך אמת י' (ביו"ד ה"א שהוא כ"ו).

ס'לו לרוכב בערבות

הסולם

מאמר

מתוך צערו מראה עצבות. ובשבת שולט
רקיע העליון הנוא, שהוא בינה, אותו הנראה
בשמחה, והוא שמחה, ומשמח הכל. אדם
ההוא היושב בעצבות, כיון שרקיע הזה
שולט, הוא מוציא את אדם ההוא מאותו
העונש שנגזר עליו. וכבר למדנו זה. וזהו
שנאמר, ס'לו, שפירושו תנו כבוד ורוממות
לאותו הרוכב בערבות שהוא שמחה ומשמח
הכל, שהוא הרקיע שעל החיות, דהיינו בינה
כנ"ל, ביה שמו, ודאי, כי במקום זה נכלל
שם הזה. כי הבינה נקראת י"ה. ועליו
לפניו, היינו שלא צריכים להראות לפניו
עצבות. כמו שנתבאר.

תשיח רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר וכו': רַא"א,
מִקְרָא זֶה, הִיא צְרִיךְ לֹמַר כֵּךְ, סוּלוּ לְרוּכְב
עַל עַרְבוֹת, וְהִיא הַמְשַׁמְעוֹת בֵּינָה הַרוּכְבֵת
עַל ז"א, מֵהוּ בַּעֲרֹבוֹת. וְכֵן בֵּיה שְׁמוּ, בֵּיה
הוּא, הִיא צְרִיךְ לֹמַר, אִם הוּא טוֹבֵב עַל
בֵּינָה

היא נכנסת לפני המלך הקדוש. גזיזין
פירושו עקולי דרכים, מלשון זאיכא גזייתא
(ב"מ צ"ט ע"א).

תשטז בְּדִין הֵהוּא אֶתְר וכו': או
מקום ההוא, דהיינו המלכות, יש לה לחץ מן
העצבות והלחץ של אדם ההוא, כמש"א, בכל
צרתם לא צר, וקרי, לו צר. כי צער האדם
נוגע אל השכינה. ההשתוקקות של עולם
העליון, שהוא ז"א, אל מקום הזה, שהוא
המלכות, הוא כדכר שחשקו תמיד אל
הנוקבא, ע"כ כשהמלך, שהוא ז"א, נכנס אל
המטרוניתא, שהיא המלכות, ומוצא אותה
בעצבות, אז כל מה שהיא רוצה נמסר בידיה,
ואדם ההוא או תפלה היא אינם חוזרים ריקם,
והקב"ה מרחם עליו. אשרי חלקו של אדם
ההוא ששופך דמעות לפני הקב"ה בתפלתו.

תשיז בְּגוֹנוֹא דָא בְּשַׁבָּת וכו': כַּעִין
זֶה הוּא בְּשַׁבָּת. מִי שִׁיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית בְּשַׁבָּת,
(דפו"י דף קס"ה ע"א *) דף קס"ה ע"ב)

רלה

תרומה

קרא, על סתימא דכל סתימין, עתיקא דכל עתיקין אתמר. ההוא דלא אתגלגא,
ולא אתידע כלל, דאיהו רוכב בערבות. ואי תימא, דאיהו אתיא ורכיב ביה,
אי הכי, אע"ג דסתים הוא באתר ידא קיימא לאתגלגא.

תשיט) אלא סולו לרוכב בערבות, דא איהו עתיקא דכל עתיקין,
סתימא דכל סתימין, דלא ידע. ובמה איהו רוכב, בערבות, ב"ה, דאיהו
דא קדמא דנפיק מניה ודא איהו שמייה, מההוא סתימא, דלא ידע, שמי
דיליה הוא ב"ה. לאו דאיהו הוא, אלא איהו הוא, בגין דההוא פרוכתא דאתפרסא
ונפיק מקמיה. אבל האי פרוכתא איהו שמו, ודא איהו רתיכא דיליה, ולא
אתידע כלל.

תשכ) ודא איהו שמו הגדול, בגין דאית שמייה דלאו איהו כל פך

חלופי גרמאות

1 ערבות. 2 ל"ג דא. 3 ההוא. 4 ל"ג סתימא דכל סתימין דלא ידע. 5 קמיה. 6 שמייה. 7 מוסף הוא הגדול. 8 שמיא.

סלו לרוכב בערבות

הסולם

מאמר

פירושו. אע"פ שכלפי או"א וישסו"ת הנקראים י"ה, נבחרן שהמלכות, שעלתה למקום בינה דראש א"א, ירדה משם וחזרה למקומה, וע"כ חזרו בינה ותו"מ דראש א"א, ועלו מן הגוף למדרגת הראש דא"א, ולקחו עמהם אל ראש א"א, גם י"ה, שהם או"א וישסו"ת שהיו מלוכשים בהם, (כנ"ל בראשית א' דף ר"צ ד"ה בגין ע"ש) שאז נבחרן שא"א הוא, **רוכב בערבות ב"ה**, עם כל זה כלפי א"א עצמו וכן כלפי או"א, נבחרן שהמלכות לא זזה ממקומה ועודה מסיימת את הראש דא"א תחת החכמה, והוא נשאר משום זה בלתי מושג לתחתונים. וז"ש **אב"ה האי פרוכתא** שהוא המלכות שמתחת החכמה, הוא שמו, ודא איהו רתיכא דיליה ול"א אתידע כלל, כי הוא נשאר מלוכש במלכות המסיימת שלו, אע"פ שמלכות הזו נבחרת כלפי או"א וישסו"ת, שירדה משם, והעלו או"א וישסו"ת אליו, ורוכב בהם, אינו רוכב בהם אלא ע"י שמו, שהיא המלכות שתחת החכמה, שנקראת פרכת, וע"כ נשאר או"א ואו"א בלתי מושגים כמקודם ירדת המלכות. ונמצא שמצד אחד מתגלה החכמה בישסו"ת על ידי שא"א רוכב ב"ה, ומצד הב' א"א עצמו ואו"א נשאר בלתי מושגים כמקודם לכן.

תשכ) ודא איהו שמו וכו': וזה הוא שמו הגדול. דהיינו או"א, עם המלכות דא"א המלוכשים בהם. משום שיש שם שאינו כל כך גדול כמוהו, דהיינו שם הויה, שהוא

ז"א

בינה, מהו שמו. אלא מקרא הוה, על הסתום מכל הסתומים עתיק מכל העתיקים, נאמר. דהיינו א"א, שסתום יותר מאו"א עלאין הסתומים, ועתיק יותר מהם. ההוא שלא נגלה ולא נודע כלל, כי חכמה שלו נסתמה לגמרי, ואינה מאירה למטה ממנו כלום. והוא רוכב בערבות, שהם או"א, שהם י"ה. ואם תאמר, כיון שהוא בא ורוכב ב"ה. א"כ, אע"פ שסתום, הוא עומד במקום הזה להתגלות.

תשיט) אלא סלו לרוכב בערבות וכו': ומשיב, אלא סלו לרוכב בערבות, זה הוא עתיקא דכל עתיקין, סתום מכל הסתומים, שאינו מושג, ואינו עומד להתגלות. ובמה הוא רוכב, בערבות ב"ה, דהיינו באו"א, שהוא סוד מדרגה ראשונה שיצאה ממנו, כי או"א יצאו מא"א, וזה הוא שמו, של סתום ההוא שאינו ידוע, כי השם שלו הוא י"ה. וע"כ אוה"כ, ב"ה שמו. ולא שאו"א עצמם הוא השם שלו, אלא או"א הוא השם שלו משום אותה הפרכת שנפרשה ויצאה מלפניו. שה"ס המלכות שעלתה למקום בינה דראש א"א, ועשתה שם מסך ופרכת, כלומר מקום סיום מדרגת הראש דא"א, והוציאה בינה ותו"מ דראש א"א לבחינת גוף שלו. אבל פרכת ההיא הוא שמו, כי המלכות נקראת שם, וזו היא המרכבה שלו, כלומר על ידי הפרכת ההיא הוא מתלבש באו"א, וע"כ לא נודע כלל. כי אינה מתגלה על ידיהם.

(דפויי דף קס"ה ע"ב)

תרומה

רלז

גדול, כהאי אע"ג דאית ביה תוספת אתון. דא איהו שְמא רבא, ועל דא כהאי שְמא, אָנן מפיקין אָמן, דאיהו מנייה. כהאי אזלא אָמן בכל זמנא, ובשְמא אַתְרָא לאו הכי.

תשכא אָמן יְהא שְמיה רבא מְבַרְךְ, דכד האי שְמא אַתְתְּקֵן, כְּלָא איהו בשְלִימו, וְכָל עֲלָמִין תְּדָאן בְּחֵדו. כהאי שְמא, כְּלִילֵן עֲלָאִין וְתַתְּאִין. כהאי שְמא, כְּלִילֵן שִׁית מָאָה וְתַלְיֵסָר פְּקוּדֵי אֲוֵרִייתָא, דאִינוּן כְּלָלָא דְכָל רִזִין עֲלָאִין וְתַתְּאִין. כְּלָלָא דְעֲלָמָא דְדְכֹרָא לְעִילָא, וְכְלָלָא דְעֲלָמָא דְנוֹקְבָא לְתַתְּא.

תשכב וְכִלְהוּ פְּקוּדֵין, כְּלְהוּ שְׁיִיפִין וְאַבְרִין, לְאַתְחֻזָּאָה בְּהוּ רְזָא דְמַהִימְנוּתָא. מָאן דְלָא יִשְׁמַח וְלָא אֶסְתַּבֵּל בְּרִזִין דְּפְקוּדֵי אֲוֵרִייתָא, לָא יָדַע, וְלָא אֶסְתַּכֵּל, הִיךְ מִתְתַּקְּנֵן שְׁיִיפִין בְּרִזָא עֲלָאָה. שְׁיִיפִין דְּגוּפָא כְּלְהוּ, מִתְתַּקְּנֵן עַל רְזָא דְּפְקוּדֵי אֲוֵרִייתָא, וְאֵע"ג דְּאִית שְׁיִיפִין, דְּאִינוּן רַבְרָבִין וְעֲלָאִין, כְּלְהוּ זְעִירִין וְרַבְרָבִין, אִי אַתְנָטִיל חֵד מְנִיְהוּ, אֶפִּילוּ זְעִירָא דְּבֵר נֶשׁ, אֶקְרִי מְאֲרִיָּה דְּמוּמָא, כ"ש וְכ"ש הֵהוּא דְּגָרַע אֶפִּילוּ חֵד פְּקוּדָא מְאִינוּן פְּקוּדֵי אֲוֵרִייתָא, דְּאֶטִּיל מוּמָא בְּאַתְרָא דְלָא אֶצְטְרִיף.

תשכג תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיִּקַּח יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיְנִיחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן

מסורת הוזהר

(9) (בראשית ב) ב"א וכו' צ"א.

סלז לרובכ בערכות

הסולם

מאמר

עם או"א וישו"ת המלובשים בהם ומקבלים ממנו חכמה, שכל המוחין דגדלות שיש בישו"ת וזו"ן ובג' עולמות בי"ע נמשכים מזה, באופן, שהן הקטנות והן הגדלות והן חסדים והן חכמה, כולם נמשכים משמו הגדול, שה"ס המלכות דראש או"א המלובשת באו"א וישו"ת, בסו"ה, בי"ה שמו, וכבר נתבאר זה באורך לעיל (בראשית א' דף ר"צ ד"ה בגין).

תשכב וְכִלְהוּ פְּקוּדֵין כְּלְהוּ וְכו': וְכָל הַמְצוֹת, כֹּלֵן חֲלָקִים וְאַבְרִים לְהֵרָאוֹת בְּהֵם סוּד הָאֲמוּנָה, שְׁה"ס הַשְּׂכִינָה. מִי שְׁאִינוּ מִשְׁגִּיחַ וְאִינוּ מִסְתַּכֵּל בְּסוּדוֹת שֶׁל מְצוֹת הַתּוֹרָה, אִינוּ יוֹדַע וְלֹא יוֹכֵל לְהִסְתַּכֵּל אִיךְ מִתְתַּקְּנִים הָאֲבָרִים בְּסוּד הַעֲלִיּוֹן. אֲבָרֵי הַגּוּף כֹּלֵם מִתְתַּקְּנִים עַל סוּד מְצוֹת הַתּוֹרָה, כִּי רַמ"ח אֲבָרִים הֵם כְּנֶגֶד רַמ"ח מְצוֹת עֵשָׂה, וְשִׁס"ה גִּידִים הֵם כְּנֶגֶד שִׁס"ה מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְאֵע"פ שִׁישׁ אֲבָרִים שֶׁהֵם גְּדוּלִים וְעֲלִיוֹנִים, וִישׁ מֵהֵם שֶׁהֵם קִטְנִים וּפְחוּתִים, הֵרִי כֹלֵם הַגְּדוּלִים וְהַקְּטָנִים, אִם נִלְקַח אֶחָד מֵהֵם, אֶפִּילוּ הַקְּטָן שֶׁל הָאָדָם, הוּא נִקְרָא בְּעַל מוּם. כִּי־שׁ וְכָל שְׂכָן, אוֹתוֹ הַגּוֹרַע אֶפִּילוּ מְצוּה אַחַת מִמְצוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא מְטִיל מוּם בְּמִקוּם שְׁאִינוּ צְרִיךְ.

תשכג תָּא חֲזִי כֹה וְכו': בּוֹא וְרֵאָה מַה

כתוב

ז"א, אע"פ שיש בו תוספות אותיות, כי או"א נקראים רק בב' אותיות י"ה בלבד, מכל מקום הוא שמו הגדול. ועל כן בשם הזה אנו ממשכים ואומרים אָמן, שהוא נמשך ממנו, בשם הזה הולך אָמן בכל זמן, כי או"א, זווגיחו לא פסיק לעלמין, ובשם אחר, שהוא ז"א הנקרא הויה, אינו כן. כי זווג זו"ן נפסק מחמת חסאים של התחתונים.

תשכא אָמן יְהא שְמִיה וְכו': וְהוּ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים, אָמן יְהא שְמוֹ הַגְּדוֹל מְבוֹרַךְ לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. כִּי כֹאשֶׁר הֵשֵׁם הַזֶּה מִתְתַּקֵּן, הַכֵּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת. וְכָל הַעוֹלָמוֹת שְׂמַחִים, בְּשֵׁם הַזֶּה כְּלוּלִים עֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, בְּשֵׁם הַזֶּה כְּלוּלִים תְּרִי"ג מְצוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם כֹּלֵל כָּל הַסּוּדוֹת, הַעֲלִיוֹנִים וְתַתְּוֹנִים. הוּא כֹלֵל שֶׁל עוֹלָם הַדְּכָר לְמַעְלָה, שֶׁהוּא ז"א וְכֹלֵל שֶׁל עוֹלָם הַנוֹקְבָא לְמַטָּה, שֶׁהוּא מְלָכוֹת.

פירושו. ששם הגדול הזה ה"ס מלכות דא"א המלובשת באו"א וישו"ת הנקראים י"ה, ומבואר בדבור הסמוך, שיש במלכות זו ב' פעולות, שכלפי או"א ואו"א, אינה יורדת למקומה, ומאירה תמיד אור חסדים, וכלפי ישו"ת נבחנת שבעת גדלות יורדת למקומה שעי"כ חוזרים בינה ותו"מ דא"א אל מקומם

(דפו"י דף קס"ה ע"ב)

רלז

תרומה

לְעִבְדָה וּלְשִׁמְרָהּ. וְתִגְיָנָן, לְעִבְדָה וּלְשִׁמְרָהּ אֵלַיִן קַרְבָּנִין, וְכֹלֵא חֵד. אָבֵל דָּא רָזָא דְּפִקּוּדֵי אֹרְיִיתָא, לְעִבְדָה: אֵלַיִן רַמ"ח שְׁיִיפִין עֲלָיִן. וּלְשִׁמְרָהּ: אֵלַיִן תְּלַת מָאָה וְשִׁתִּין וְחֲמֵשׁ שְׁיִיפִין תְּתָאִין. אֵלַיִן עֲלָיִן דְּזִכּוּר. וְאֵלַיִן תְּתָאִין דְּשְׁמוֹר, וְכֹלֵא חֵד.

תשכד זַפְאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּזִכִּי לְאַשְׁלָמָא לֹוֹן. פִּקּוּדִין דְּאֹרְיִיתָא, גְּרִים לְכַר נֶשׁ לְאַשְׁלָמָא רִוּחִיהּ וְנִשְׁמַתִּיהּ בְּהַאי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְּאַתִּי. אֹרְיִיתָא מְזֻכָּה לְכַר נֶשׁ, לְאַחְסָנָא תְּרִין עֲלָמִין, עֲלָמָא דָּא וְעֲלָמָא דְּאַתִּי. כֹּל מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּאֹרְיִיתָא, אֲשְׁתַּדֵּל בְּחַיִּים. חַיִּים בְּהַאי עֲלָמָא, וְחַיִּים בְּעֲלָמָא דְּאַתִּי. אֲשְׁתֻּזִּיב מִכָּל עֹנָשִׁין בִּישִׁין, דְּלֹא זְכָלִין לְשִׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. אִי בְּאַשְׁתַּדְלוּתָא חֲכִי. כ"ש מֵאֵן דְּעִבִּיד וְעֹבְדָא.

תשכה רַבִּי חֲיִיא ר' אַבָּא, שָׂרוּ בְּבִי אוֹשְׁפִינְיָהוּ, קָמוּ בְּפִלְגוּת לִילָא, לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּאֹרְיִיתָא. בְּרִתִּיהּ דְּאוֹשְׁפִיזָא, קָמַת וְאַנְהִירַת לֹוֹן שְׂרָגָא, וּלְכַתֵּר קִיָּמַת אֲבַתְרִיָּהוּ לְמִשְׁמַע מֵלִין דְּאֹרְיִיתָא.

תשכו פֶּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, כִּי גַר מְצוּהָ וְתוֹרָה אֹר וְדַרְךָ חַיִּים תּוֹכַחֹת מוֹסֵר. כִּי גַר מְצוּהָ, כֹּל מֵאֵן דְּאַשְׁתַּדֵּל בְּהַאי עֲלָמָא, בְּאִינוּן פִּקּוּדִין דְּאֹרְיִיתָא, אֲתַסְדֵּר קָמִיהּ בְּכֹל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא חֵד שְׂרָגָא, לְאַנְהִירָא לִיהּ בְּהִתְהוּא

ח'לופי גרסאות

1 מוסיף עובדא טבא. 2 יוסא. 3 אבא; יוסא.

מסורת הזהר

(משלי ו) וישב סו צ"א ז"ח לה ט"ג שי"ד לה ט"א שכ"ד, עה ט"ב שלי"ח, פה ט"א שכ"א

דרך אמת כן (מסוף המאמר נראה שר' חייא ור' יוסי היו ולא ר' אבא ועיין בסוף דף קס"ח וגם בסוף קס"ט ע"ב וזה המדרש הוא במדרש רות כ"ג).

ס'לז לרובכ בערבנות

תשכה ר' חֲיִיא וְר' אַבָּא וְכו': ר"ח ור"א היו שוכנים במלון שלהם. קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. בתו של בעל המלון קמה, והדליקה להם נר, ואח"כ עמדה מאחריהם לשמוע דברי תורה.

מאמר כי גר מצוה ותורה אור

תשכו פֶּתַח ר' יוֹסִי וְכו': פֶּתַח ר"י ואמר, כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. כי גר מצוה, פירושו, כל מי שמשתדל בעולם הזה במצות התורה נערך לו ככל מצוה ומצוה נר אחד, להאיר לו בעולם ההוא. ותורה אור, היינו, מי שעוסק בתורה זוכה לאור העליון שהוא שממנו נדלק הנר. כי גר בלי אור אינו כלום. אור בלי גר, ג"כ אינו יכול להאיר, נמצא, ששניהם זה לזה צריכים, שצריכים מעשה המצוה לתקן גר, וצריכים לעסוק בתורה להאיר הנר. אשרי מי שעוסק בה באור ובנר.

ודרך

הסולם

מאמר

כתוב, ויקח ה' אליקים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. למדנו לעבדה ולשמרה, אלו הם קרבנות. והכל אחד, אבל זה סוד מצות התורה, לְעִבְדָהּ, אלו רמ"ח אברים עליונים. ולשמרה, אלו שס"ה אברים תחתונים דהיינו שס"ה גידין. אלו העליונים, הם של זכור, שהוא ז"א. ואלו התחתונים, הם של שמוֹר, שהוא מלכות. והכל אחד.

תשכד זכאה איהו מאן וכו': אשרי הוא מי שזכה להשלים מצות התורה. הוא גורם לאדם להשלים רוחו ונשמתו בעולם הזה ובעולם הבא. התורה מזכה לאדם לנחול ב' עולמות, עולם הזה ועולם הבא. כל מי שמשתדל בתורה משתדל בחיים, חיים בעולם הזה, וחיים בעולם הבא, וניצל מכל עונשים הרעים, שאינם יכולים לשלוט עליו. אם בהשתדלותו בתורה הוא כך, כל שכן מי שעושה מעשה, ומקיים מצות התורה.

(דב"י דף קס"ה ע"ב * דף קס"ו ע"א)

תרומה

רלה

עלמא. ותורה אור, מאן דאתעסק באורייתא, זכי לההוא נהורא עלאה, דאדליקת שרגא מניה, דהא שרגא בלא נהורא לא פלוס. נהורא בלא שרגא, אוף הכי לא זכיל לאנהרא. אשתכח דכלא דא לדא אצטריך. אצטריך עובדא לאתקנא שרגא. ואצטריך למלעי באורייתא, לאנהרא שרגא. זפאה איהו מאן דאתעסק בה בנהורא ובשרגא.

תשכז ודרך חיים תוכחות מוסר, ארח חיים לאעלא ביה לעלמא דאתי, אינון תוכחות, דמקבל בר נש לאעדאה גרמיה מארח ביש, ולמיהן בארחה טבא. תו ודרך חיים, אינון תוכחות מוסר, דאייתי קודשא בריך הוא עליה דבר נש, לדפאה ליה מחובי באינון תוכחות. זפאה איהו מאן דקביל להו ברעו דלבא.

תשכח דבר אחר כי נר מצוה, דא שרגא בוצינא דוד, דאיהו נר מצוה אורייתא דבעל פה, דאצטריך לאתקנא תדיר, ואיהי לא נהרא אלא מגו תורה שבכתב, דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו, אלא מגו תורה שבכתב, דאיהי אור לאנהרא.

תשכט אשגח אבתריה, וחקמא יברתיה דאושפינא קיימא אבתריהו, אמר כי נר מצוה, מאי נר. דא נר דאיהי מצוה דנשין זכין ביה, ואיהי נר דשבת, דאף על גב דנשין לא זפאן באורייתא, אהא גוברין זכין באורייתא, ונהרין להאי שרגא, דנשין מתקנן בהאי מצוה. נשין בתקונא דהאי נר. גוברין באורייתא, לאנהרא להאי נר, תקונא דמצוה דנשין אתחייבו בהו.

תשל שמעת ההיא אפתא ובכאת, אדחכי קם אבוה דאתתא, דתות תמן, ועאל ביניהו, וחקמא ברתיה קיימת אבתריהו ובכאת, שאיל לה אבוה. סתת

חלופי גרסאות

9 דארליק. צ מוסיף תקונא דשרגא דא. ק תקונא דאורייתא. ר דביהו. ש ליג קיימת אבתריהו. ת זכאן. א ליג הא. ב סח ליה; סח ליה ר' אבא.

הסולם

כי נר מצוה ותורה אור

מאמר

הביט מאחוריו, וראה בתו של בעל המלון עומדת מאחריהם. אמר, כי נר מצוה, מהו נר. זהו נר שהוא מצוה, שהנשים זוכות בו, והיא נר של שבת. שאע"פ שהנשים אינן זוכות בתורה, הרי הגברים זוכים בתורה, ומאירים לנר ההוא שהנשים מתקנות במצוה הזו. הנשים בתקון נר הזה, הגברים בתורה, להדליק ולהאיר הנר הזה, שהוא תקון של מצוה שהנשים נתחייבו בו.

תשל שמעת ההיא אתתא וכו': שמעה אשה ההיא ובכתה. בינתים, קם אביה של האשה שהיתה שם, ובא ביניהם, וראה בתו עומדת מאחריהם ובוכית. שאל אותה אביה וסיפרה לו המעשה. התחיל אביה של האשה אף הוא, ובכה. אמר לו ר' יוסי, אולי חתנך בעל

תשכז ודרך חיים תוכחות מוסר: היינו דרך חיים לבא בו לעולם הבא, שהם התוכחות שאדם מקבל להסיר את עצמו מדרך הרע וללכת בדרך הטוב. עוד, יש לפרש, ודרך חיים, הוא אלו תוכחות מוסר, שהקב"ה מביא על האדם, לטהר אותו מעונותיו בתוכחות האלו. אשרי מי שמקבל אותם בחפץ לב.

תשכח דבר אחר, כי וגו': פירוש אחר. כי נר מצוה, זהו נר, המאור של דוד, שהוא נר מצוה, תורה שבעל פה, דהיינו מלכות, שצריכה להתקן תמיד, והיא אינה מאירה, אלא מתוך תורה שבכתב, שהוא ז"א, כי התורה שבעל פה אין לה אור אלא מתוך תורה שבכתב שהוא אור להאיר.

תשכט אשגח אבתריה וחקמא וכו':

(דפו"י דף קס"ו ע"א)

רל"ט

תרומה

ליה עובדא. שארי אבותא דאפתא אוף איהו וכבה. אמר ליה רבי יוסי, דילמא חתנך בעלה דברתיך, לא זכה באורייתא. אמר ליה ודאי הכי הוא, ועל דא ודאי בכינן, אנא ובכתי תדיר.

תשל"א ובגין דחמינא ליה יומא חד, דדליג מאגרא דא, למשמע קדיש בהדי צבורא, סליק ברעותא דילי, למיהב ליה ברתא, ותכף דנפקו צבורא מבי פנישתא, יהיבנא ליה ברתא. דאמינא בדלוגא דא דאפתא למשמע קדיש, גברא רבא דליהוי באורייתא, ואע"ג דאיהו רביא, ולא ידענא ביה מקדמת דנא. והשתא אפילו ברפת מזונא לא ידע, ולא יכילנא בהדיה למלעי בין סבריאי, דיוליף קריאת שמע, או ברפת מזונא.

תשל"ב אמר ליה אעבר ליה באחרא, או דלמא ברא יוליד דלהוי גברא רבא. אדהכי קם איהו, ודלג עליהו ויתבי לקמיהו. אסתכל ביה רבי יוסי, אמר, ודאי אנא חמינא בהאי רביא, דנהורא דאורייתא יפוק לעלמא מגיה. או ברא דיוקים מגיה. חיוו והוא רביא, ואמר, רבותי אימא קמייכו חד מלה.

תשל"ג פתח ואמר צעיר אני לימים ואתם ישישים על פן וחלתי ואירא מחות דעי אתכם. האי קרא אתערו ביה עמודי עלמא. אבל אליהו דכתיב ביה ממשפחת רם, אתערו, דהא מזרעא דאברהם קאתא. ושפיר. אבל אליהו פתנא תוה, ומזרעא דחזקאל נביאה תוה, כתיב הקא בן ברכאל הבווי, וכתיב הקם יחזקאל בן בווי הכהן.

תשל"ד ואי תימא בגין דכתיב בווי, בוז משפחות תוה. לאו הכי, הדר ואמר ממשפחת רם, עלאה על כלא. אמאי אקרי בווי. על דמבזה גרמיה

חלופי גרמאות

ג חדא. ד איהו. ה אבא. ו יפיק. ז אמר ההוא רביא.

מסורת הזהר

ק) (איוב לב) ח"ג רע"ב. ת"ז בהשמות ת"ט קמו. ז"ח פו ט"ג ש"ב תק"ח קיא ט"ד ש"ו שמ"ה. ח) (יחזקאל א) לך סט צ"א. ט) (איוב לא).

כי נר מצוה ותורה אור

של בעל החלון, וקפץ אליהם, וישב לפניהם. הסתכל בו ר' יוסי, אמר, ודאי אני רואה בילד הזה, שיצא ממנו אור תורה לעולם, או בן שיעמוד ממנו. צחק ילד ההוא, ואמר, רבותי, אומר לפניכם דבר אחד.

תשל"ג פתח ואמר, צעיר וגו': פתח ואמר, צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן וחלתי ואירא מחות דעי אתכם. במקרא הזה העירו עמודי עולם. אבל אליהו, שכתוב בו, ממשפחת רם, העירו, כי בא מזרעו של אברהם. ויפה הוא. אבל אליהו היה כהן ומזרע יחזקאל הנביא היה, כי כתוב כאן, בן ברכאל הבווי, וכתוב שם, יחזקאל בן בווי הכהן.

תשל"ד ואי תימא בגין וכו': ואם תאמר בשביל שכתוב בווי, בוז משפחות היה, אינו כן, כי חזר ואמר ממשפחת רם, דהיינו רם על

הסולם

מאמר

בעל בתך לא זכה בתורה. אמר לו ודאי כן הוא. ועל זה ודאי אני ובתי בוכים תמיד.

תשל"א ובגין דחמינא ליה יומא חד, ומשום שראיתי אותו יום אחד, שקפץ מן העליה הזו, לשמוע קדיש עם הצבור, עלה ברצוני לתת לו בתי, ומיד אחר שיצאו הצבור מבית הכנסת נתתי לו בתי. שאמרתי בקפיצה זו שבא לשמוע קדיש, ניכר שיהיה אדם גדול בתורה. ואע"פ שהוא ילד ולא ידעתי בו מקודם לכן, נתתי לו בתי. ועתה אפילו לברך ברכת המזון אינו יודע. ואיני יכול ללמוד עמו בין החברים שילמוד קריאת שמע או ברכת המזון.

תשל"ב אמר ליה אעבר וכו': אמר לו ר' יוסי, העבר אותו באחר. או אולי יוליד בן שיהיה גדול בתורה. בינתיים קם הוא, חתנו (דפווי דף קס"ו ע"א)

תרומה

רמ

לגבי מאן ^א דגדול מניה, ועל דא סליק בשמא עלאה, בויז, דא דאקרי אדם
^ב שלימא בכלא, מה דלא אקרי הכי בר נש אחרא, הדא הוא דכתיב ^ג ואתה
בן אדם, ועל דסליק בשמא דא, אקרי רם, עלאה על כלא.

תשלח ועל דא אמר צעיר אני לימים. לימים, מימים מבעי ליה, ^ד מאי
לימים. אלא אמר צעיר אני, ואזעיקנא גרמי לימים, לגבי בר נש דאית ליה
יומין סגיאין. מ"ט. בגין דאמרת דמימי ידברו, ועל דא צעיר אני, ואזעיקנא
גרמי לגבי ימים. ואתם ישישים, תמינא לכו ישישים. על פן וחתתי ואירא
מתות דעי אתכם. אוף אנא, אמרתי ימים ידברו ורב שנים יודיעו חכמה.
ודאי. אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם. ועל דא בגין דאנא רביא, שוינא
ברעותי דלא למלקא עד תרין נרחין, ועד יומא דא אשתלימו. והשתא דאתון
הכא, אית למפתח באורייתא קמייכו.

תשלח פתח ואמר, ^א כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר.
כי נר מצוה דא איהי משנה, כד"א ^ב ותורה ותמצנה. ותורה: זו תורה
שבכתב. והמצוה: זו משנה. דאיהי נר שרגא, דקיימא לאדלקא.

תשלח נר אמאי אקרי נר. אלא פד מקבלא מבין תרין דרועין, רמ"ח
שייפין עלאין, ^א איהו פתחת לגבייהו תרין דרועין דילה, פדין אתפלילו אלן
תרין דרועין בהו, ואקרי נר. ותורה אור, דקא נהיר לההוא נר ^ב ואדליקת

חלופי גרסאות

ח שלימו דכלא. ט מאן, י ל"ג אוף אנא. כ יומא דא
ול"ג תרין ירחין ולי"ג אשתלימו; עד יומא דא דאשלימת
תרין ירחין; עד דאשלימו תרין ירחין ויומא דא אשתלימו.
ל דאיהי; דאיהו. מ ואדליק.

מסורת הזהר

ח (יחזקאל ב). א (משלי ו) לעיל תשכו צ"צ. ב (שמות
כד) ח"ג מ: ז"ח עג ט"א שטי"ז תקי"ח קה ט"ג שי"א.

כי נר מצוה ותורה אור

שאתם כאן, יש לפתוח בדברי תורה לפניכם.
תשלח פתח ואמר, כי וכו': פתח ואמר,
כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות
מוסר. כי נר מצוה זהו משנה, כמש"א, התורה
והמצוה. התורה זו תורה שבכתב, ז"א. והמצוה
זו היא משנה, דהיינו המלכות. שהיא נר,
דהיינו נר העומד להדליק אותו. כי המלכות
אין לה אור מעצמה, וצריכה לז"א שידליק
אותה ויאיר בה.

תשלח נר אמאי אקרי וכו': שואל
המלכות נקראת נר, למה היא נקראת נר.
ומשיב, אלא, כשהמלכות מקבלת מבין ב'
הזרועות דז"א, שה"ט ב' קוין ימין ושמאל,
רמ"ח אברים העליונים, שהם חסדים של רמ"ח
מצות עשה, היא פותחת אליהם ב' זרועות
שלה, שהם ב' קוין ימין ושמאל שלה, אז
נכללו אלו ב' הזרועות ברמ"ח האברים, ונעשו
בגין ר"ג. וע"כ נקראת נ"ר. ותורה אור,
מפני שהתורה מאירה לנר הזה, והנר נדלק
ממנה

הסולם

מאמר

על הכל. ולמה נקרא בויז. היינו משום שמבזה
עצמו, לפני מי שגדול ממנו. ועל כן עלה בשם
העליון, בויז, אותו שנקרא אדם שלם בכל,
מה שלא נקרא כן אדם אחר, דהיינו יחזקאל,
שכתוב, ואתה בן אדם. ועל שאליהוא נקרא
בשם הזה, בויז, נקרא רם, היינו רם על הכל.
תשלח ועל דא אמר וכו': ועל כן אמר,
צעיר אני לימים. שואל, אמר לימים, מימים
היה צריך לומר, מהו לימים. אלא אמר, צעיר
אני דהיינו שמיעטתי את עצמי, לימים לפני
אדם שיש לו ימים רבים. מהו הטעם. משום
שאמרת ימים ידברו, ועל כן צעיר אני,
דהיינו שמיעטתי את עצמי, לפני ימים. ואתם
ישישים, ראיתי אתכם ישישים, על כן וחתתי
ואירא מתות דעי אתכם. אף אני, אמרתי ימים
ידברו ורב שנים יודיעו חכמה, ודאי, אכן
רוח הוא באנוש ונשמת שדי תבינם. ועל כן
בשביל שאני ילד, שמתו ברצוני שלא לדבר
עד ב' חדשים, ועד היום הזה נשלמו. ועתה
(דפו"י דף קס"ו ע"א *) דף קס"ו ע"ב

רמא

תרומה

מניה מסטרא דאור קנדמאָה, דאיהו ימינא. דהא אונקיתא מההוא סטרא דימינא דאור קנדמאָה אתיהיבת, דכתיב מימינו אש דת למו, מסטרא דימינא אתיהיבת, ונאע"ג דאתפליל ביה שמאלא, דהא פדין איהו שלימו דכלא.

תשלח אור דא אתפליל במאתן ושבעה עלמין, דאינון גניזין בסטרא דההוא אור, ואתפשט בכלהו. תחות כורסיא עלאה טמינא, שרין אינון עולמות, מסטרא דההוא ימינא. תלת מאה ועשר אינון, מאתן ושבע, אינון בסטרא דימינא. מאה ותלת, אינון בסטרא דשמאלא. ואינון תלת מאה ועשר. ואלין אינון דקודשא בריך הוא מתקן תדיר לצדיקיא, ומאלין מתפשטין כמה וכמה אוצרי חמדה, וכלהו גניזין לאתעדנא מנהון צדיקיא לעלמא דאחי ועל אלין כתיב להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא ועל אלין כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

חלופי גרסאות
1 אע"ג, 8 בסטרא, 11 ליג לצדיקיא.

מסורת הזהר
(ג) (דברים לג) ויצא ג צ"ה, (ד) (משלי ח) הקשה"ז נו צ"א, (ה) (ישעיה סד) לעיל אות תרעו צ"ג.

הסולם

ר"ז בימינא ק"ג בשמאלא

מאמר

אחורים דבינה. ואח"כ כשיצאה נקודת החירק, שה"ס קו האמצעי, והכריע והכליל ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, נבחרן למצב הפנים דבינה, כי אז נשלם קו הימין בג"ר מהתכללות השמאל וקו השמאל נשלם בחסדים מהתכללות קו הימין, ושניהם נתמלאו בשלמותם הראוי.

ממנה מצד אור הראשון, שהוא ימין, כי התורה מצד ימין הוא, שהוא אור הראשון, ניתנה. שכתוב, מימינו אש דת למו, מימין היא ניתנה, ונאע"פ שנכלל בה שמאל. כי אז, שנכלל בה שמאל, הוא שלימות הכל.

מאמר ר"ז בימינא ק"ג בשמאלא

תשלח אור דא אתפליל במאתן וכנ"ו: אור זה נכלל בר"ז עלמין, שהם גנוזים תחת אור ההוא, והוא מתפשט בכלום. תחת כסא עליון הנסתר, שהוא בינה, שורים אלו ר"ז העולמות מצד ימין ההוא. ש"י הם, ר"ז מצד ימין, ק"ג מצד שמאל, שביחד הם ש"י. ואלו הם שהקב"ה מתקן תמיד בשביל הצדיקים, ומאלו מתפשטים כמה וכמה אוצרי חמדה, וכולם גנוזים לעדן מהם הצדיקים לעולם הבא, ועל אלו כתוב, להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. ועל אלו כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

אמנם גם אחר יציאת הפנים, שכבר יש לה ג' קוין, עוד נשאר בה מצב אחורים, מטעם שאין העדר ברוחני, ולא עוד, אלא כל החכמה שמאירה במצב הפנים נמשכת ממצב של האחורים. (כנ"ל בהקדמת ספר חוהר דף י"ב ד"ה ואלמלא ע"ש) וכיון שכבר נמשך קו האמצעי, נבחרים ג' קוין גם במצב אחורים, שני קוין, הימין והאמצעי נחשבים בימין בסוד נקודת החולם שחסרים ג"ר. וקו השמאל, נבחרן לנקודת השורק החסר מחסדים, דהיינו כמו שהיו במצב האחורים.

ותדע, שמצב הזה דאחורים דבינה נבחרן שבו י"ש עולמות, ר"ז מימין וק"ג משמל. כי הש' רומזת לג' קוין. (כנ"ל אות תר"ח בהסלם) שבכל אחד מאה ספירות, כי ספירות הבינה הם בסוד מאה. והי' רומזת לשיעור קומה של י"ס, שהן ג"ר וד"ת. ונמצא שב' קוין של הש' שהם הימין והאמצעי, שהם בימין, הם ר' ומשיעור קומה לקח ד' ספירות חסר ג"ר, והם ביחד ר"ז. וקו השמאלי של הש' שה"ס נקודת השורק, שהוא חכמה בלי חסדים, הוא

מאה

(דפו"י דף קס"ו ע"ב)

רמב

תרומה

תשלט י"ש: אלין, תלת מאה ועשר עולמות, גניזין תחות עלמא דאיתי, אינון מאתן ושבע דאינון מסטרא דימינא, אקרוין אור קדמא. בגין דאפילו אור שמאלא אקרי אור. אכל אור קדמא איהו זמין למעבד תולדין לעלמא דאיתי. ואי תימא לעלמא דאיתי ולא יתיר. אלא אפילו בכל יומא ויומא דאי לא הוה האי אור, עלמא לא יכיל למיקם, דכתיב אמתתי עולם חסד יבנה. **תשמ** ז' האי אור ורע ליה קב"ה בגנתא דעדנוי, ועביד ליה שורין שורין, על ידו דהאי צדיק, דאיהו גננא דגנתא, ונטיל להאי אור, ונרע ליה נרועא דקשוט. ועביד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פרין, ומנניהו אתון עלמא, הה"ד אור נרוע לצדיק וגו'.

מסורת הזהר

(1) (תהלים פט) יתרו סה צ"פ ז' (שם צז) יתרו סה צ"ר.

חלופי גרסאות

9 מוסיף מעל אינון. צ גופא.

דרך אמת ל' (עין בפרדס רמונים שער ח' פרק כ"ו).

מאמר

הסולם

ר"ז כימינא ק"ג בשמאלא

במצב האחרים שבה, כנ"ל, ותדע, שמצב האחרים של כל מדרגה, נבחן לתחת המדרגה. וע"כ אומר, שהם גניזין תחות עלמא דאיתי. ולא בבינה עצמה, בבחינת הפנים שבה. **תשלט** י"ש אליו תלת וכו': י"ש, הם ש"י עולמות הגנוזים תחת עולם הבא, דהיינו תחת הבינה, ואלו ר"ז עולמות שהם מצד ימין נקראים אור הראשון, משום שאפילו אור השמאל נקרא אור, אלא שהוא אור חשוך שאינה עושה תולדות, וכיון שאור הימין הוא קודם לאור השמאל, ע"כ נקרא אור הימין, שהוא חסד, אור הראשון. אבל אור הראשון הוא עתיד לעשות תולדות לעולם הבא. ואם תאמר לעולם הבא, שהוא בינה, ולא יותר. אלא שעושה תולדות אפילו בכל יום ויום, דהיינו אפילו במדרגות ז"א שנקרא יום, כי אם לא היה האור הזה, בז"א, לא היה העולם, שהוא המלכות, יכול להתקיים. שכתוב, אמרתי עולם חסד יבנה. דהיינו באור הראשון הנקרא חסד.

מאמר אור זרוע תדיר

תשמ האי אור זרוע וכו': אור הזה, זרע אותו הקב"ה בגן עדן שלו שהוא המלכות, ועשה אותו שורות שורות, דהיינו שחלקו לפי הקוין, על ידו של צדיק הזה, שהוא הגגן של הגן, שלקח אור הזה וזרע אותו זרע אמת, ועשה אותו שורות שורות בגן, שהוא המלכות, והוליד והצמיח ועשה פירות, ומהם ניזון העולם, ז"ש, אור זרוע לצדיק וגו'. וכתוב

(דפו"י דף קס"ו ע"ב)

רמג

תרומה

תשמא) וכתוב ^ט וכגנה זרועיה תצמית. מאן זרועיה. אלין זרועי דאור קדמא, דאיהו זרוע תדיר, השתא אוליד ועביד איבין, והשתא זרוע איהו, בקדמיתא, עד לא ייכול עלמא איבא דא, אוליד זרועה דא ויהיב איבא ולא שכיף. ועל דא, ^ק כל עלמין אתגנו בספוקא ודההוא גננא, דאקרי צדיק, ^ס דלא שכיף ולא פסיק לעלמין.

תשמב) בר בזמנא ^ח דישראל ^ט בגלותא. ^א ואי תימא בזמנא דגלותא פתיב, ^ט אלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, היך עביד תולדין. אלא פתיב זרוע, זרוע איהו תדיר, ומימא ^ב דאפסיק ההוא נהר. ^ג בגנתא לא עאל ^ד ביה ההוא גננא*. ויהוה אור דאיהו זרוע תדיר, עביד איבין ומניה ומגרימיה אנדרע בקדמיתא, ולא שכיף תדיר. כגנתא דעביד תולדין, ומתהוה ^ה זרוע נפיל ביה

מסורת הזהר (ישעיה סא) ת"ז תי"ט לח: ט) (איוב יד) בא טג ק ל"ג כל. ר בההוא; בההוא גוונא. ש לא. ת דגלותא צ"ב. דא. וליג מן ואי עד אזלו. ב דגלותא; ההוא נהיר דאפסיק (ד"א). ג גנתא. ד בה. ה זרעא. דרך אמת מן רמו למ"ש הרב זלתי"ה שמיום שחרב ביהמ"ק לא יש נשמות חרושות כי אם ספיחים (עין בספר חרושים)

מאמר **הסולם** אור זרוע תדיר

זרעא דאזרעא בר ברזא דא, וע"ש בהסולם, כל המוחין והשפע היוצאים בעולמות הם באים בזריעות ג' נקודות, חלם, שורק, חירק, וצמיחתם. וכיון שחיות העולמות נמשכת בכל עת, בסוד המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, נמצא שגם הזריעה והצמיחה של ג' נקודות הנ"ל אינן נפסקות. וז"ש דאיהו זרוע תדיר, השתא אוליד ועביד איבין והשתא זרוע איהו בקדמיתא וכי דלא שכיף ולא פסיק לעלמין. **תשמב) בר בזמנא דישראל** וכי: חוץ מזמן שישראל הם בגלות, ואם תאמר, הרי בגלות נאמר אזלו מים מני ים, שהוא המלכות הנקראת ים, ונהר יחרב ויבש, שהוא היסוד הנקרא נהר יוצא מעדן, וא"כ, איך עושה תולדות. ומשיב, אלא זרוע כתוב, שפירושו שתמיד הוא זרוע, אפילו בזמן הגלות, ומים שהפסיק נהר ההוא מלבא בגן, שהוא היסוד שנקרא גנו, לא נכנס בו עוד גנן ההוא, ואור ההוא שהוא זרוע תמיד עושה פירות, כי ממנו ומעצמו הוא נזרע ככתחילה, ותמיד אינו שוקט. בדומה לגן שעושה תולדות ומאותה זריעה הראשונה נופל שוב במקומו, דהיינו בשעת קצירת השדה, נופלים גרעינים לאדמה, ועושה תולדות מעצמו. ככתחילה. ואם תאמר, שהתולדות והפירות הם שוים כמו שהיו בזמן שהגן היה שם. אינו כן. אבל לא נפסק זרוע זה לעולם.

תשמא) וכתוב, וכגנה זרועיה תצמיה: שואל, מי הוא זרועיה. ואומר, אלו הם זרוע, אור הראשון, שהוא זרוע תמיד, עתה הוא מוליד ועושה פירות, ועתה שוב הוא זרוע ככתחילה, עד שלא יאכל העולם פרי זה, מוליד זרוע הזה, ונמצא שנותן פירות ואינו שוקט. ועל כן כל העולם ניוונים בהשפעת גנן ההוא שנקרא צדיק, דהיינו יסוד דו"א, שאינו שוקט ואינו פוסק לעולם והוא יסוד דגולות דו"א, דהיינו בעת שזו"ן מלבישים לאו"א עלאין. ביאור הדברים שיציאת ג' נקודות אלו, חלם שורק חירק, בדרך ג' מיעוטים בזה אחר זה, נקראים ג' זריעות. כי אור הראשון שהיה בבינה נתמעט ונזרע בזה אחר זה, תחילה בחלם אח"כ בשורק ואח"כ בחירק, כמ"ש בזהר (בראשית א' אות ט'). וע"ש בהסולם) וז"ש, **האי אור זרע וכי ועביד ליה שורין שורין,** דהיינו בסדר ג' קוין הנמשכים מג' נקודות חלם שורק חירק. וזה נבחן לזריעה, שכל מעשה העלמה, שבסופו מתהפך לגילוי יותר גדול, נבחן לזריעה וצמיחה כדמיון שמעלימים ומרקיבים החטה בארץ, שהעלם מתהפך לגילוי, כי נולדות ממעשה הזה חטים יותר מרובות. ויש כאן ג' זריעות (כמ"ש בהסולם שם), ואח"כ מתחילה הצמיחה, אשר ב' הקוין ימין ושמאל מתחדים זה בזה ע"י קו האמצעי. והאורות מתמלאים ונשלמים. ואומר (בראשית א' אות ל"ח) **דלית**

(דפו"י דף קס"ז ע"ב *) דף קס"ז ע"א) *ע"ע בתע"ס חלק יד תש" קא, ותש" קב פירוש

רמד

תרומה

באתריה, וּמְגַרְמִיָּה עֶבֶד תּוֹלְדִין כְּדִבְקַדְמִיתָא. וְאִי תִימָא, דְּאִינוּן תּוֹלְדִין וְאִיבִין יְהוּן כְּמָה דְּהוּה בְּזַמְנָא דְּגִנְנָא תַּמְן. לָאו הָכִי. אֲכַל לָא אֲתַמְנַע זְרוּע דָּא לְעִלְמִין.

תשמג כְּגִוּוֹנָא דָּא וְתוֹרָה אֹר, "אֹרְיִיתָא" דְּאֲתִיְהִיבַת מִסְטָרָא דְּהוּא אֹר קְדָמָא, הָכִי אֲזַדְרַע תְּדִיר בְּעִלְמָא, וְעֶבֶד תּוֹלְדִין וְאִיבִין, וְלָא שְׂכִיד לְעִלְמִין, וּמִהוּא אִיבָא דִּילִיָּה אֲתָנָן עִלְמָא.

תשמד וְדָרְךָ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסְר. תְּרִין אֲרַחֲזִין אִינוּן, חַד אֲרַח חַיִּים, וְחַד בְּהַפּוֹכָא מְנִיָּה. סִימְנָא דְּאֲרַח חַיִּים מֵאן אִיהוּ. תּוֹכְחוֹת מוֹסְר. דְּכַד בְּעָא קב"ה לְנִטְרָא לְהֵאִי אֲרַח חַיִּים, שְׂוִי עֲלֵיהּ הֵהוּא דְּאֲלָקִי, וְעֶבֶד תּוֹכְחוֹת מוֹסְר לְבָנֵי עִלְמָא. וּמֵאן אִיהוּ. הָאִי דְּכִתִּיב "וְאֵת לֵהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. וְעַל דָּא, דְּרָךְ חַיִּים אִיהוּ תּוֹכְחוֹת מוֹסְר. וּמֵאן דְּאִית בֵּיהּ תּוֹכְחוֹת, וְדֵאִי דְּמִתְעַרְי לִיהּ לְמַהֲךָ בְּהוּא אֲרַח חַיִּים, דְּשֹׁאֲרֵי תַּמְן תּוֹכְחוֹת מוֹסְר.

תשמה הָאִי קָרָא לָאו רִישִׁיָּה סִיפִיָּה וְלָאו סִיפִיָּה רִישִׁיָּה. אֲלֵא כְּלָא רְזָא דְּמִהִימְנוּתָא דְּהֵאִי קָרָא. כִּי גַר מְצֻוָּה, דָּא רְזָא דְּשְׁמוֹר. וְתוֹרָה אֹר, דָּא רְזָא

מסורת הזהר

(בראשית ג) ב"ב עו צ"א.

חלופי גרסאות

1 מגרמיה ועבד. 2 ל"ג הוה. 3 אור. 4 דאתיהיב; ל"ג מן דאתיהיב עז הכי.

מאמר

הפולם

אור זרוע תדיר

תשמג כְּגִוּוֹנָא דָּא וְתוֹרָה וְכו': כַּעֲיִן זֶה, וְתוֹרָה אֹר, הַתּוֹרָה נִיתְנָה מִצַּד אֹר הָרֵאשׁוֹן הַהוּא, וְכַךְ הִיא נֹרְעַת תְּמִיד בְּעוֹלָם, וְעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת וּפִירוֹת, וְאִינָה שׁוֹקֶטֶת לְעוֹלָם, וּמִפְרֵי הַהוּא שְׁלֵה נִיזוֹן הַעוֹלָם.

תשמד וְדָרְךָ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסְר: שְׁנֵי דְרִכִּים הֵם, אֶחָד אֲרַח חַיִּים, וְאֶחָד בְּהִיפֶךְ מִמֶּנּוּ. הַסִּימֵן שֶׁל אֲרַח חַיִּים מֵה הוּא. הוּא תּוֹכְחוֹת מוֹסְר. כִּי כְּשֶׁרוּצָה הַקַּב"ה לְשֹׁמֵר אֶת אֲרַח חַיִּים הַזֶּה, נוֹתֵן עֲלָיו, מִי שְׂמֵכָה וְעוֹשֶׂה תּוֹכְחוֹת מוֹסְר לְבָנֵי הַעוֹלָם. וּמִי הוּא. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב, וְאֵת לֵהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים. וְעַל כֵּן דְּרָךְ חַיִּים הוּא תּוֹכְחוֹת מוֹסְר, כִּי מִי שֵׁשׁ בּוֹ תּוֹכְחוֹת, דְּהִינּוּ יִסּוּרִין, וְדֵאִי שְׂמַעוּרִים אוֹתוֹ לִלְכַת בְּאֲרַח חַיִּים הַהוּא, שְׂשֵׁם שׁוֹרֵה תּוֹכְחוֹת מוֹסְר.

תשמה הָאִי קָרָא לָאו וְכו': מִקְרָא זֶה, כִּי נִרְ מִצְוָה וְגו', אִינן תַּחֲלִיתוֹ דּוּמָה לְסוּפּוֹ, וְסוּפּוֹ אִינוּ דּוּמָה לְתַחֲלִיתוֹ. כִּי מִתְחִיל בְּאוֹר תּוֹרָה וּמִצְוָה וּמִסִּיִּים בְּתוֹכְחוֹת מוֹסְר. וּמִשִּׁיב, אֲלֵא הַכֹּל הוּא בְּמִקְרָא הַזֶּה, סוּד הָאֲמוּנָה, שְׁח"ס הַמַּלְכוּת. כִּי גַר מִצְוָה, זֶהוּ סוּד שְׂמוֹר, שְׁח"ס הַמַּלְכוּת. וְתוֹרָה אֹר, זֶהוּ סוּד זְכוּר, שְׁח"ס הַמַּלְכוּת.

פירושו. בזמן שבית המקדש היה קיים היה זווג ז'ו"ן הגדולים, שהלבישו את אר"א עלאין בתמידות, ונמצא שיסוד דז"א דגדלות, השפיע ג' הזריעות אל המלכות, בלי הפסק כנ"ל, אבל בזמן הגלות נפסק זווג דגדלות הזה, שזסו"ה אולו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. ואע"פ שיש עלית ז'ו"ן לאר"א. גם בזמן הגלות, כגון בשבת, אין זה נחשב לביאת הגגן בגן, משום שאינו בקביעות. אמנם בהכרח שיש גם בזמן הגלות זווג עליון, כדי להחיות העולמות, וזווג זה נבחן לזווג ז'ו"ן הקטנים, ששניהם הם רק בחי' ימין ושמאל שבמלכות עצמה. וז"ש, וּמְנִיָּה וּמְגַרְמִיָּה אֲזַדְרַע בְּקַדְמִיתָא, כִּי ז"א הַקָּטָן הוּא רַק בְּחִינַת הַיָּמִין שֶׁבְּמַלְכוּת, וְנַחֲשֵׁב כְּמוֹ הַמַּלְכוּת, וּמִמֶּנּוּ נִמְשָׁךְ הַשְּׂפַע לְמַלְכוּת כְּדִי לְהַחִיֹּת הַעוֹלָמוֹת. אֲבָל הַגִּנָּן שְׁהוּא יִסּוּד דְּז"א הַגְּדוֹל, אִינוּ מִשְׁפִּיעַ בּוֹזֵמֵן הַגְּלוּת, וְע"כּ הַשְּׂפַע הוּא קָטָן בּוֹזֵמֵן הַגְּלוּת. וז"ש, וְאִי תִיבֹא דְּאִינוּן תּוֹלְדִין וְכו': לָאו חֲבִי. וְעַרְךָ הַשְּׂפַע הַזֶּה כְּלָפִי הַשְּׂפַע שְׂבוּמֵן הַבֵּית, הוּא, כְּעַרְךָ זְרִיעַת הַשְּׂדֵה עַל יַדֵּי סִפִּיָּה הַנּוֹרַע מִעֲצָמוֹ, כְּלָפִי שְׂדֵה, הַנּוֹרַע עַל יַדֵּי גִנָּן. וז"ש, כְּגַנְתָּא דְּעֶבֶד תּוֹלְדִין וְכו'.

(דפו"י דף קס"ו ע"א)

רמה

תרומה

דזכור, ודרך תיים תוכחות מוסר, אלץ גנרין ועונשין דאורייתא, וכלא רזא דמתימנותא. ואצטריך דא לדא, ולמחוי רזא דכלא כדקא יאות.

תשמו ועל רזא דא דהאי אור, דדליק ונהיר להאי גר, כתיב ביה באהרן, בהעלותך את הנרות, בגין דהוא אתי מסטרא דהאי אור. אור דא כתיב ביה, ויהי אור ויהי אור. פיון דאמר יהי אור, אמאי כתיב ויהי אור, דהא ויהי כן סגיא. אלא, יהי אור, דא אור קדמאה, דאיהו ימינא, ויהי לקץ הימין. ויהי אור, דמימינא נפק שמאלא, ומרזא דימינא נפק שמאלא, וע"ד ויהי אור, דא שמאלא.

תשמו מכאן דויהי קדמאה דאורייתא, בסטרא דשמאלא תהו. ובגין כן לאו איהו סימן ברכה. מ"ט. בגין דדביה נפק ההוא חשף דאחשיף אנפי עלמא. וסימנא דא פד אתגלי רזא דעשו ועוכדוי, בהאי ויהי תהו, דכתיב ויהי עשו איש יודע ציד. אתקיים בויהי איש יודע ציד, לפתאה בני עלמא, דלא יתכון בארץ מישר.

תשמו וירא אלהים את האור כי טוב, דא איהו עמודא דקאים

חלופי גרמאות

י ל"ג דא. כ ביהו ול"ג בויהו קן. ל ל"ג ואיהו לקץ הימין. ח דמניה; מניה; דביה ומניה. נ ל"ג ויהי; ויהי ול"ג הוה. ס ל"ג דכתיב.

מסורת הזהר

(במדבר ח) שמת עה צ"ת. (ל) (בראשית א) ב"א מ צ"ד. (ח) (בראשית כה) תולדות לר צ"ב.

אור מים רקיע

ויהי אור, ה"ס אור דכבר הוה, דהיינו שהי' שמיעטה את אור הבינה לאויר, שה"ס המלכות שעלתה למקום בינה חזרה ויצאה משם למקומו ונחזר אויר הבינה להיות אור, כמ"ש שם בהסולם. שז"ס נקודת השורק, שה"ס קו השמאל. הרי אשר יהי אור, הוא סוד אור הראשון הנשאר בבינה, בנקודת החולם בסוד אויר, שה"ס החסד, וסוד ויהי אור, ה"ס קו שמאל, דהיינו נקודת השורק.

תשמו מכאן דויהי קדמאה וכו': מכאן נשמע אשר ויהי הראשון הנאמר בתורה, הוא בצד השמאל. ומשום זה, ויהי אינו סימן ברכה. מהו הטעם. הוא משום שבו, בקו השמאל, יוצא חושך ההוא שהחשיך פני העולם, שהוא מלאך המות. והוא יצר הרע. וזהו סימן, כי כשנגלה סוד עשו ומעשיו, היה בויהי הזה, שכתוב, ויהי עשו איש יודע ציד. ונתקיים, בויהי איש יודע ציד, שיודע לצוד לכבות, לפתות בני העולם, שלא ילכו בדרך הישר.

תשמח וירא אלקים את האור כי טוב

הסולם

מאמר

שחוא ז"א. ודרך היים תוכחות מוסר, אלו הם הגזרות והענשים שבתורה. והכל הוא סוד האמונה, דהיינו לתקון המלכות, וזה צריך לזה, שיהיה סוד הכל כראוי.

מאמר אור מים רקיע

תשמו ועל רזא דא וכו': ועל סוד זה של אותו האור, המדליק ומאיר לגר הזה, שחוא המלכות, כתוב בו באהרן, בהעלותך את הנרות, משום שהוא בא מצד אור ההוא, שכתוב בו, יהי אור ויהי אור. שואל, כיון שכתוב יהי אור, למה צריך לכתוב ויהי אור, היה די שיכתוב ויהי כן. ומשיב, אלא יהי אור, היינו אור הראשון שהוא ימין דהיינו חסד מדתו של אהרן הכהן, והוא לקץ הימין. ויהי אור, היינו השמאל שיוצא מן הימין. כי מסוד הימין יוצא השמאל. וע"כ ויהי אור, הוא שמאל.

ביאור הדברים. כי נתבאר לעיל, (בראשית א' אות ל"א ול"ב) אשר יהי אור, הוא שירותא לאתפשטא, שה"ס נקודת החולם, שהוא קו ימין, שממנה מתחילה ההתפשטות בסוד ה' הנכנסת לאור הבינה, ונעשה אויר. וסוד (דפויי דף קס"ו ע"א)

רמו

תרומה

בְּאִמְצָעֵי־תָא, וְקָאִים וְאָחִיד בְּסִטְרָא דָא, וּבְסִטְרָא דָא. כַּד תְּהוּ שְׁלִימוּ דְתַלְתָּ
סְטְרִין, כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, מַה דְלֵא תְּהוּ בְּהַנִּי אַחְרָנִין, בְּגִין דְלֵא תְּהוּ שְׁלִימוּ
עַד אֹר תְּלִיתָאָה, דְאֲשֵׁלִים לְכָל סְטְרִין, וְכִינֵן דְאֲתָא תְּלִיתָאָה דָא, כְּדִין אֲפְרִישׁ
מַחְלֻקַת דִּימִינָא וּשְׁמָאֲלָא, דְכְתִיב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֶׁךְ.

תשמטו וְעַל דְאִינוּן חֲמֵשׁ דְרָגִין, דְאֲתַפְרְשׁוּ וְאֲתַמְשְׁכוּ מֵהָאִי אֹר קְדַמָּאָה,
כְּתִיב אֹר חֲמֵשׁ זְמַנִּין, וְכִלְהוּ הוּוּ מִסְטְרָא דִימִינָא, וְאֲתַכְלִילוּ בֵּיהּ, וְכַד אֲתַכְלִילוּ
בְּסִטְרָא שְׁמָאֲלָא, אֲתַכְלִילוּ בְּרִזָּא דְמִים, דְנָטִיל "מִימִינָא", וּבְגִין כַּד כְּתִיב מִים
חֲמֵשׁ זְמַנִּין. וְכַד אֲשַׁתְּלִימוּ בְּרִזָּא דְאִמְצָעֵי־תָא, כְּתִיב רְקִיעַ חֲמֵשׁ זְמַנִּין, וְעִ"ד
תַּלְתָּ אִינוּן ט' אֹר. מִים. רְקִיעַ. לְקַבֵּל תַּלְתָּ דְרָגִין אֲלֵין, דְכִלְהוּ חֲמֵשׁ דְרָגִין
אֲתַכְלִילוּ בְּהוּ, וְעַל דָּא בְּכִלְהוּ כְּתִיב חֲמֵשׁ זְמַנִּין, בְּכָל חַד וְחַד.

תשנ הֵכָא רְזָא דְרִזִּין, בְּאֲלֵין תְּלַתָּ, אֲתַצְיִיר וְאֲתַגְלִיף בְּגִלּוּפֵי רְזָא
"דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם, דְאִיהוּ אֹר בְּקַדְמֵי־תָא, לְכַתֵּר מִים, לְכַתֵּר אֲתַפְשֵׁט בְּגִוּוּיָהּ
רְקִיעַ, דְאִיהוּ "גְּלִיפָא דְגְּלִיפּוּ דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם.

תשנא כְּגִוּוּנָא דְגְּלִיפּוּ צִיּוּרָא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם בְּתוֹלְדֵיתָהּ. דְהָא בְּתוֹלְדֵיתָא

הלווי גרמאת

עו בימינא. פ' ל"ג ובג"כ כתיב. צ' דריוקנא. ק' גלופא הגלופו.

דרך אמת נ' (עיין בפרוט רמונים מהרמ"ק שער ח' פרק כ').

מאמר

הסולם

אור מים רקיע

טוב: זהו העמוד העומד באמצע, דהיינו קו
האמצעי. שעומד ואוחז בצד זה ובצד זה, שהוא
מכריע ומיחד ימין ושמאל זה בזה, כאשר היה
השלמות של שלשה צדדים, דהיינו ג' קוין
כתוב בו, כי טוב, מה שלא היה באלו ב' קוין
האחרים, ימין ושמאל הרומזים, ביהי אור
ויהי אור, שלא נאמר בהם, כי טוב, משום
שלא היה שלמות עד אור השלישי, של קו
האמצעי, שהשלים לכל הצדדים. וכיון שבא
השלישי הזה, אז הפריש המחלוקת של ימין
ושמאל, שכתוב, ויבדל אלקים בין האור ובין
החשך. שהימין ה"ס האור, והשמאל ה"ס החשך.
וקו האמצעי עשה שלום ביניהם ונכללו זה
בוה. שעי"ז נשלמו שניהם כנ"ל.

תשנ הֵכָא רְזָא דְרִזִּין וכו': כאן סוד
הסודות, באלו השלשה, אור מים רקיע, נצטייר
ונחלק בחקיקות סוד צורת אדם, שהוא אור
בתחילה, מקו ימין, ואח"כ מים, מקו שמאל,
ואח"כ נתפשט ביניהם קו האמצעי, שהוא
הרקיע, שהוא חקיקת החקיקה של צורת אדם.

תשנא כְּגִוּוּנָא דְגְּלִיפּוּ צִיּוּרָא וכו': והוא
דומה, כעין החקיקה של ציור צורת אדם
כשנולד. כי בלידת האדם, מתחילה הוא זרע,
שהוא אור, כי האור של כל אברי הגוף הוא
הזרע

(דפו"י דף קס"ז ע"א)

רמז

תרומה

דבר נש, בקדמיתא זרע, דאיהו אור, דהא נהירו דכל שייפי גופא, איהו תהוא זרע, ובגין פך איהו אור, ויהוא אור אקרי זרע, דכתיב אור זרוע, תהוא זרע ממש. לבתר תהוא זרע דאיהו אור אתפשט ואתעביד * מים, בלחותא דיליה, אגליף יתיר, ואתפשט פשיטו גו אינון מים, פשיטו דגופא לכל סטרין. בין דאתציר, ואגליף יצירא ודיוקנא דגופא, אקריש תהוא פשיטו, * ואקרי רקיע. ודא איהו רקיע בתוך המים. ולבטר דאקריש, פתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים. דהא אקריש תהוא לחותא דגופא, דהנה גו אינון מים.

תשובה בין דאבריר גופא, ואנקי בנקיו, תהוא לחותא דאתנגיד ואשתאר, * הנה פסולת דקא אתעבד גו התוכא, ואינון מים הרעים עכורין, ומנהון אתעביד פסולת, מקטרנא לכל עלמא, דכר ונוקבא. לבתר פד נחתו אינון מים עכורין, ואתהתכו לתתא בסטר שמאלא, נפקו לקטרנא לכל עלמא. נכאה איהו מאן דאשתזיב מנהון.

חלופי גרמאות

ר צורה דיוקנא. ש ליג ואקרי רקיע. ת מוסיף דאנגיד ואשתאר תהוא פסולת דגופא. א אתעביד פסולת מקטרנא לכל עלמא דכר ונוקבא ואינון מים הרעים עכורין לבתר כד נחתו אינון מים עכורין אתהתכו לתתא בסטר שמאלא ונפקו. ב ליג מים.

אור מים רקיע

ונשאר ממנו, הוא הפסולת הנעשה על ידי התוך, והם מים הרעים העכורים שמהם נעשה הפסולת שהוא המקטרג לכל העולם, דהיינו הסטרא אחרא, ונעשו זכר ונקבה, אחר כך כשירדו מים עכורים האלו, ונהתכו למטה בצד שמאל, יצאו, הזכר והנקבה של הס"א, לקטרג על כל העולם. אשרי הוא מי שניצל מהם.

פירוש. מטרם ביאת קו האמצעי, שה"ס הרקיע, היו הימין והשמאל לחים, שפירושו שהיו במחלוקת שכל אחד נכנס בתחום של חברו, והיה רוצה לבטל את חברו. וכשבא קו האמצעי, בכח המסך דחירק שבו, מיעט את השמאל, ועשה שלום ביניהם, שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ובכח המסך של קו האמצעי שנקרא רקיע, הקריש את הגבולים הללו חוק ולא יעבור. וז"ס שאמר לעיל שהקרישה נעשה בכח הרקיע, אמנם לא נגמר הקרישה למעלה בבינה, אלא אחר שירד קו האמצעי למקומו, שהוא ז"א, כמ"ש לפנינו. ומזה תבין שאותה הלחות שנשארה בגוף ולא נקרשה, הוא פסולת, כי זה יורה שהחלקים ההם לא קבלו הכרעת קו האמצעי והימין ושמאל

הסולם

מאמר

הזרע תהוא, ומשום זה הוא, אור, ואור תהוא נקרא זרע, שכתוב אור זרוע. דהיינו זרע תהוא ממש. שה"ס הוריעה דנקודת החולם וקו ימין. ואח"כ זרע תהוא שנקרא אור מתפשט ונעשה מים. שה"ס נקודת השורק וקו השמאל. ובלחות המים נחקק יותר ומתפשט בהתפשטות תוך אלו המים, התפשטות צורת הגוף לכל הצדדים. כיון שנצטייר ונחקק ציור וצורת הגוף נקרא התפשטות תהוא, ונקרא רקיע. שה"ס נקודת החירק וקו האמצעי. וזהו רקיע בתוך המים. ואחר שנקרש, כתוב, ויקרא אלקים לרקיע שמים שכבר נקרש לחות הגוף שהיה במים. שאז נגמר בחינת האדם. שה"ס ז"א הנקרא שמים, והויה שלו הוא במילוי אלפין כזה יוד הא ואו הא, שהוא בגי' אדם. הרי שלידת האדם דומה לאצילות ז"א מבינה. וביאור ענין קרישא, עיי' לעיל (ב"א דף מ"ז ד"ה לפיכך) שלחות, פירושו, שזה נכנס בגבולו של זה, כטבע הלת. קרישו פירושו, שכל אחד שומר על גבולו ואינו נכנס בתחום חברו, כטבע היכש. ע"ש.

תשובה כיון דאבריר גופא וכו': כיון שנברר הגוף ונקה בנקיון, לחות תהוא שנמשך (דפו"י דף קס"ז ע"א *) דף קס"ז ע"ב

רמה

תרומה

תשנ"ג) כיון דנפיק מקטרגא, כתיב יהי מארת חסר ו' ואתמשכא אספנה ברביי, וחסר נהורא דסיקרא. לבתר וקיו למאורות, בשלימו תרנוייהו פתדא. במאן. ביהוה רקיע השמים, דהא פד סלקא ואתחברא ביהוה רקיע השמים, פדין וקיו למאורות, נהורין שלימין תרנוייהו פתדא דלא פגימי כלל.

תשנ"ד) שארי חיו האי רבא וחד. אמר לון האי דאמינא דאתבריר הקא נוא דאדם, באור דאיהו זרע, ולבתר אתעביד מים, ומגו אינון מים, אתפשט רקיע, דיוקנא דאדם כמה דאתערנא. תינת פד אתעביד דא לגו מעוי דאתתא, דהא לא אתציר זרעא, אלא בגו מעוי דנוקבא, לאתפשטא בה דיוקנא דאדם, והקא אי אלין חמש דרגין, אינון דיוקנא דאדם, כגון אתר אתציר ואתפשט האי דיוקנא, בגו אינון מים.

תשנ"ה) אי תימא גו נוקבא הוו דא עלמא דאתי, לאו הכי, דהא לא אתציר ציורא ודיוקנא, עד דנפקו אתנון לבר, ולבתר אתגלימו. ותו דהא

חלופי גרמאות

ג דהווא. ד אינון דרגין. ה בהאי.

מאמר

הסולם

אור מים רקיע

ושמאל שבהם הם במחלוקת כמקודם ביאת קו האמצעי, ולפיכך נעשה ממנה זכר ונקבה דקליפות. וז"ש, **ההוא להותא דאתנגיד ואשתאר הוה פסולת וכו'**. אמנם זה לא נעשה במקום עולם האצילות, אלא למטה בכי"ע, וז"ש, **לבתר כד נהתו וכו'**, דהיינו כשירדו משם לבי"ע, ואתהתכו לתתא בסטר שמואלא, דהיינו שנתדבקו בשמאל ורצו לבטל את הימין, או, נפקו לקטרגא כ"ע עלמא, כי רצו לבטל את החסדים שמהם נבנה העולם.

תשנ"ג) כיון דנפיק מקטרגא וכו': כיון שיצא המקטרג, כתוב, יהי מארת חסר ו', שהוא לשון מארה וקללה. שנמשכה מחלת אסכרה בילדים, (ועי' בא"צ צ"ו ד"ה וזהו דבר בטעמו) ונתמעט אור הלבנה. ואח"כ כתוב, **והיו למאורות**, דהיינו בשלמות שניהם יחד. על ידי מי נשלמו. ע"י רקיע השמים ההוא, שהוא קו האמצעי, דהיינו תפארת דז"א, כי כשעלתה המלכות ונתחברה ברקיע השמים ההוא אז, והיו למאורות, ששניהם יחד היו אורות שלמים, שאינם פגומים כלל. כי ז"א שה"ס השמש וקו ימין, והמלכות שה"ס הלבנה וקו שמאל, נכללו ונשלמו זה מזה ע"י קו האמצעי, שהוא ת"ת דז"א.

תשנ"ד) שארי הייך האי וכו': התחיל לצחוק אותו הילד, ושמת. אמר להם. זה

(דפניי דף קס"ו ע"ב)

אי

רמב"מ

תרומה

עֲלֵמָא דְאֵתִי תְּוָה אוּמְנָא, דְּכִתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ, הָא אוּמְנָא תְּוָה.

תשנו אי תימא בנוקבא דלתתא, לאו הכי, דהא עד לא תוות, וכד נפק האי דיוקנא דאדם, נוקביה נפקת בהדיה. הא לא אתציר דיוקנא דאדם יפה. אי הכי, באן אתר אתציר ואתגליף האי זרע, למתוי גליפו דיוקנא דאדם.

תשנו אלא דא רזא עלאה, אדם קדמאה אתציר ואתגליף בלא נוקבא. אדם תנינא, מחילא וזרעא דהאי, אגליף ואתציר גו נוקבא.

תשנה אדם קדמאה, גליפו דציוקא ודיוקנא דגופא, לא תוה בנוקבא, ובלא ציוקא כלל תוה. ואתציר ואתגליף לתתא מעלמא דאתי, בלא דכורא, ובלא נוקבא, אינון אתוון אגלימו גו משחתא, ואתציר ואתגליף בהו רזא דאדם. ואתוון בארז מישר, בסדוקא דלהון, מרזא דאור קדמאה, שריאו לאתגלפא כולאתצירא, ואזדרע טהאי אור בגויה גו משחתא. פד מטא גו משחתא, אתהדר מיא, גו מיא, אתפשט רקיע ציוקא דאדם, דיוקנא פדקא חזי.

חלופי גרמאות

ו ל"ג ויאמר אלקים. ז ביה. ח ל"ג דא. ט ל"ג עלאה. י ל"ג אדם. כ מוסף ולאציורא אתוון.

דרך אמת. טן במדידה ע"י המדה שהוא סוד אות ו' קו המדה וע"ל ריש פרשת בראשית.

אור מים רקיע

הסולם

מאמר

(כמ"ש שם) בלי דכורא ובלי נוקבא, אלא, אלו האותיות, דהיינו כ"ב אותיות דז"א שנחלקו בו לג' קוין, (כנ"ל בראשית א' אות ל"ד, ובהסולם) נגלמו ונקרשו תוך המשחתא, שהוא המסך דחירק שבקו האמצעי. שנקרא רקיע שבסבתו נקרשו האותיות. (כנ"ל בסמוך, ד"ה ואי תימא גו) ונצטייר ונחקק בהם סוד אדם. והאותיות בדרך הישר בסדר שיצאו מאור הראשון שבבינה, שה"ס ז' אותיות, מן א' עד ו' שה"ס קו ימין, נמשכו אל המשחתא שברקיע, והתחילו להחקק ולהצטייר, ונזרע אור הזה בתוך הרקיע, שהוא ז"א, תוך המשחתא שהוא המסך וקו המדה שבו, ואחר שהגיע האור שהוא קו ימין לתוך המשחתא, נמשך בו קו השמאל, וחזר שם האור להיות מים במים. ואח"ז התפשט הרקיע, שהוא קו האמצעי עצמו, מכח ב' הקוין שהאידו ונכללו בו, בציוור אדם, צורה כראוי, דהיינו שנגלם ונקרש כל צרכו. שאז נגלמו גם ב' הקוין ימין ושמאל (כמ"ש ב"א אות ל"ד ובהסולם ע"ש).

לבתר

תשנו אי תימא בנוקבא וכו': אם תאמר, שנצטיירה צורת אדם בהנוקבא שלמטה, דהיינו המלכות. אינו כן, שהרי עוד לא היתה המלכות, כי אח"כ, כשיצא צורת אדם הזה, שבאור מים רקיע, שהוא ז"א, יצאה עמו הנוקבא, הרי שלא נצטייר צורת אדם בה. ואם כן, באיזה מקום נצטייר ונחקק זרע ההוא, של אור מים רקיע. להיות חקיקה של צורת אדם.

תשנו אלא דא רזא וכו': ומשיב, אלא זה סוד עליון, אדם הראשון, דהיינו ז"א דאצילות, שה"ס אור מים רקיע, נחקק ונצטייר בלי נוקבא, אדם השני, דהיינו אדם דבריאה, מן הכח והזרע של אדם הראשון נחקק ונצטייר בתוך הנוקבא, שהיא המלכות דאצילות.

תשנה אדם קדמאה גליפו וכו': הוזהר מפרש דבריו, אדם הראשון, שהוא ז"א, החקיקה של ציוור וצורת הגוף, לא היתה בנוקבא, ובלי ציוור כלל היה, כלומר שלא נגלם ונקרש בעודו בבינה, (כנ"ל אות תשנה) עד שיהיה ראוי לכנותו צורה. ונצטייר ונחקק למטה מעלמא דאתי, דהיינו למטה מבינה

(דפניי דף קס"ז ע"ב)

רנ

תרומה

תשנ"ט) לכתר דאתקשטת נוקבא לגביה, ואתהדרו אנפין באנפין, האי דייקנא דאדם, עאל בתיאובתא לגבי נוקבא, ותמן אגליף ואתצייז פגוונא דיליה, ועליה פתיב ויולד בדמותו כצלמו וגו', האי אתצייז גו נוקבא, מה דלא הנה ההוא קדמאה, דאתצייז י'הוא קדמאה בגויה במדידו גו משתתא כמה דאתמר.

תשס') פגוונא דא לתתא. לתתא מה פתיב, ויהאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין, שריאת קוף לאולדא, במעקה, בחילא וסיעא דאדם לכתר דהא קבילת זוהמא מגו האי קוף. ועל דא לא פתיב הכא ויולד, אלא ידע ותהר ותלד, ונפק פסולת גו נוקבא.

תשס"א) ותוסף ללדת את אחיו את הכל, ובהאי נמי לא פתיב ויולד, ואע"ג דמסטרך דדכורא הוה. אבל מקטרנגא תשש ותבר חיליה, דהא באת קוף * (ט) שריאו אתון לאולדא.

תשס"ב) כיון דאתבריר פסולת, שריאו אתון לאולדא מרנא י'דאת ש"ת. תקונא דכר ונוקבא. באסתפמותא פתדא. וכדין פתיב ויולד בדמותו כצלמו ויקרא * את שמו שת, ולא פתיב ותקרא. ויקרא איהו, ולא איהי. איהו קרא שמייה שת, תקונא דכר ונוקבא פתדא, דהו' * באסתפמותא פתדא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(1) (בראשית ה) ב"ב קצה צ"ד. (ט) (שם ד) ב"ב קפה ל מוסיף גו ההוא, ו' ובהא וליג נמי, ו' דא, ו' ת"ש. ע באסכמותא. פ ליג את שמו שת, צ באסכמותא. דרך אמת ען התחילו האותיות להוליד מסוד אותיות למפרע לתקן העולם מפגמתו שנפגם ע"י קין בתחילה וע"ל פרשת בראשית דף נ"ו ע"א.

הסולם

מאמר

תשנ"ט) לכתר דאתקשטת נוקבא וכו': מות, (כנזכר לעיל אות תע"ה ואות תרי"ד) התחילה להוליד במעיה של חוה בכח ותמיכה של אדם לאחר כך שכבר קבלה זוהמא מן קוף הוה. כלומר תחילה בא נחש, שה"ס ק', על חוה והטיל בה זוהמא, ואח"כ בא אדם עליה. (כנ"ל בראשית א' אות תנ"ה ובהסולם) וע"כ לא כתוב כאן, ויולד, אלא והאדם ידע. ותהר ותלד, ויצא הפסולת בתוך הנקבה. חוה.

תשס"א) ותוסף ללדת את אחיו את הכל: וכזה ג"כ לא כתוב, ויולד, ואע"פ שהוא היה מצד הזכר, דהיינו מצד הימין, כנ"ל (ב"א אות תנ"ח בהסולם) כי המקטרג החליש ושבר כחו, משום שבאות ק' דקין, התחילו האותיות להוליד. כי קין והבל היו ב' חצאי נשמות, קין מצד אל"ה, והבל מצד מ"י (כמ"ש שם) ואותיות השם דקין יצאו ראשונה.

תשס"ב) כיון דאתבריר פסולת וכו': כיון שנבררה הפסולת בקין, התחילו האותיות להוליד

לאחר שנתקשטה הנוקבא, דהיינו שנבנתה ע"י אור"א, וחזרו, ז"א והנוקבא פנים בפנים, או צורת אדם הוה, שהוא ז"א בא בהשתוקקות אל הנוקבא, ושם בהנוקבא נחקק ונצטייר, אדם השני דבריא, כצורה שלו. ועליו כתוב, ויולד כדמותו כצלמו וגו'. כי אדם הראשון שלמטה הוא כנגד ז"א, ואדם השני, דהיינו בנו שת הוא כנגד אדם השני של מעלה. זה נצטייר תוך הנוקבא, דהיינו בנוקבא ז"א, מה שלא היה כן הראשון ההוא, שהוא ז"א, כי הראשון ההוא, נצטייר בעצמו במדידה שבתוך המשחתא, כמו שלמדנו. שה"ס המסך דחירק שבו עצמו כנ"ל. ולא בנוקבא.

מאמר קין הבל שת אנוש מהללא

תשס') כגוונא דא לתתא וכו': כעין זה למטה. למטה מה כתוב, והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין הק', שרגלה נתלכשה בקליפות בסו"ה ורגליה יורדות (דפו"י דף קס"ז ע"ב *) דף קס"ה ע"א)

רנא

תרומה

תשסג) תו אתגלגלו אתון, ואהדרו לאולדא אלק דאדם, ואינון אתון
באתר דאיהו סיום שמיה. ומאן איהו. נ', ולכתר ו' לא ה', דהא יאתעדיאת
בהבל. בגין פד נטיל את אחרא אבתריה ו', ם סיים בשירותא דשת ש', ואקרי
אנוש.

תשסד) אנוש מה בין שמא דא לשמא דאדם. אלא אנוש לאו איהו
בתקפא הנה, תקונא דקדמאי הנה, ם מה אנוש פי תזכרנו. ת וכתוב ם א מה
אנוש פי תגדלנו וגו', ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו. ועל דא פתיב ם וי
תפץ דכאו החלי, תבירו דגופא, ותקפא דנפשא, אורית שת לאנוש ורותא
דהנה ליה לקבלא. ואיהו אוף הכי אורית ב לבנו.

תשסה) תו אתגלגלו אתון לאתקנא עקימא, ואהדרו לאולדא. קינן.
האי תקונא דקינן, ואתתקן תחותיה, ואתהדרו אתון לבסמא עלמא מעקימו
דהנה. מהללאל מ' סופא דאתון דאדם. ה' ול' תקונא דאתון דהבל, ובגין דלא
היה חייבא פקינן, לא אתחלפו אתון משמיה בר חד. דכאתר ב' הנה א' למהוי
תקונא יתיר.

תשסו) עד הכא אתבסם עלמא, ואתתקן עקימא משירותא דאנוש. בר
חובא דאדם, דלא אתבסם, עד דקימו ישראל בטורא דסיני, אבל תקונא דעקימו

מסורת הזהר
(U) (תהלים ח) ב"א קצט צ"ה, 9) (איוב ז, 3) (ישעיה
ק אתר, ר אתילידת; אתעדיאת ואתילידת, ם וסיים,
ת כתיב, א ליג מה אנוש כי תגדלנו וגו', ב לבנו,
ג ואהדרו.

מאמר הסולם קין הבל שת אנוש ומהלאל

הראשונים של אדם ושת, שכתוב, מה אנוש
כי תזכרנו. וכתוב, מה אנוש כי תגדלנו וגו'
ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו. ועל זה
כתוב, וה' תפץ דכאו החלי. כי שכירת הגוף
ותקפה של הנפש הוריש שת לבנו אנוש. שהיא
הירושה שהיה לו לקבל לעצמו, והוא הוריש
ג"כ לבנו. דהיינו למהלאל.

תשסה) תו אתגלגלו אתון וכו': עוד
נתגלגלו האותיות לתקן את העקום, שנתעקם
ע"י חטאו של אדם הראשון וקין והבל וחזרו
והולידו את קינן. זה הוא תקנון של קין, כי
קינן הוא אותיות קין, ונתתקן תחתיו וחזרו
האותיות להמתיק העולם מן העקימה שהיתה.
מהלאל, בנו של קינן, המ' דמהלאל, היא
סוף אותיות אדם. ה' וי' הן תקון אותיות
של הבל, ומשום שהבל לא היה חוטא כקין,
לא נחלפו אותיות משמו, במהלאל, אלא אות
אחת בלבד, שבמקום ב' של הבל, היתה א'
במהלאל, כדי להתקן יותר.

תשסו) עד הכא אתבסם וכו': עד כאן
נתבשם

להוליד מסוד האותיות ש"ת, שהם תקנן דכר
ונקבא בהסכמה ביחד. כי ש' הוא ג' קוין דו"א,
(כנ"ל אות תשל"ח) שהוא דכר, והת' היא
נקבה דהיינו מלכות, (כנ"ל אות תע"ה בהסולם)
ואז כתוב, וילד כדמותו כצלמו ויקרא את
שמו שת. ולא כתוב ותקרא כמקודם להורות
אשר, ויקרא, הוא ולא היא, הוא קרא שמו
שת, ומה שכתוב מקודם לכן, ותקרא, הוא
מטעם שהשם שת, הוא תקנן דכר ונקבא ביחד
שהיו בהסכמה ביחד.

תשסג) תו אתגלגלו אתון וכו': עוד
נתגלגלו האותיות, וחזרו להוליד א' דאדם,
והאותיות האלו שבמקום סיום שמו. ומי הם.
הם ג' שלאחר מ' דאדם והו' שלאחר ד'
דאדם, ולא הדי שלאחר הדי, משום שה' זו
נתעברה בהבל. ונמצא שיצאו האותיות א' ג'
ו', וסיים באות ההתחלה של השם שת, שהוא
ש', ונקרא אנוש.

תשסד) אנוש מה בין שמא וכו': שואל.
מה בין שם זה לשם אדם. ומשיב, אלא אנוש,
הוא לא היה בתקפו, אלא היה תקונם של
(דפו"י דף קס"ח ע"א)

רנב

תרומה

דקין ותכל אתתקן ואתבסם אבל עלמא תנה בצערא ועצבונא, עד דאתא נח דכתיב " זה ינחמנו ממצעונו ומעצבון דינו מן האדמה אשר אררה יי". ויחובא דאדם לא אתבסם, עד דקיימו ישראל על טורא דסיני, וקבילו אורייתא, וכד ישראל קבילו אורייתא, " פדין נר ואור אתתקן פתדא.

תשסז והשתא רבותי, אנא מבבל, וברא דרב ספרא יאנא, ולא זכינא לאשתמודעא לאבא, ואטרידנא הכא, ודחילנא, דהא יתבי ארעא דא, אינון אריינון באורייתא, ושוניא עלי דלא אימא מילי דאורייתא קמי ב"נ, עד תרין ירחין, ויומא דא אשתלימו. ופאה חולקי דאתערעונון הכא. ארים רבי יוסי קליה ורבי, וקמו בלהו ונשקוהו ברישיה. אמר רבי יוסי ופאה חולקנא דזכינא ביהאי ארעא, למשמע מלי דעתיק יומין מפומך, מה דלא זכינן למשמע עד השתא.

תשסח יתיבו בלהו, אמר לון רבותי, מדחמינא צערא דהאי חמי וברתיה, דדחמי ומצטערי בנפשיייהו, דלא ידענא ברפת מזונא. אמיןא לון, דעד דאנדע ברפת מזונא, לא אתתבר באנתתי, כארת כל יבני עלמא, ואע"ג דזכינא לא לשמשא בה בלא חוכה, לא בעינא למעבר על דעתיייהו, הואיל ולא הוינא זכיל למימר מדי, עד תרין ירחין. תדו רבי יוסי " ורבי חייא ותמוי וברתיה, ורכו מסגיאו תדנה. אמר רבי יוסי, במטו מינה, פינן " דשריאת, אנהיר לן ימא, ופאה חולקנא בארת דא.

חלופי גרמאות

ד ל"ג מן וחובה עד כדן. ה עד הכא. ו הוינא. ו ל"ג בני. ח מוסיף ורבי חייא ורבי אבא. ט דשכינתא.

מסורת הזהר

ק) (בראשית ח) ב"ב רכב צ"ג.

מאמר

נתבשם העולם ונתתקן העקימה שהתחיל כאנוש, חוץ מחטאו של אדם שלא נתבשם עד שעמדו ישראל על הר סיני, אבל העקימה של קין והבל נתתקן ונתבשם. אבל העולם היה בצער ועצבות עד שבא נח, שכתוב, זה ינחמנו ממצעונו ומעצבון דינו מן האדמה אשר אררה ה'. וחטאו של אדם לא נתבשם עד שעמדו ישראל על הר סיני וקבלו התורה, וכשישראל קבלו התורה, אז נר ואור שהם מלכות וז"א כנ"ל, נתתקנו כאחד.

תשסז והשתא רבותי אנא וכו': ועתה רבותי, אני מבבל, ובנו של רב ספרא אני, ולא זכיתי להכיר את אבי, ונגרשתי לכאן, ויראתי, מפני שיושבי ארץ הזו הם אריות בתורה, ושמתי עלי, שלא לומר דברי תורה לפני איש, עד שני חדשים. וביום הזה נשלמו. אשרי חלקי שפגשתיכם כאן. נשא ר' יוסי

(דפו"י דף קס"ח ע"א)

הסולם

קין הבל שת אנוש ומהללא

קולו ובכה. וקמו כולם ונשקוהו בראשו. אמר ר' יוסי אשרי חלקי שזכיתי בדרך הזה, לשמוע דברי עתיק יומין מפיד, מה שלא זכיתי לשמוע עד עתה.

תשסח יתיבו בלהו אמר וכו': ישבו כולם, אמר להם, רבותי, משראתי הצער של חותני ובתו, שנדחקו ונצטערו בעצמם, על מה שאיני יודע ברכת המזון, אמרתי להם, עד שאדע ברכת המזון לא אתחבר באשתי כדרך כל בני העולם, ואע"פ שיכולתי לשמש בה בלי חטא, לא רציתי לעבור על דעתם, משום שלא יכולתי לומר משהו עד שני חדשים. שמחו ר' יוסי ור' חייא וחותרו ובתו, ובכו מרב שמחה. אמר ר' יוסי, בבקשה ממך, כיון שהתחלת, תאיר לנו את היום, אשרי חלקנו בדרך הזה.

פתח

רנג

תרומה

תשעט) פתח י'הוּא רְבִינָא בְּכַרְפֵּת מְזוֹנָא וְאָמַר, כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר
וְאֶכְלֵתָּ לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְשִׁמְחֵתָּ לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ. הֲגַי
קָרָאִי פַד יִשְׂרָאֵל יְהוּ שְׂרָאן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאַתְחַזֵּן קָמִי קַב"ה יְכַבֵּי
מְקַדְּשָׁא, הוּוּ מִתְקַיְימִי. הַשְׁתָּא הֵיךְ מִתְקַיְימִי, מֵאַן יָכִיל לְמִיכַל לְפָנַי יְיָ וְלִמְחַדֵּי
לְפָנַי יְיָ.

תשע) אֵלָא וּדְאִי הָכִי הוּא, בְּקַדְמֵיתָא פַד יְתִיב פַר נֶשׁ עַל פְּתוּרִיָּה לְמִיכַל,
מְכַרְךָ עַל נְהֻמָּא הַמוֹצִיא. מֵאִי טַעְמָא הַמוֹצִיא, וְלֹא מוֹצִיא, דְּהָא כְּתִיב וְיִבְרָא
הַשְׁמַיִם, וְלֹא כְּתִיב הַבּוֹרָא. אַ עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כְּתִיב הַעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מֵאִי טַעְמָא
הָכָא הַמוֹצִיא.

תשעא) אֵלָא פֶל מְלִין דְּאֵינוּן מְרֻזָּא דְעֵלְמָא עֲלָאָה, סְתִירָא אֶסְתַּתְרָא ה' ^א
מִתְפָּן, לְאַתְחַזְּאָה דְּהָא מְעֵלְמָא גְּנִינָא וְסְתִירָא אִיהוּ. וְכָל מְלִין דְּאֵינוּן מְעֵלְמָא
^ב תַּתְּאָה דְּאַתְגַּלְיָא יְתִיר, כְּתִיב בְּה', דְּכְתִיב אַ הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צָבָאָם הַקּוֹרָא
לְמִי הֵימָן, פִּלְהוּ מְרֻזָּא דְעֵלְמָא תַּתְּאָה אִיהוּ, וְאִי אֶכְתִּיב בְּשֵׁמָא אִיהוּ בְּה', כְּגוֹן הָאֵל
הַגְּדוֹל, וְהָכָא דְאִיהוּ יְבַאֲתְגַלְיָא מְרֻזָּא דְעֵלְמָא תַּתְּאָה אִיהוּ, פִּינֵן דְּמְכַרְךָ פַר
נֶשׁ, שְׂכִינְתָּא אֲתִיָּא קָמִיָּה.

תשעב) וּמָה דְאָמַר וְאֶכְלֵתָּ לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ. הָכָא אֲתַפְּלִיל לְמַלְלָא בְּמַלְי
דְּאוּרִינְיָתָא, דְּהָכִי אֶצְטְרִיךְ הוּאִיל וְקַב"ה קָמִיָּה, לְקַיְימָא דְכְּתִיב, וְזֶה הַשְּׁלַחֵן
אֲשֶׁר לְפָנַי יְיָ. וְכְתִיב וְאֶכְלֵתָּ שֵׁם לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ.

ח'לופי גרמאות

מסורת הזהר

(ד) (דברים יד) ח"ב קסח: ז"ח פו ט"ג ש"ו שלי"ד. (ישעיה מב) ויגש ד צ"ג ז"ח
(ט) (שם כז) ח"ג צ"ה. (ירמיה י) ב"א שא צ"ב.
(א) (ישעיה מ) הקה"ז כג צ"א. (ג) (עמוס ה) ח"ב קסא. ז"ח עו ט"ב שמי"ג. (ד) (יחזקאל מא) ח"ב כג: קנה. ח"ג
סב. רמה. רמו רעא: ז"ח מח ט"ד ש"י פו ט"ג שלי"ד. (ה) (דברים יד) לעיל אות תשטט צ"ר.

רזין דברכת המזון

הפולם

מאמר

תשעא) אֵלָא כֹּל מַלְיָן וְכוּ': וּמְשִׁיב
אֵלָא כָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מְעוּלָם הַעֲלִינָן הַסְּתוּר,
שְׁהוּא בִּינָה, מִסְּתַתְּרַת הַד' מִשֵּׁם, שְׁאִין שֵׁם
ה' הַיְדוּעָה. לְהַדְּאוֹת, כִּי מְעוּלָם הַגְּנוּז וְהַנְּסוּתָר
הוּא. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מְעוּלָם הַתְּחַתּוֹן, שְׁהוּא
מְלֻכּוֹת, שֶׁנִּתְגַּלֶּה יוֹתֵר, כְּתוּב עִם ה', שְׁכָתוּב
הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צָבָאָם. הַקּוֹרָא לְמִי הֵימָן. כּוֹלֵם
מְסוּד עוֹלָם הַתְּחַתּוֹן הוּא. וְאִם כְּתוּב שֵׁם, הוּא
ג"כ עִם ה', כְּגוֹן, הָאֵל הַגְּדוֹל. וְכַאֵן שְׁהוּא
בְּגִלוּי עִם ה', הוּא מְשׁוּם שֶׁמְסוּד עוֹלָם
הַתְּחַתּוֹן הוּא. כִּי כִּיּוֹן שְׁאֵרִם מְכַרְךָ הַשְּׂכִינָה
בָּאָה לְפָנָיו.

תשעב) וּמָה דְאָמַר וְאֶכְלֵתָּ לְפָנַי יְיָ אֱלֹהֶיךָ, וּמָה
שְׁאֵמַר, וְאֶכְלֵתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ. נִכְלַל כַּאֵן,
לְדַבֵּר בְּדַבְרֵי תוֹרָה, שְׂכַךְ צְרִיךְ, מְשׁוּם שֶׁהַקַּב"ה
עוֹמֵד

תשטט) פֶּתַח הַהוּא רְבִינָא וְכוּ': פֶּתַח
יֵלֵד הַהוּא בְּכַרְכַּת הַמְּזוֹן וְאָמַר, כְּתוּב אֶחָד
אוֹמֵר, וְאֶכְלֵתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכָתוּב אֶחָד
אוֹמֵר, וְשִׁמְחֵתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ. מִקְרָאוֹת אֵלוֹ
הֵינּוּ מִתְקַיְימִים כְּשִׁישְׂרָאֵל הֵינּוּ שׁוֹרִים בְּאַרְץ
הַקְּדוּשָׁה וְנֹרָאִים לְפָנַי הַקַּב"ה בְּבֵית הַמְּקַדֵּשׁ,
עַתָּה אֵיךְ הֵם מִתְקַיְימִים. מִי יָכוֹל לְאֶכּוֹל לְפָנַי
ה', וּלְשִׁמּוֹחַ לְפָנַי ה'.

תשע) אֵלָא וּדְאִי הָכִי וְכוּ': וּמְשִׁיב.
אֵלָא וּדְאִי כֵן הוּא. תַּחֲלִילָה כְּשִׁיּוֹשֵׁב הָאֵרֶם עַל
שִׁלְחָנוֹ לְאֶכּוֹל, מְכַרְךָ הַמוֹצִיא. מָה הַטַּעַם
שְׁאוּמְרִים הַמוֹצִיא, וְלֹא מוֹצִיא, בְּלִי ה' ^א
הַיְדוּעָה. שְׁהֵרִי כְּתוּב, בּוֹרָא הַשְּׁמַיִם, וְלֹא כְּתוּב
הַבּוֹרָא. עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כְּתוּב הַעוֹשֶׂה אֶרֶץ
מָה הַטַּעַם כַּאֵן שְׁאוּמְרִים הַמוֹצִיא.

(דפו"י דף קס"ח ע"א * דף קס"ח ע"ב)

רנד

תרומה

תשעג) הוֹאִיל וְקָאִים ב"ג קָמִי מֵאַרְיָה, אַצְטְרִיךְ גְּמִי לְמִיחָן לְמִסְכְּנֵי, לְמִיחָן לֹחַן, בְּמָה דְאִיְהוּ יְהִיב לִיָּה לְמִיכָל. פְּמָאן דְאָכִיל קָמִי מְלָכָא קְדִישָׁא וְאַצְטְרִיךְ דְלֹא יִשְׁתַּכַּח בְּלַעַן עַל פְּתוּרְיָה, דְהָא בְּלַעַנּוּ מִסְטְרָא אַחְרָא הוּי, וְנִזְא דָא הִלְעִיטְנִי נָא, אֲרַח בְּלַעַנּוּ, וְהָכִי אַצְטְרִיךְ לְסְטְרָא אַחְרָא, וְכַתִּיב "וּבָטֶן רְשָׁעִים תִּחְסַר. וְע"ד וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יי' אֱלֹהֶיךָ כְּתִיב, וְלֹא לִפְנֵי סְטְרָא אַחְרָא. וְאַצְטְרִיךְ דְלֹא יִתְעַסֵּק בְּמִלִּין בְּטְלִין, וּבְצַרְכֵי סְעוּדָה פְּאַצְטְרִיךְ לְאַתְעַסְקָא בְּמִלִּין דְאֹרִייתָא, וְדָהָא פִד "מִלִּין דְאֹרִייתָא אַתְמַרוּ עַל פְּתוּרָא, יְהִיב הֵהוּא בְר נֶשׁ תִּקְפָּא לְמֵאַרְיָה.

תשעד) וְשִׁמְתָהּ לִפְנֵי יי' אֱלֹהֶיךָ, דָּא אִיְהוּ בְּכּוּס שְׁל בְּרַכָּה, פִּד בְּרִיךְ בְּר נֶשׁ בְּכּוּס שְׁל בְּרַכָּה, אַצְטְרִיךְ לְמַתְרֵי וְלֹאֲתוֹזָא חֲדוּה וְלֹא עֲצִיבוּ כָּלֵל, בִּינָן דְנִטִּיל בְּר נֶשׁ כּוּס שְׁל בְּרַכָּה, קב"ה קָאִים עַל גְּבִיָּה, וְאִיְהוּ אַצְטְרִיךְ לְאַעֲטָפָא רִישֵׁיהּ בְּחֲדוּה. וְלִכְרָכָא עַל הַכּוּס בְּמוֹתָב תִּלְתָּא, נִכְרָךְ שְׁאַכְלֵנוּ מִשְׁלוּ.

תשעה) וּבְטוּבוּ חֵינּוּ, דָּא אַצְטְרִיךְ רְעוּתָא לְעִילָא לְגַבֵּי עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין, וְע"ד אִיְהִי בְּאַרְח סְתִים. וּבְטוּבוּ, וְלֹא מְטוּבוּ, וּבְטוּבוּ: דָּא "יְמִינָא עֲלָאָה. וּמְטוּבוּ: דָּא דְרָגָא אַחְרָא, דְאֵתִי מִסְטְרָא דִימִנָא, וְאִיְהוּ דְרָגָא לְתַתָּא "מְנִיָּה, בְּגִין דְכַהֲהוּא טוּב אַתְבְּנִי עֲלֵמָא, וּבִיָּה אַתְנָן.

תשעו) אָמַי אֶקְרִי טוּב וְאָמַי אֶקְרִי חֶסֶד. טוּב אִיְהוּ, פִּד כָּלִיל כְּלָא בְּגִיָּה, וְלֹא אַתְפֶּשֶׁט לְנַחְתָּא לְתַתָּא. חֶסֶד פִּד נַחְתָּא לְתַתָּא. וְעַבִּיד טִיבוּ בְּכָל

מסורת הזהר
1) (בראשית כה) תולדות כח צ"י צ"א. 2) (משלי יג)
8 ל"ג נמי ו ומאן דאכיל קמי מלכא קדישא אצטריך.
9 אצטריך. צ מוסיף סעודה שפיר. ק ל"ג ואצטריך לאתעסקא
במלך דאורייתא. ר ל"ג דהא (ד"א). 10 אתמרו מלין
דאורייתא. 11 זינא. א ל"ג מנייה.

דרך אמת 12) (עין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ט' פרק א').

מאמר

הפוסם

רזין דברכת המזון

עומד לפניו, שכתוב, זה השלחן אשר לפני ה'. וכתוב, ואכלת שם לפני ה' אלקיך. תשעג) הוֹאִיל וְקָאִים בְּר נֶשׁ וכו': ומשום שאדם עומד לפני אדוננו, הוא צריך ג"כ לחונן לעניים, לתת להם כמו שהקב"ה נותן לו לאכול. ויהיה כמי שאוכל לפני המלך הקדוש, וצריך שלא יהיה זולל על שלחנו, כי הזוללות הוא מסטרא אחרא. וזה סוד, הלעיטני נא, שהוא דרך זוללות. וכך צריך לסטרא אחרא. שכתוב, ובטן רשעים תחסר. וע"כ ואכלת לפני ה' אלקיך כתוב, ולא לפני סטרא אחרא. וצריך שלא יעסוק בדברים בטלים ובצרכי סעודה, וצריכים לעסוק בדברי תורה, כי כשנאמרים דברי תורה על השלחן נותן האדם תוקף לאדוננו.

תשעו) אָמַי אֶקְרִי טוּב וכו': שואל, למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד, שהם שני שמות

תשעד) וְשִׁמְתָהּ לִפְנֵי יי' אֱלֹהֶיךָ: זה הוא בכוס של ברכה. כשמברך האדם בכוס (דפו"י דף קס"ח ע"ב)

רנה

תרומה

ברייזן, בצדיקי וברשיעי וְלֹא תִישׁ, וְאֶעֱיג דְדַרְגָּא חַד הוּא. מְנַלְן דְּכְתִיב ^ט אַף טוֹב וְחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי, אִי טוֹב לְמָה חֶסֶד, וְאִי חֶסֶד לְמָה טוֹב, דְּהָא בְּחַד סָגִיא אֲלֵא טוֹב כְּלִיל כְּלֵא בְּגוּיָה, וְלֹא אֲתַפְשֵׁט לְתַתָּא. חֶסֶד נְחִית וְאֲתַפְשֵׁט לְתַתָּא, וְזֵן כְּלֵא צְדִיקִי וְרִשְׁעִי כְּחַדָּא.

תשעז וְהִכָּא בִּינֵן דְּאָמַר וּבְטוֹבו חֵינּוּ, הֶדְר וְאָמַר הֵזֵן אֶת הָעוֹלָם כְּלוּ בְטוֹבו בְּחֶסֶד, ^י הַה"ד נֹתֵן לְחֵם לְכָל בְּשׂוֹר כַּל"ח. וְע"ד הֵזֵן אֶת הַכֹּל, לְצְדִיקִי וְלְרִשְׁעִי לְכֵלָּא. דָּא אֲקָרִי בְּרַפְת יָמִין. שְׂמַאל לָאו אִיהוּ בְּכַרְפַּת מְזוּנָא. וּבְגִין כַּף שְׂמַאלָא לֹא תִסְיַע לִימִינָא.

תשעח דְּכִינֵן דְּכָרִיךְ בְּרַפְת ^{יא} זִמּוֹן, אֲצִטְרִיךְ לְדַבְּקָא אֲרָץ חַיִּים בְּיָמִין, לְאֲתוּנָא מִתַּמֵּן, וְלִפְרָנְסָא וְלִמְיָהֵב מְזוּנָא לְכֵלָּא, וְעַל דָּא תַנְיִנָּא בְּרַפְת הָאָרֶץ, וְאֲצִטְרִיךְ לְאֲדַפְרָא בְּהַ בְּרִית וְתוֹרָה, עַל בְּרִיתְךָ שְׁחַתְמַתְּ בְּכַשְׂרֵנוּ, וְעַל תּוֹרַתְךָ שְׁלַמְדַתְנוּ, לְאֲחֻזָּה ^{יב} דְּמַהְוָא טוֹב אֲתַנֵּן בְּרִית וְתוֹרָה, דְּאִיהוּ תַקּוּנָא וְדְהָאִי טוֹב.

תשעט מְכָאן אֲוִלִיפְנָא, דְּנָשִׁים פְּטוּרוֹת מִבְּרַכַּת מְזוּנָא וְלֹאֲפַקָּא דְּרִי חוֹבָה, דְּהָא לִית בְּהוּ תוֹרָה וּבְרִית. וְלַתְתּוֹם עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמְּזוּן, הָא ^{יג} דְּדַבְּקוּתָא כְּחַדָּא בְּחֶסֶד, עַל הָאָרֶץ דָּא אִיהִי אֲרָץ חַיִּים. וְעַל הַמְּזוּן דָּא אִיהוּ חֶסֶד, הָא כְּלִילוּ דָּא בְּדַבְּקוּתָא חַדָּא.

חלופי גרסאות

ב ל"ג הה"ד. ג ימין; היין, ד אצטריין; אצטריכנא. ה דבהחוא; מוסיף דאע"ג דבהחוא. ו דבכחי. ז מסיף לאפקא להון, ח דבקחא.

מסורת הזהר

(ח) (תהלים כג.) ט (תהלים קלו) ח"א רסא; ח"ב קנג.

הסולם

מאמר

בחסד, ז"ש נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, וע"כ אומר, הון את הכל, היינו לצדיקים ולרשעים, לכל. זו נקראת ברכת הימין. שהוא חסד. השמאל, שהוא גבורה ודין, אינו בברכת המזון. ומשום זה יד השמאלית לא תעזור ליד הימנית לשאת את הכוס.

תשעה **דכיון דברייך ברכת וכו':** כיון שברך ברכת המזון. צריכים להדביק את ארץ החיים, שהוא המלכות, בימין, שתהיה נזונת משם, ולכלכל ולתת מזונות לכל. ועל כן ברכה השניה היא ברכת הארץ. וצריכים להזכיר בה, ברית ותורה, דהיינו, על בריתך שחתמת בכשרנו ועל תורתך שלמדתנו, להראות שמטוב הזה ניוזן ברית ותורה, שהוא תקון של טוב הזה.

תשעט **מכאן אוליפנא וכו':** מכאן למדנו, שנשים פטורות מברכת המזון לצאת ידי חובתן, כי אין בהן תורה וברית. ויחתום על הארץ ועל המזון, כי דבקוּתם יחד הוא ^{יג} בחסד

שמות. ומשיב, טוב, הוא כשהספירה כוללת הכל בתוכה ואין האור מתפשט לדרת למטה. חסד, הוא כשהאור יורד למטה, ועושה טוב לכל הבריות, לצדיקים ולרשעים, ואינו תושש, משום שאין בו דינים. ואע"פ ששניהם, טוב וחסד, הם מדרגה אחת שכתוב, אך טוב וחסד ירדפוני, ויש לשאול, אם אומר טוב למה אומר חסד, ואם אומר חסד למה אומר טוב. הרי היה די באחד מהם. אלא כנ"ל, טוב, היינו שכולל הכל בתוכו ואינו מתפשט למטה, חסד, יורד ומתפשט למטה, וזן הכל, צדיקים ורשעים יחד.

פירוש, הטוב, הוא הארת חכמה הכלולה בחסד. והוא מאיר ממטה למעלה, ולא למטה. אבל החסד מאיר ממעלה למטה.

תשעז **והכא כיון דאמר וכו':** וכאן, כיון שאומר ובטובו חיינו, שהיה אפשר לפרש, שהשפט אינו יורד למטה לצדיקים ולרשעים, על כן חוזר ואומר, הון את העולם כולו בטובו ^{יד} (דפויי דף קס"ח ע"ב)

רגו

תרומה

תשפ אַתְּפֹשֶׁטוּתָא ^{טז} דְּטוֹב אִיהוּ הוֹדָאָה דְּאֶקְרִי חֶסֶד, וְעַד אִיהוּ ^{טז} אומר, נוֹדָה לָךְ, עַל כֵּן וְעַל כֵּן נִסִּין וְאֵתִין דְּאֶתְעִבִידוּ מִסְטְרָא דְטוֹב. וְאִי תִימָא וְהָא פְתִיב ^{טז} נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, הָא אִיהוּ מִסְטְרָא דְיָמִין. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כָּל מִדּוּ וְחֵד אֶתְנִי עַל הַהוּא ^{טז} אֶתְר דְּנִפְיָא מְנִיָּה.

תשפא וְאִי תִימָא נֶצַח בְּיָמִין, הָא פְתִיב נְעִימוֹת, וְכִתִּיב ^{טז} וְנִעִים וְזִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדָא שְׁמַאלָא. ^{טז} וְכָל שְׁמַאלָא אֶתְכְּלִיל בְּרִזָּא דְיָמִינָא. אֶכְּל הוֹדָאָה אוּדִי עַל יָמִינָא, לְאַחְזָאָה דְהָא מְנִיָּה נִפְקָא, וְדָא פְשִׁיטוּ דְטוֹב, דְּאֶתְפֹּשֶׁט בְּאַרְצֵי הַחַיִּים.

תשפב מ"ט לִית הֵכָא שְׁמַאלָא, בְּגִין דְלִית חוּלְקָא לְסִטְרָא אֶתְרָא בְּמִזְוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל. וְאִי אֶתְעַר שְׁמַאלָא, סִטְרָא אֶתְרָא יִתְעַר עִמִּיה, וְהָא נִי אִיהוּ לְיָבִין בְּכִרְוּתִיה וְחוּלְקִיה לְיַעֲקֹב ^{טז} אַבְוֹנָא. וְהָא אֲנִן יְהִיבְנָא לִיה חוּלְקִיה, לְהַהוּא

ח'לופי גרסאות

ט ל"ג אומר. י מוסף ישראל בימיך נצח(ר"א). כ אינון. ל זמין. ח אבוהון.

מסורת הזהר

(תהלים טז) ב"א קלד צ"ג ז"ח לב ט"ד שלי"ח מ"ד ט"א שמי"ג סד ט"ב ש"ב. כ (ש"ב כג) ח"ב קעה: רלב: ח"ג יט: קפ: ת"ז תל"ט עט:

דרך אמת צן (שם מהרמ"ק שער ט"ז פרק ד'). קן בהעלותך קכ"ג ע"ב ברעיא מהימנא.

הסולם

מאמר

רזין דברכת המזון

משם, כי הוא תוצאה של התפשטות הטוב מימיו. והוה התפשטות הטוב שנתפשט בארץ החיים, שהיא המלכות.

תשפב מ"ט לִית הֵכָא וכו': מהו הטעם שאין כאן, בברכת המזון, שמאל, אלא ימין בלבד. הוא משום שאין חלק לסטרא אחרא במזון של ישראל, ואם היה מתעורר שמאל, היה הסטרא אחרא מתעורר עמו, להיותו נמשך משמאל. וכבר הוא מכר בכורתו וחלקו ליעקב אבינו. וע"כ אנו נותנים לו חלקו למקטרג ההוא בווהמא של מים אחרונים, ואם אין זוהמא בידים שנרחצו, הרי חלקו במאכל שהידיים קרבו אליו. כי עכ"פ יש בהם שיוודי מאכל.

ביאור הדברים. כי הס"א יונקת משמאל, דהיינו מקו שמאל שאינו נכלל בימין ע"י קו האמצעי, כי כל מגמתם להמשיך הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, שה"ס ג"ר דחכמה. ונודע, שמחמת חסרון חסדים, אין החכמה יכולה להאיר ומשפעת דינים קשים. וזהו מדתו של עשו. ויעקב שה"ס קו האמצעי, הוא ממעט את קו השמאל מג"ר דחכמה, אבל משום זה הוא מיחד אותו בקו ימין, והחכמה מתלבשת בחסדים שבימין ומאיר בבחינת ו"ק דחכמה. (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחולקות) וז"ש

בחסד, ע"ל הארץ, זו היא ארץ החיים, המלכות וע"ל המזון, זה הוא חסד, והם כלולים זה בזה בדבקות אחד.

תשפ אַתְּפֹשֶׁטוּתָא דְטוֹב אִיהוּ וכו': התפשטות הטוב, הוא הודאה הנקרא חסד, כי כשנתפשט הטוב למטה מודים לו על זה, וע"כ הוא אומר, נוֹדָה לָךְ עַל כֵּן וְעַל כֵּן נִסִּין וְאֵתִין דְּאֶתְעִבִידוּ מִסְטְרָא דְטוֹב. וְאִי תִימָא וְהָא פְתִיב נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, הָא אִיהוּ מִסְטְרָא דְיָמִין. לָאוּ הָכִי, אֶלָּא כָּל מִדּוּ וְחֵד אֶתְנִי עַל הַהוּא ^{טז} אֶתְר דְּנִפְיָא מְנִיָּה. וְכִתִּיב וְנִעִים וְזִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדָא שְׁמַאלָא. וְכָל שְׁמַאלָא אֶתְכְּלִיל בְּרִזָּא דְיָמִינָא. אֶכְּל הוֹדָאָה אוּדִי עַל יָמִינָא, לְאַחְזָאָה דְהָא מְנִיָּה נִפְקָא, וְדָא פְשִׁיטוּ דְטוֹב, דְּאֶתְפֹּשֶׁט בְּאַרְצֵי הַחַיִּים.

תשפא וְאִי תִימָא נֶצַח בְּיָמִין, הָא פְתִיב נְעִימוֹת, וְכִתִּיב וְנִעִים וְזִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדָא שְׁמַאלָא. וְכָל שְׁמַאלָא אֶתְכְּלִיל בְּרִזָּא דְיָמִינָא. אֶכְּל הוֹדָאָה אוּדִי עַל יָמִינָא, לְאַחְזָאָה דְהָא מְנִיָּה נִפְקָא, וְדָא פְשִׁיטוּ דְטוֹב, דְּאֶתְפֹּשֶׁט בְּאַרְצֵי הַחַיִּים. וְכִתִּיב וְנִעִים וְזִמְרוֹת יִשְׂרָאֵל, וְדָא שְׁמַאלָא. וְכָל שְׁמַאלָא אֶתְכְּלִיל בְּרִזָּא דְיָמִינָא. אֶכְּל הוֹדָאָה אוּדִי עַל יָמִינָא, לְאַחְזָאָה דְהָא מְנִיָּה נִפְקָא, וְדָא פְשִׁיטוּ דְטוֹב, דְּאֶתְפֹּשֶׁט בְּאַרְצֵי הַחַיִּים.

(דפו"י דף קס"ח ע"ב) דף קס"ט ע"א

רגז

תרומה

מקטרגא בְּזוּהַמָּא דְמִיין בְּתַרְאִין, וְאִי לִית זוּהַמָּא, הָא חוּלְקִיה דְהָהוּא מִיכְלָא,
דְקָרִיבוּ בֵּיהּ יָדִין.

תשפג וְעַל דָּא לִית לִיה חוּלְקָא בְּתָדָן. וְהוֹאִיל וְלִית לִיה חוּלְקָא בְּתָדָן,
דְהָא נָטַל חוּלְקִיה, לִית לֵן לְאַתְעָרָא שְׁמַאלָא כָּלֵל. דְלָא יִתְעַר מְקַטְרְגָא וְיִטוּל
תְרִין חוּלְקִין, מִד לְתַתָּא, וְחַד לְעֵילָא, כְּפִכּוּר. דְהָא יִזְבִּין בְּכַרוּתִיה לְיַעֲקֹב
אַבוּנָא. חוּלְקִיה אִיהוּ לְתַתָּא, וְלִית לִיה לְעֵילָא כָּלוּם. יִשְׂרָאֵל נָטְלִי לְעֵילָא,
וְעָשׂוּ נָטִיל לְתַתָּא, וְעַד לָא יִתְקַרֵב שְׁמַאלָא כָּלֵל, בְּכַרְפַּת מְזוּנָא.

חלוּפֵי גְרַמָּאוֹת
נ ל"ג ביה. ט לין. ע זמין.

רזין דברכת המזון

הסולם

מאמר

כי רחיצת הזוהמא מן הידים, תורה, על
המאכל המתקלקל מחמת הדבקות בשמאל של
הס"א הנקרא **זוהמא**, כנ"ל, ומרמזים לס"א
שזהו חלקו, דהיינו של הדבוק בו. ואי לית
זוהמא, אם עוד לא נתדבק לגמרי בשמאל,
שיהפוך המזון לזוהמא, הא חולקיה, דההוא
מִיכְלָא דְקָרִיבוּ בֵּיהּ יָדִין. ידים, מורים על
המשכת החכמה ממעלה למטה. שה"ס ג"ר
שבגוף, ואומר, ואע"פ שעוד לא המשיך
ממעלה למטה, אלא שהידיים קרבו להמשיך,
מתקלקל ג"כ המאכל. ונעשה לחלקו של הס"א.
תשפג וְעַל דָּא לִית לִיה חוּלְקָא בְּתָדָן,
לֵן לְאַתְעָרָא שְׁמַאלָא כָּלֵל. דְלָא יִתְעַר מְקַטְרְגָא וְיִטוּל
תְרִין חוּלְקִין, מִד לְתַתָּא, וְחַד לְעֵילָא, כְּפִכּוּר. דְהָא יִזְבִּין
בְּכַרוּתִיה לְיַעֲקֹב אַבוּנָא. חוּלְקִיה אִיהוּ לְתַתָּא, וְלִית לִיה
לְעֵילָא כָּלוּם. יִשְׂרָאֵל נָטְלִי לְעֵילָא, וְעָשׂוּ נָטִיל לְתַתָּא,
וְעַד לָא יִתְקַרֵב שְׁמַאלָא כָּלֵל, בְּכַרְפַּת מְזוּנָא.

וז"ש שיעקב נק' קטן. מחמת חסרון ג"ר
דחכמה, ועשו נקרא גדול, מחמת התאמצותו
לינק מג"ר דחכמה, שה"ס הבכרה של עשו.
וזו"ה, **ויבא עשו מן השדה**, שה"ס
קו שמאל, הנק' שדה, והמשיך החכמה ממעלה
למטה, דהיינו לקבל הג"ר דחכמה. ומחמת
זה והוא עיף. כי נמשכה לו חכמה בלי
חסדים, שהיא כולה דינים, ונתעייף מזה עד
למיתה. וז"ס ויאמר עשו אל יעקב הֲלֵעֵיטָנִי
נָא וגו'. דהיינו שימשיך לו מן החסדים שלו,
שנקראים לחם ונוזר עדשים, ויאמר יעקב
מכרה כיום את בכרתך ל'. דהיינו שייסגיר
כידיו את הבכרה שלו, שה"ס הג"ר דחכמה,
המתמעטת בהכרח על ידי קו האמצעי, ואז
ייחד השמאל עם הימין, וישפיע לו חסדים
שה"ס מזון. וז"ש, ויאמר עשו הנה אנכי
הוֹרֵץ לְמוֹת. כיון שהדינים הנמשכים מג"ר
דחכמה שהיא בכרה, הם כל כך קשים עד
מות, למה זה ל' בכרה. וישבע לו, על זה
שלא יחזור להדבק בבכרה, ואז נתן לו מזון.
שהוא חסדים, ע"י היחוד של ימין ושמאל.
אמנם אם יעבור עשו על השבועה ויחזור
להמשכת הבכרה, אז מתקלקל המזון ומתהפך
לזוהמא.

וזה אמרו, מ"מ, לית הכא שמאלא,
בנין דלית חולקא לסטרא אהרא במזונא
דישראל. כי הס"א הדבק בשמאל להמשיך
ממעלה למטה, הרי הוא מחוסר מזון שהוא
חסדים, כמו שנתבאר בעשו. ואם יש מזון, יש
בהכרח יחוד של ב' קוין ימין ושמאל והס"א
מסתלק משם. כנ"ל. וז"ש, והא אידו זבין
בכרותיה וחולקיה ליעקב אבונא כי מחמת
חסרון מזונות שבשמאל, מכר עשו את הבכרה
ליעקב אבינו, כמ"ש לעיל. הרי שבהתעוררות
השמאל דס"א מסתלק המזון. וז"ש, והא אנן
יהיבנא ליה וכו' בזוהמא דמיין בתראין,
(דפו"י דף קס"ט ע"א)

כיון

רנה

תרומה

תשפד כיון דמתברכא האי ארץ החיים מסטרא דימינא, ומקבל מזונא, כדון בעינן רחמין על כללא. רחם יי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וגו', דהא מההוא מזונא וספוקא דארץ החיים, "ונזכי בה אנו ובי מקדשא." "דיתבני בי מקדשא לתתא באינון רחמים.

תשפה ובשבת דלא אשתכח דינא, למהוי נצח ויהוד כלל חסדים, אומר רצה והחליצנו למהוי תרוייהו, "חסדי דוד הנאמנים, וע"ד אל תהי צרה ויגון וכו', דהא רצה ומודים, אינון חסדי דוד, וישים שלום דקאמן בצלותא, בכרפת עושה שלום במרומו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו.

תשפו הטוב והמטיב, דכלא אתי מסטרא דימינא, ולא מסטר שמאלא כלום. מאן דמברך ברפת מזונא, איהו נטיל ברקאן בקדמיתא מפלהו, ואתברך בכלל ברפת מזונא, "ועל דא אית ליה ארפא דחיין. מאן דנטיל כוס של ברכה, וקא מברך עליה, כתיב "כוס ישועות אשא. מאן ישועות דא ימינא, דאיהו מושיע מפל מקטרגין דעלמא, דכתיב "ותושע לו ימינו, וכתיב "הושיעה ימינך וענני.

תשפז אדהכי הוה נהיר ימא, קמו פלהו ונשקוהו. א"ר יוסי, ודאי הלולא איהו יומא דא, ולא ניפוק מהקא, עד דיתעביד הלולא בכל אנשי מתא,

מסורת הזהר

חלופי גרמאות

(7) (ישעיה נה) ויהי נז ציו זית מה ט"ד שמ"ח. (8) (תהלים 124) ויהי רסט צ"ב. (1) (שם 8) וארא סר צ"ב. (9) דמכז. צ ויתבני. ק והוראה. ד וגם. (10) מוסיף איהו נטיל ברקאן מקדמיתא וע"ד. (11) הושיעה.

מאמר

הסולם

ריון דברכת המזון

נו"ה, הם חסדי דוד, בלי התכללות דין כלל. ושים שלום, שאומרים בתפלה, בברכת עושה שלום במרומו הוא יעשה שלום עלינו, הוא יסוד. המשפיע חסדי דוד הנ"ל אל דוד שהוא המלכות.

תשפו הטוב והמטיב וכו': ואח"כ אומרים הטוב והמטיב. משום שהכל בא מצד ימין ולא מצד שמאל כלום. מי שמברך ברכת המזון, מקבל הברכות קודם כולם, דהיינו קודם לעונים אחריו. ומתברך בכלל ברכת המזון, ועל זה יש לו אריכת ימים. מי שנוטל כוס של ברכה ומברך עליו, כתוב, כוס ישועות אשא. מה הם ישועות. זהו ימין, שהוא מושיע מכל המקטרגים שבעולם. שכתוב, ותושע לו ימינו, וכתוב, הושיעה ימינך וענני.

תשפז אדהכי הוה נהיר וכו': בתוך כך, היה מאיר היום, קמו כולם ונשקוהו. אמר ר' יוסי ודאי יום משתה הוא יום הזה, ולא נצא מאן, עד שיהיה נעשה המשתה לכל אנשי

תשפד כיון דמתברכא האי ארץ החיים הזו מצד הימין, אחר שנתברך ארץ החיים הזו מצד הימין, ומקבל מזון, כנ"ל, או מבקשים רחמים על הכל ואומרים, רחם ה' אלקינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וגו'. כי ממזון ההוא והכלכלה שבארץ החיים, שהוא המלכות, נקבל מהם, אנתנו, דהיינו ישראל עמך, ובית המקדש יבנה למטה ברחמים האלו, דהיינו ועל ירושלים עירך וכו'.

תשפה ובשבת דלא אשתכח וכו': ובשבת שאין דין, שתהיה נצח והוד בכלל חסדים, כמ"ש לעיל שנצח, הוא ימין כלול משמאל והוא תוצאה של דין דהיינו ממלחמות, והוד, הוא תוצאה מהתפשטות החסדים למטה. נמצא שאינם חסדים ממש אלא בכלל חסדים, אבל בשבת שאין בו דין, אומרים רצה והחליצנו, שרצה הוא נצח, והחליצנו, הוא הוד, להיותם אז שניהם נו"ה. חסדי דוד הנאמנים, דהיינו חסדים ממש, וע"כ אל תהי צרה ויגון וכו' כי אז רצה ומודים, דהיינו (דפו"י דף קס"ט ע"א)

רנ"ט

תרומה

דא * הוא הלולא דקב"ה אתרעזי ביה. נטלו לה לאנתתיה, וברכו לה בכמה ברכאן, עבדו דאבוה יתקן ביתא אתרא לחדוה, פנישו כל אנשי מתא לההיא חדוה, וקראו לה פלה. וחדו עמהון כל ההוא יומא, ואיהו חדי עמהון במלי דאורניתא.

תשפח פתח איהו על פתורא ואמר, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. פתיב הקא עומדים. וכתוב התם שרפים עומדים. מה להלן שרפים, ואוף הקא נמי שרפים. אלין קרשים קיימן בתקוני דכלה, וסתרון סתונא דחופה, למשרי בההיא חופה ורוח עלאה, פגוונא דא פלה לתתא, אצטריף לתקנא חופה לחופאה בתקינו שפירו, ליקרא דכלה אתרא, דאתא למשרי תמן בחדוה, לכלה תתאה.

תשפט ובגין וקרא דההיא פלה עלאה, אצטריף למעבד חופאה דשפירו, בכל תקוני דשפירו, לזמנא לכלה עלאה, לההיא חדוה. פגוונא דא בכל גזירו דברית לתתא, אצטריף לאתקנא כסא אתרא בשפירו, למארי קנאה דברית קיימא דאתי תמן. אוף הקא בכל חופה, אצטריף תקוני שפירו, לחופאה לחופה ליקרא דכלה סתם.

תשצ דהא דא, פגוונא דדא קיימא. דא סלקא בשבע ברכאן, ודא סלקא בשבע ברכאן. וכד סלקא בשבע ברכאן פדין אקרי פלה. ועל דא אסיר לשמשא בה עד דאתפלילת באינון שבע ברכאן, פגוונא עלאה.

חלופי גרסאות

א היא. ב וברכו. ג של. ד אף כאן; אוף הכי. ה ל"ג קרשים. ו רוא. ז דכלה. ח דאצטריף. ט לחופה. י בתקוני. כ דכלה. ל ל"ג קנאה; דברית. קנאה

מסורת הזוהר

(שמות כו) ח"ב קע. ע. (ישעיה ו) משפטים קלג צ"ה.

שבע ברכות דכלה

יפה לכבוד כלה האחרת, שהיא השכינה, הבאה לשרות שם בשמחה על כלה התחתונה.

תשפט ובגין יקרא דההיא וכו': ומשום כבודה של כלה העליונה היא צריכים לעשות חופה נאה בכל תקוני היופי לזמן את כלה העליונה שהיא השכינה, לחופה הזו. כי כמו שבכל מילה של ברית למטה, צריכים לתקן כסא שניה ביופי, לבעל הקנאה של אות ברית שבא שמה, דהיינו אליהו, אף כאן בכל חופה, צריכים תקונים של יופי למכסה על החופה, לכבוד סתם כלה, שהיא השכינה.

תשצ דהא דא פגוונא וכו': כי זו הכלה התחתונה, כעין זו, הכלה העליונה, עומדת זו, התחתונה, מתעלה בשבע ברכות. וזו, העליונה מתעלה בשבע ברכות. ועל כן אסור לשמש בה עד שנכללה באלו שבע הברכות, כעין העליונה.

אינון

הסולם

מאמר

אנשי העיר. והו משתה שהקב"ה רוצה בו, לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות. עשו, שאביה יתקן בית אחר בשביל השמחה. אספו כל אנשי העיר לשמחה ההיא, וקראו את אשתו, כלה. ושמחו עמהם כל אותו היום, והוא שמח עמהם בדברי תורה.

מאמר שבע ברכות דכלה

תשפח פתח איהו ע" וכו': פתח הילד דהיינו הבעל, ואמר, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. כתוב כאן עומדים וכתוב שם שרפים עומדים, מה שם שרפים. אף הקרשים שבכאן הם סוד השרפים. אלו השרפים המכונים קרשים, עומדים בתקון הכלה, שהיא השכינה, ומסבים סביב החופה, שהיא המכסה שממעל הקרשים, שתשרה בחופה ההיא רוח עליון, שהוא ז"א. כעין זה כלה למטה, צריכים לתקן חופה לכיסוי בתקון

(דפו"י דף קס"ט ע"א)

רס

תרומה

תשצג) אינון שבע ברכאן, קרתא פלה, מרוחא עלאה, אתר דכל ברכאן נגדין מתמן. שית ברכאן אינון דכלה אתברכא מנייהו, ואת אמרת דאינון שבע. אלא שביעאה איהו דקא מקיים פלא.

תשצב) ירובא דברכאן על היין אמאי. אלא דאיהו סטרא דחדי לכלא, על ההוא יין דאתנטיר בענבוי תדיר. ורגין פד ברכה קדמאה דאינון שבע, איהו רזא דין, יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא. גפן נטיל פלא, ואפיק איבא לעלא, ואתערו דחדה שמאלא איהו, דכתיב שמאלו תחת לראשי ולכתר וימינו תחבקני. וההוא אילנא דתי עביד פירין ואיבין באתערוותא דא, ודא איהי ברכה קדמאה דכלא.

תשצג) תנינא שהפל ברא לכבודו, רזא דברית קדישא, חדוה דחבורא, דנטיל פל ברכאן מרזא דימינא, למעבד איבין בההוא גפן, דהא בקדמיתא ההוא פרי נחית מלעילא, ארח שייפין, ונגיד לברית קדישא, לנגדא ליה בההוא גפן, ודא מסטרא דימינא, דהא לית איבא משתכחא אלא בימינא. שמאלא אתער וימינא עביד.

חלופי גרסאות

ח מרזא. נ רוב ברכאן על היין דאיהו סטרא למחדי כלא.
ט חידו. ע בההוא גפן; מוסיף בההוא גפן באתערוותא.
ז חידו. ק ליג מרזא דימינא. ר חידו.

מסורת הזהר

(9) (שיר ב) ב"א ולה צ"א.

פ מוסיף דכלא בורא פרי הגפן. צ ליג ברא לכבודו. ק ליג מרזא דימינא. ר חידו.

הסולם

מאמר

שבע ברכות דכלה לעולם, כי מבחינה זו של היין שמקבלת, נקראת המלכות חכמה תתאה, ומטרם שמקבלת חכמה אינה ראויה להולדה. והתעוררות השמחה, דהיינו תחלת הזוג של ז"א ומלכות, הוא שמאל, שכתוב שמאלו תחת לראשי ואחר כך, וימינו תחבקני. ועץ החיים ההוא, שהוא ז"א, עושה פירות ואבים בהתעוררות הזה, של השמאל, כי מטרם שמקבל חכמה משמאל דבינה, אינו ראוי להוליד. וע"כ, זה הוא ברכה הראשונה לכולן.

תשצג) תנינא, שהכל ברא לכבודו. ברכה השניה היא, שהכל ברא לכבודו. ה"ס ברית הקדוש, דהיינו יסוד ז"א שנקרא כל, שהוא שמחת החבור, המקבל כל הברכות מסוד הימין, שהוא חסד, לעשות פירות בגפן ההיא, שהיא המלכות הנקראת כבודו, כי מתחילה יורד פרי ההוא מלמעלה מבינה, דרך האברים, שהם הספירות ז"א, ונמשך לברית הקדוש, שהוא יסוד, שתמשך לגפן ההיא, שהיא מלכות. והו מצד ימין, שהוא חסד, כי אין פירות נמצאים אלא בימין, השמאל מעורר הולדת הפירות, והימין עושה הפירות. פירות פירושו נשמות הצדיקים.

לבתר

תשצא) אינון שבע ברכאן כו: אלו ד' הברכות יורשת הכלה, שהיא השכינה, מרוח העליון, שהוא ז"א, מקום שכל הברכות נמשכות משם. שואל, הרי שש ברכות הם, דהיינו חג"ת נה"י דז"א, שהכלה מתברכת מהם, ואתה אומר שהם שבע. ומשיב, אלא השביעית היא מקיימת הכל. כי ברכה השביעית היא כנגד הבינה.

תשצב) רובא דברכאן ע"ז וכ"ז: שואל, רוב הברכות הן על היין, למה. ומשיב, אלא שהיין הוא בחינה המשמחת את הכל, על ההוא יין המשומר תמיד בענביו. פירוש. קו שמאל שבבינה נקרא יין, על שם הארת החכמה שבו, ומתוך שמאיר רק ממטה למעלה, (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) נבחן שהוא כמו שמאיר בתוך הענבים והענבים אינם נסחטים ואין יוצא מהם כלום למטה, שהיין משומר בענביו. כי סחיטת הענבים, פירוש, שמושכים החכמה ממעלה למטה. שז"ס התטא דעץ הדעת, למי שאומר שעצה"ד גפן היה. ומשום זה ברכה הראשונה של אלו שבע ברכות הוא סוד היין, דהיינו בורא פרי הגפן. כי יין עושה פירות בין למעלה מבינה, ובין למטה במלכות. גפן, שהוא מלכות, מקבל הכל ומוציא פירות

(דפו"י דף קס"ט ע"א *) דף קס"ט ע"ב)

רסא

תרומה

תשצד) לבתר כליל שמאלא בימינא, וימינא בשמאלא, למחוי רזא דאדם.
ובגין כך תליתתאה איהו יוצר האדם. וע"ד יעקב, דאיהו עמודא דאמצעייתא,
דיקנא דאדם תהו.

תשצה) רביעאה, איהו עמודא תדא, דנרנא ימינא. תמישאה, שוש תשיש
ותגל אעקרה דביתא, בתדנה בקבוץ וכנישו דבנהא, מארבע סטרי עלמא, ודא
רזא דנרנא אחרא, דאחתכר בנרנא שמאלא, למיזל ולמיכנש לכל סטרינ,
וכנישו דבנין, ורחימו, למיעל לון בין ברכין.

תשצו) ובאינון תרין, דנביאים שריין בגווייהו, חדנה דעקרא דביתא.
מ"ט. בגין דהא שתי ערבות, לא עבדין איבא ופירין, וכנישו דבנין לגבייהו,
אינון פירין ואיבין דלהון, ולא אתערו כנישו דבנהא לגבהא, פר בנביאים.

תשצז) שתיתאה דשמת תשמח רעים האהובים, אטר דרעותא וחדנה
ואחיה אשתכח, עמודא דכל עלמא דאקרי צדיק, וצדיק וצדק רעים ואהובים
אינון, דלא אתעדון דא מן דא. עד תכא שית ברכאן, דכלה אתברכת מנייהו.

תשצח) שביעאה איהו מקיים כללא, ומהאי שביעאה מתברכאן כללא ודאי,
כללא דעשר אמירן, בגין דדא, כליל עילא ותתא. וע"ד כליל בהאי, י זיני

חלופי גרמאות

ש ל"ג וע"ד; יעקב ודאי איהו, ת הוי, א עקרא, ב דיתחבר, ג נביאים, ד רעים ואהובים ול"ג שמה תשמח

שבע ברכות דכלה

הסולם

מאמר

משום ששתי ערבות, שהם נו"ה אינו עושות
אבים ופירות, וקיבוץ הבנים אליהם הם
הפירות והאבים שלהם. שהם מביאים לעקרת
הבית, שהיא המלכות. וקיבוץ הבנים אינו
מתעורר זולת בנביאים, שהם נצח והוד. וע"כ
ברכה זו דשוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ
בניה, היא בהוד.

תשצד) לבתר כליל שמאלא וכו': אחר
כך נכלל השמאל בימין והימין בשמאל כדי
להיות סוד אדם, שהוא קו האמצעי, תפארת,
ומשום זה, ברכה השלישית היא יוצר האדם,
וע"כ יעקב, שהוא עמוד האמצעי, צורת אדם
היה, כי צורת אדם, יורה על קו האמצעי.
שימין ושמאל כגולים בו.

תשצו) שתיתאה שמה תשמח וכו':
ברכה הששית, היא, שמת תשמח רעים
האהובים, הוא מקום שרצון ושמחה ואחיה
נמצאים בו, דהיינו עמוד של כל העולם,
שנקרא צדיק, שהוא יסוד. וצדיק וצדק, שהם
יסוד ומלכות, רעים ואהובים הם, שאינם סרים
זה מזה. כי ברכה זו כוללת ג"כ מלכות, וע"כ
אומר רעים האהובים. עד כאן הן שש ברכות
שהכלה מתברכת מהן.

תשצה) רביעאה איהו עמודא וכו':
ברכה רביעית דהיינו ברכת אשר יצר, היא
עמוד אחד של ירך הימין, דהיינו ספירת הנצח.
ברכה חמשית היא, שוש תשיש ותגל העקרה,
דהיינו עקרת הבית, שהיא המלכות, בשמתת
קבוץ ואסיפת בניה לתוכה מארבע רוחות
העולם. וזהו סוד של ירך האחרת, שהיא נצח,
שנתחבר בירך השמאל שהיא הוד, ללכת לכל
הצדדים ולקבץ קיבוץ הבנים ולהכניסם בין
הברכים, שהם נו"ה.

תשצח) שביעאה איהו מקיים וכו':
ברכה השביעית, היא מקיימת הכל, ומשביעית
היא מתברכים הכל, שהיא בינה, שהיא מקור
כל המוחין. ודאי שהיא כלל עשרה מאמרות,
דהיינו עשר ספירות, משום שזו כוללת למעלה
ולמטה

תשצו) ובאינון תרין דנביאים וכו':
ובאלו השנים, נצח והוד, שהנביאים שורים
ביניהם, ומקבלים מהם נבואתם, הם שמתת
עקרת הבית, שהיא המלכות, מה הטעם. הוא
(דפו"י דף קס"ט ע"ב)

רכב

תרומה

י דתדונה, ששון, שמחה, תתן, וכלה, וגילה, דיצה, אהבה, ואתנה, שלום, וריעות, למתני וכלה שלימו דכלא.

תשצט זכאין אינון ישראל, דאינון זכו לתתא, כגונוא דלעילא. עלייהו פתיב, ומי כעמד פישראל גוי אחד בארץ. תדו בלהו כל ההוא יומא במלין דאורייתא, וכל בני מתא עבדו ליה רישא עלייהו. ליומא אתרא, קמו רבי יוסי ורבי תימא וברכו לון, ואזלו לארתייהו.

תת פד מטו לגביה דר"ש, וקף עינוי וקמא לון. אמר לון מסתפל הוינא בכו יומא דא, וקמינא לכו תרין יומין וחד ליליא, דהיתון לגבי משפנא דההוא נער מטטרון, ושהוא נער תנה אוליף לכו רזין עלאין בתדונה דאורייתא, ופאה חולקון בני.

תתא סדרו מלין בלהו קמיה, וסחו ליה עובדא, אמר לון זכאין אתון, ונפאה חולקי, דהא אדפנא יומא חד דתהו אזיל עמי בארתיא רב ספרא אבוי, ובריכית ליה פד אתפרש מני, דיהא ליה בר ארתיא באורייתא, ולא בריכית ליה דאיהו זיפי ביה. ופאה חולקון בני, עליוכו פתיב וכל בניך למודי יי.

תתב ד"א וכל בניך למודי יי. וכי כל בנין דאינון דישראל, בלהו אוליף לון קב"ה אורייתא. אין. דהא בשעתא דאינון ינוקי לעאן באורייתא, שכינתא אתיא ונהיב לון חילא ותקפא למלעי באורייתא, דאלמלא סיועא דקודשא בריהו הוא, לא יכלין אינון ינוקי למסבל.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. (ק) (ישעיה נד) לך קנב צ"ד. ה תורה. ו אהבה אחוה גילה ונה רצה תורה שלום; אהבה אחוה גילה רצה שלום וריעות. ז כלא. ח אעברו.

מאמר

הסולם

שבע ברכות דכלה

בני פירוש. הילד הזה היה לו מדרגת מטטרון שנק' נער, וע"כ ביתו היה משכן מטטרון. תתא) סדרו מלין בלהו וכו': סדרו לפניו כל הדברים וספרו לו המעשה. אמר להם, אשריכם, ואשרי חלקי, כי אני זוכר, שיום אחד הלך עמי בדרך רב ספרא אבוי, וכשנפרד ממני ברכתי אותו, שיהיה לו בן שיהיה אריה בתורה, ולא ברכתי אותו, שהוא יזכה לראותו כן. וע"כ נפטר, ולא הכיר אותו (כנ"ל אות תשס"ז) אשרי חלקכם בני, עליכם כתוב, וכל בניך למודי ה'.

תתב) ד"א וכל בניך למודי ה'. פירוש אחר, על, וכל בניך למודי ה'. שיש לשאול וכי כל הבנים של ישראל מלמד אותם הקב"ה כולם תורה. ואומר, כן. כי בשעה שאלו הילדים למדים בתורה, באה השכינה ונותנת להם כח ואומץ ללמוד בתורה. ולולא העזרה של הקב"ה, לא יכלו הילדים לסבול.

תת) פד מטו לגביה וכו': כשהגיעו לפני ר' שמעון, נשא עינוי וראה אותם. אמר להם מסתכל הייתי בכם ביום הזה, וראיתי אתכם שני ימים ולילה אחד שהייתם במשכן של נער מטטרון, ונער ההוא לימד אתכם סודות עליונים בשמחת התורה. אשרי חלקכם

(דפו"י דף קס"ט ע"ב)

רבי

רפג

תרומה

תתג) רבי שמעון הנה שקיח יומא חד גבי פתחא דלוד, ורבי חייה בהדיה, פגע ביה חד ינוקא, אמר רבי שמעון ודאי דקודשא בריך הוא * אתער בעלמא השתא ליומין ועירין, גלגולא רבא למלכי ארעא אלין באלין. * ודאי בעוד דאינון מקטרגין אלין על אלין, ישאל יהון גו הוהא.

תתד) אמר ההוא ינוקא, וקה ביומא דא שארי אתערותא דא, דקה ביהאי יומא דמין סגיין אושדין בעלמא. א"ל רבי חייה, מנא ליה להאי ינוקא. אמר רבי שמעון, לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקן, ומתנבאי יתיר מחד נביאה.

תתה) אמר ההוא ינוקא, וכי תוהא איהו בניוקי למיהוי לון נבואה, * וקה קרא שלים איהו. מנלן. דכתיב וכל בניך למודי יי. אינון ודאי למודי יי, ונביאה מנהון נפקא, מה דלית הכי לכל עלמא, אלא לישראל בלחודי, דכתיב בהו וכל בניך למודי יי, ובגיני פה מנהון נפקא נבואה. אתא רבי שמעון ונשקיה אמר מיומאי לא שמענא דא, בר השתא.

תתו) דא פקודא דקב"ה למשה: * ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. * וכתביב * שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו', עוכדא דמשכנא באינון קרשים, פגוונא דאינון שרפים, * אלין עומדים, ואלין עומדים.

תתז) ואי תימא, וקה כל תילי שמיא אינון עומדים פלהו, כד"א * ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, * וכתביב * וכל צבא השמים עומדים עליו

מסורת הזהר
(ר) שמות כו) לעיל את תשפח צ"ס. (ש) ישעיה ו) לעיל
אות תשפח צ"ע. (ח) זכריה ג) וירא ל צ"א. (א) (מ"א)
(כב) בא ב צ"כ.

חלופי גרסאות
ט אתרעין י ל"ג וכי. כ והאי. ל ל"ג דא. ח ל"ג דא.
ו ל"ג וכתביב; כלא כגוונא עלאה; כלא כגוונא עלאה פתח
ר' יצחק; ר' יצחק פתח. ט מוסיף בהאי אתר אלין. ט ל"ג
מן וכתביב עד דהא.

מאמר
תתג) רבי שמעון הוה וכו': ר"ש היה נמצא יום אחד בפתחו של לוד, ור' חייה עמו. אמר רבי שמעון, ודאי שהקב"ה מעורר בעולם בשנה הזו לימים מועטים, גלגול גדול, דהיינו מלחמות גדולות, למלכי הארץ, אלו באלו. ודאי בעוד שהם צוררים אלו באלו. יהיו ישראל בהרוחה.

תתד) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו ילד, והרי ביום הזה התחיל התעוררות זו, שהרי ביום הזה, דם רב נשפך בעולם. אמר לו ר' חייה, מאין יודע זה ילד הזה. אמר ר' שמעון, לפעמים נופל נבואה בפיהם של ילדים ומתנבאים יותר מנביא.

תתה) אמר ההוא ינוקא וכו': אמר אותו הילד, וכי פלא הוא שתהיה נבואה לילדים, והרי מקרא שלם הוא, מאין זה, שכתוב, וכל בניך למודי ה'. הם ודאי למודי ה', דהיינו בחי' נצח הוה הנקראים למודי ה' (דבוי' דף קס"ט ע"ב * דף ק"ע ע"א)

תתו) דא פקודא דקב"ה למשה ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. וכתוב, שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו'. כי מעשה המשכן בקרשים האלו, היה כעין אלו השרפים, אלו עומדים ואלו עומדים.

תתז) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר, הרי כל צבאות השמים עומדים כולם, כש"א ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה. וכתוב, וכל צבא השמים עומדים עליו. כי כל מחנות העליונים אין להם קפיצין, דהיינו כרעיים לכרוע ולשבת, וכולם עומדים בקימה. ומוסיב, אלא

תרומה

רפד

וגו', דהא פלהו משרנין עלאין לית להו קפיצין, וכלהו קיימי בקימה. אלא ודאי פלהו קיימין, ולזמנין אלין אקרין שרפים, ולזמנין סלקין בשמא אחרא, אבל "אלין פלהו בחד שמא קיימי.

תתח והאי קרא "אוקמוה", פתיב "מזמור לדוד יי' רעי לא אחר. הא אתמר, מה בין מזמור י' לדוד, ובין לדוד מזמור. והכא, שכנינתא קדמא ואתי, ושראת עליה בקדמיתא. יי' רעי, וכי אמאי שכנינתא קדמא הכא, והא דוד אצטריך "לאקדמא" איהו בקדמיתא, הואיל וכעי מזונייה מעם קב"ה.

תתט אלא, ודאי שכנינתא קדמא "ואתי, ושראת עליה, ואתערת ליה לשבחה למלכא שבחא דא, ולמבעי מזוני מקמי מלכא, דהא הכי אצטריך על מלה דמזונא דבעיא איהי ורעותא דילה, דכל בני עלמא יבעון מזוני. בגין דכד קב"ה בעי לנחמא ב מזוני לעלמא, איהי נטלא בקדמיתא, ועלה נחתי מזוני לעלמין פלהו. ובגיני כן איהי אקדימת למלה דא דמזוני, ושראת עליה דוד.

תתי יי' רעי, יי' רעיא דילי, פהאי רעיא "דמדבר ענא דילה באתר דדשאין ועשבין, דלא מתסר ביה כל מדעם. אוף הכי קב"ה, דהוא איהו, רעיא דילי, למיזן לי בכל מה דאנא אצטריך. ד"א יי' רעי, תנינן, דקשין מזונותיו דב"נ קמי קב"ה, פקריעת ים סוף. הכא תרין גוונין אינון, ותרונותיהו בארזת קשוט.

הרופי גרמאות

פ כלהו קיימי וליג מן אלין עד סוף האות. צ מוסיף אוקמוה כ"א וכל צבא השמים עומדים עליו, וגו'. ק מוסיף ו' יצחק פתח כתיב, ד ליג לדוד, ש לאתערא; לאקדמא ולאתערא. ט מוסיף איהו ההוא. א מוסיף ואתי בקדמיתא וליג מן ושראת עד רהא. ב מוסיף מזוני לתתא. ג אתקדימת. ד ליג הוא.

מסורת הזהר

(ב) (תהלים כד) שמות קיו צ"ש.

דרך אמת ה' שמנהיג צאנו

הסולם

לא אחר

ושואל, ולמה הקדימה כאן השכינה, בה' רועי, והרי דוד היה צריך להקדים תחילה, כיון שבקש מן הקב"ה על מזונו.

תתט אלא ודאי שכנינתא וכר': ומשיב, אלא ודאי השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו ועוררה אותו לשבח אל המלך שבת הזה ולבקש מזון מלפני המלך. כי כך צריך להיות על דברי מזון, שהשכינה רוצה, והחפץ שלה הוא, שכל בני העולם יתפללו על מזונות, משום כשהקב"ה רוצה להוריד מזון לעולם, השכינה לוקחת תחילה, ובשבילה יורד מזון לכל העולמות, כי אי אפשר שהתחתונים יקבלו משהו אם העליונים אינם מקבלים תחילה, כמ"ש לעיל (בפתיחה לחכמת הקבלה אות קס"א ע"ש) ומשום זה הקדימה השכינה, בדבר הזה של מזון, ושרתה על דוד.

תתי ה' רועי: פירושו, ה' הוא רועה שלי

מאמר

אלא ודאי כולם עומדים, והם נקראים לפעמים שרפים, ולפעמים בשם אחר ואלו שבכתוב שרפים עומדים נמצאים תמיד בשם אחד שרפים. ומה שהשווה קדשי המשכן לשרפים, יתכן זה לכל מלאכי מעלה, שנקראים כולם לפעמים שרפים. ואינם בדיוק לשרפים שבכתוב, שרפים עומדים וגו'.

מאמר ה' רועי לא אחר

תתח והאי קרא אוקמוה וכר': ומקרא זה העמידוהו, שכתוב, מזמור לדוד ה' רועי לא אחר, הרי למדנו, מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור, שמזמור לדוד, יורה ששרתה עליו השכינה ואחר כך אמר שירה, ולדוד מזמור, יורה שתחילה אמר השירה ואח"כ שרתה עליו השכינה. (כנ"ל בראשית ב' אות ל"א) וכאן, בה' רועי, השכינה קדמה ובאה ושרתה עליו תחילה, כי כתוב, מזמור לדוד, (דפו"י דף ק"ע ע"א)

רסה

תרומה

תתיא) חד בגין דקב"ה כל עובדוי דדינא וקשוט, ועל דינא וקשוט אתקיים כל עלמא. ובכל יומא ויומא, ובכל זמנא וזמנא, דן כל עלמא דדינא לצדיקי ולרשיעי ולכל בני עלמא, כד"א "פי צדיק יי צדקות אהב. וכד איהו דן בני נשא, ורחמי בני נשא כמה תיבין, וכמה חטאין קמיה, דדין קשה בעינוי למיהב לון מזונא בכל זמנא, בגין דאית ליה למיזן חייבא, ולאינון דחטאן.

תתיב) ואיהו עביד עמהון לגו משורת הדין, וזן ומפרנס לון כפום חסד עלאה, דאתמשך ואתנגיד על כל בני עלמא, ובה איהו זן ומפרנס לכלא, לצדיקי ולחסדי ולרשיעי, ולכל אינון בני עלמא, ולכל חינון ובעירי חקלא, ועופי שמיא, מקרני ראמים עד ביצי ס"פ למי, ולא אשתאר בעלמא, דאיהו לא זן ומפרנס לכלא, אף על גב דקשה קמיה, "לפום עובדין דבני עלמא, כקריעת ים סוף.

תתיג) וכי קריעת ים סוף קשה קמיה, והכתיב "גוער בים ויבשהו, "הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ, והא פיון דסליק "רעותא קמיה, כלא קמיה "כאזן הוא חשיב, ואת אמרת "דקריעת ים סוף קשה קמיה.

תתיד) אלא בזמנא דישראל אעברו לגבי ימא, ובצעא קב"ה למקנע לון ימא דסוף, אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים, ובצעא דינא מקמי קב"ה. אמר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ל"ג וקשוט. ו עמין ול"ג בני עלמא; עמין בני; עמין ובני. ז ל"ג ולרשיעי. ח קלמי. ט כפום עובדוי. י רעותיה. כ כל מלה קמיה כאין ול"ג מן קמיה עד ואת. ל ל"ג כאין הוא חשיב. מ קשה קמיה כקריעת ים סוף. נ דרך אמת שן כנים וכענין המובא בברכות ממהודרי מילי (תהלים יא) הקשה"ז כט צ"ט. ד) (נחום א). ה) (עמוס ה) לעיל אות תשעא צ"ג.

קשין מוונותיו של אדם כקריעת ים סוף

הסולם

מאמר

עושה עמהם לפנים משורת הדין זון ומפרנס אותם כפי חסד העליון הנמשך ונוזל על כל בני העולם, ובו הוא זן ומפרנס לכל לצדיקים ולחסידים ולרשעים ולכל בני העולם, ולכל חיות ובהמות השדה, ועוף השמים, מקרני ראמים עד ביצי כנים, ולא נשאר מי בעולם שלא יהיה זן ומפרנס לכל, אף על פי שקשה לפניו, מחמת מעשים של בני העולם, כקריעת ים סוף.

שלי, כרועה הזה שמנהיג צאנו במקום שיש דשאים ועשבים, שלא יחסר שם משהו. אף כאן, הקב"ה הוא רועה שלי לזון אותי בכל מה שאני צריך. פירוש אחר, על ה' רועי. שלמדנו, קשים מוונותיו של אדם כקריעת ים סוף. וכאן ב' אפנים הם, ב' פירושים, ושניהם בדרך אמת.

תתיג) וכי קריעת ים סוף וכו': שואל, וכי קריעת ים סוף היה קשה לו, והרי כתוב, גוער בים ויבשהו. הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ. והרי כיון שעלה הרצון לפניו, הכל הוא כאין לפניו, ואתה אומר שקריעת ים סוף קשה לפניו.

תתיא) חד בגין דקב"ה וכו': פירוש אחד הוא, משום שהקב"ה, כל מעשיו הם בדין ואמת ועל דין ואמת מתקיים כל העולם, ובכל יום ויום ובכל זמן וזמן דן את העולם בדין לצדיקים ולרשעים ולכל בני העולם, כמש"א, כי צדיק ה' צדקות אהב. וכשהוא דן בני אדם ורואה את בני האדם כמה הם רשעים, וכמה הם חוטאים לפניו, אז קשה בעינוי לתת להם מזון בכל זמן, משום שיש לו לזון את הרשעים ולאלו שתוטאים.

תתיד) אלא בזמנא דישראל וכו': ומשיב, אלא בזמן שישראל קרבו אל הים, ורצה הקב"ה לקרע להם את הים סוף, בא רהב הממונה של מצרים, ובקש דין מהקב"ה. אמר

תתיב) ואיהו עביד עמהון וכו': והוא (דפוי" דף ק"ע ע"א *) דף ק"ע ע"ב)

תרומה

רפו

קמיה, מאריה דעלמא, אמאי את בעי למעבר דינא על מצרים, ולמקרע זמא לישראל, הא פלהו חייבין קמך, וכל ארחך בדינא וקשוט. אלין פלחי כו"ם ואלין פלחי כו"ם. אלין בגלוי עריות, ואלין בגלוי עריות. אלין אושדי דמין, ואלין אושדי דמין.

תתמו בהיהא שעתא יהוה קשה קמיה, למעבר על ארח דינא. והא ישראל הו נטלי על זמא, דכתיב ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, והוה קשה קמיה למעבר על דינא, ולמקרע לון זמא דסוף, ואלמלא דאשגח קב"ה בזכות אברהם, דאקדים בצפרא למעבר פקודא דמאריה, ורעותא דיליה, דכתיב וישכם אברהם בבקר, פלהו אתאכידו בימא, בגין דכלל ההוא ליליא, בדינא הוה קב"ה עליהו דישראל.

תתמו דתנינן, מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה הלילה. מלמד דאתו מלאכי עלאי לשבחה בההוא ליליא קמי קב"ה, אמר לון, וכי עובדי יי טבעין בימא, ואתון משבחין קמאי, מיד ולא קרב זה אל זה הלילה. מה פתיב, ויהי באשמרת הבקר, אשגח קב"ה בזכותא דאברהם, דאקדים בצפרא למעבר רעותיה דמאריה, דכתיב וישכם אברהם בבקר. פדין אהדר זמא, וערקו מיין קמיהו דישראל.

תתיז דכתיב וישב הים לפנות בקר לאיתנו, ותנינן, לאיתנו: לתנאו. לכהו תנאי דהתנה עמיה קב"ה, פד פרא עלמא, לאיתנו, פתיב הקא לאיתנו,

הלופי גרמאות

1 ל"ג הוה. 8 ל"ג למעבר. 10 בני.

מסורת הזהר

(1) שמות יד) נח טו צ"ח. (2) (בראשית כב) ויצא קמה צ"א.

הסולם

מאמר

קשין מוונתיו של אדם כקריעת ים סוף שלמדנו מה שכתוב, ולא קרב זה אל זה כל הלילה, מלמד שבאו מלאכי עליון לשבח בלילה ההוא לפני הקב"ה. אמר להם, וכי מעשי ידי טובעים בים ואתם משבחים לפני, מיד, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. כי זה אל זה, נאמר במלאכים המשבחים להקב"ה, כמ"ש וקרא זה אל זה ואמר קדוש וגו'. מה כתוב, ויהי באשמורת הבקר, שהביט הקב"ה בזכות אברהם, שהשכים בבקר לעשות רצון אדונו, כמו שכתוב, וישכם אברהם בבקר, אז חזר הים והמים ברחו מפני ישראל.

תתיז דכתיב וישב הים לפנות בקר לאיתנו: ולמדנו, לאיתנו פירושו, לתנאו הראשון, לתנאי ההוא שהתנה עמו הקב"ה כשברא העולם, שהתנה עמו שיבקע בשביל ישראל. כי איתנו, הוא אותיות תנאי. אבל יש לומר, כתוב כאן לאיתנו, וכתוב שם, משכיל לאיתן האזרחי, שהוא אברהם, אף כאן לאיתנו, ודמו על

אמר לפניו רבון העולם, למה אתה רוצה לעשות דין במצרים ולקרוע את הים לישראל, הרי כולם רשעים לפניך, וכל דרכיך בדין ואמת, אלו עובדים עבודה זרה, ואלו עובדים עבודה זרה, אלו חוטאים בגילוי עריות, ואלו בגילוי עריות, אלו שופכים דמים, ואלו שופכים דמים.

תתמו בההיא שעתא הוה וכו': בשעה ההיא היה קשה לפניו לעבור על דרך הדין. והנה ישראל היו נוסעים על הים, שכתוב, ויאמר ה' וגו' דבר אל בני ישראל ויסעו. והיה קשה לפניו לעבור על הדין ולקרוע להם הים סוף, ולולא שהביט הקב"ה בזכות אברהם, שהקדים בבקר לעשות מצות רבונו ורצונו, שכתוב, וישכם אברהם בבקר, היו כולם נאבדים בים, משום שבכל הלילה ההוא, היה הקב"ה בדין על ישראל.

תתמו דתנינן מאי דכתיב וכו': (דפו"י דף ק"ע ע"ב)

רפז

תרומה

וּכְתִיב הַתָּם ^ט מִשְׁפִּיל לְאִיתָן הָאֲזַנְחִי, וְעַל דָּא לְפָנוּת בְּקָר, בְּהֵוּא זְמַנָּא דְאֶקְדִים אַבְרָהָם לְמַעַבְד רַעוּתָא דְמֵאֲרִיָה, כְּדִין אֲתֶקְרַע ^י יִמָּא, וְע"ד קֶשֶׁה הָוּה קַמִּיה קַרִיעַת יָם סוּף.

תתיח ^ט כְּשִׁין זְווגִין קָמִי קַב"ה פְּקַרִיעַת יָם סוּף, מַה קַרִיעַת יָם סוּף קָטִיל לְאֵלִין בְּהֵאִי סְטָרָא, וּמְקַיִים לְאֵלִין בְּהֵאִי סְטָרָא, אוּף הֵכָא כְּזוּוּגִין, כְּתִיב ^ט מוֹצִיא אֲסִירִים בְּפוֹשְׁרוֹת, וְתַנְיֵן בְּכִי וְשִׁירוֹת, מִיַּת הָאִי, וְיִהִיב אֲתַתִּיה לְהֵאִי ^ז וְלִזְמַנִּין לְחִיבָא, מְזַדְמָנָא לִיה אֲתַתָּא ^ק מַעְלִיא. אַבְל רְזִין סְתִימִין אִינוּן בְּכָלֵא וְכָלֵא הוּא בְּדִינָא, וּמַה דְאֲתַעְרוּ חֲבַרְיָא ^ט בְּהָא, וְדֵאִי הֵכִי הוּא.

תתיט ^ט וּמַה דְאֲתַעְרוּ ^ח לְפָנֵי, וְלֵא ^א מְלַפְנֵי, לְפָנֵי הֵהוּא דְקָאִים לְפָנֵי קַמִּיה דְקַב"ה, וְשִׁמַּשׁ קַמִּיה, וְע"ד לֵא אָמְרוּ דְקָשִׁין זְווגִין לְקַב"ה. ^ב וְכֵן קָשִׁין מְזוּנֹתוֹי שֶׁל אָדָם לְקַב"ה, אֶלֶא לְפָנֵי, וּלְהֵאִי קָשִׁין כָּל הַנִּי, דְהָא לֵאוּ בְּרִשׁוּתִיה קַיִמִי, אַע"ג דְאִיהוּ ^ג עֶבֶד, בְּרִשׁוּתָא אַתְרָא עֶבֶד.

תתכ ^ט כְּתִיב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְפָּנֵי. מֵאִי מְלַפְנֵי. אֶלֶא דָּא עֲלָמָא דְאִתִּי, הֵהוּא דְכָל חַיִּין קַיִמִין פְּמָן. דְכָר אַחַר, דָּא ^ד צְנוּרָא עֲלָתָה, נְהַר דְלֵא

חלופי גרסאות

פ מוסיף ימא הכא. ויהם את מחנה מצרים. צ דא איהו חייבא ואודמנת. ק מוסיף מעליא ולא איהו בדינא. ד ל"ג וכלא הוא בדינא. ו ל"ג בהא. ת מוסיף לפני ה'. א לפני אבל אע"ג דאיהו עבד. ד צירוא.

מסורת הזהר

ח (תהלים פט) ויחי קלד צ"ג. ט (שם סח). י (ויקרא ב) וישב מט בחלופי גרסאות צ"ג.

ה. ב ל"ג וכן. ג מוסיף עבד, אבל אע"ג דאיהו עבד.

מאמר

המלם קשין זְווגִין קָמִי קַב"ה כְּקַרִיעַת יָם סוּף. וּמִשְׁמַשׁ לְפָנֵי, דְהֵיִינוּ הַמְלֻכּוֹת, הַמְקַבֵּל מִחֻקְב"ה, וְע"כ לֵא אֲמָרוּ, שְׁקִישׁ זְווגִים לְהַקְב"ה, וְכֵן לֵא אֲמָרוּ, קִישׁ מְזוּנֹתֵינוּ שֶׁל אָדָם לְהַקְב"ה, אֵלֵא ^א לְפָנֵי הַקְב"ה, שְׁהִיא הַמְלֻכּוֹת, כִּי לִזוּ, לְהַמְלֻכּוֹת, קִישׁ כָּל אֵלוּ, מִשׁוּם שְׁאִינִם עוֹמְדִים בְּרִשׁוּתָהּ, אַע"פ שְׁהִיא עוֹשֶׂה, בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל אַחַר הִיא עוֹשֶׂה. כִּי הִיא מְקַבֵּל הַכֹּל מִחֻקְב"ה, וְע"כ שִׁיר לִוְמֵר שְׁקִישׁ לַה חֲדַבְרִים.

תתכ ^ט כְּתִיב, וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְפָּנֵי; שׁוֹאֵל, מֵהוּ מְלַפְנֵי. וְאֲמָר, שְׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, דְהֵיִינוּ הַבִּינָה, הֵהוּא, שְׁכָל הַחַיִּים נִמְצָאִים שֶׁם. פִּירוּשׁ אַחַר. זְהוּ צְנוּר הַעֲלִיּוֹן, נְהַר שְׁמִימִי אִינִם פּוֹסְקִים לְעוֹלָם, שְׁהוּא יִסוּד דו"א. וְהַכֹּל אַחַד, כִּי זֶה, יִסוּד דו"א, מְקַבֵּל כָּל הַעֲדוּנִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, שְׁהוּא הַבִּינָה. וְהַכְּתוּב וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ מִלְפָּנֵי, פִּירוּשׁוֹ, שְׁהַנֶּפֶשׁ תְּכַרַת מְכָל אֵלוּ עֲדוּנִים הַעֲלִיּוֹנִים שְׁבַמְקוֹם שְׁנוּעִם ה' שֶׁם, דְהֵיִינוּ הַבִּינָה. וְזֵהוּ שִׁירוֹהַּ הַמְלָה מְלַפְנֵי. דְהֵיִינוּ מִלְפָּנֵי הַקְב"ה, שְׁחַקְב"ה מְקַבֵּל מִמֶּנָּה, שְׁהִיא הַבִּינָה הַמְשַׁפְּעַת לז"א, הַנִּקְרָא הַקְב"ה.

ואי

מאמר

על אברהם. ועל כן אומר הכתוב, לפנות בוקר, בזמן שהוא שהשכים אברהם בבקר לעשות רצון אדונו, אז נקרע היס. וע"כ היה קשה לפניו קריעת ים סוף.

מאמר קשין זְווגִין קָמִי קַב"ה כְּקַרִיעַת יָם סוּף

תתיח ^ט כְּשִׁין זְווגִין קָמִי קַב"ה כְּקַרִיעַת יָם סוּף. וּמִשְׁמַשׁ לְפָנֵי הַקְב"ה כְּקַרִיעַת יָם סוּף. מַה קַרִיעַת יָם סוּף הוּרַג אֶת אֵלוּ בְּצַד זֶה וּמְקִיִּים אֶת אֵלוּ בְּצַד זֶה, אִף כֵּאֵן כְּזוּוּגִים, כְּתוּב, מוֹצִיא אֲסִירִים בְּפוֹשְׁרוֹת, וְלִמְדַנּוּ, שְׁהוּא אוֹתִיּוֹת, בְּכִי וְשִׁירוֹת, כִּי זֶה מֵת וְיֵשׁ בְּכִי, וְנוֹתֵן אֶשְׁתּוֹ לִזְוֵה, וְיֵשׁ שִׁירוֹת. וְלַפְעָמַיִם לְרַשַׁע מוֹדְמָן אֶשְׁה טוֹבָה. וְע"כ קִישׁ לְפָנֵי זְווגִים כְּקַרִיעַת יָם סוּף. אַבְל סוּדוֹת סְתוּמִים הֵם בְּכָל, וְהַכֹּל הוּא בְּדִין. וּמַה שְׁהַעִירוֹ הַחֲבַרִים בְּזֶה, לְבַאֵר לְמַה זֶה נִדְחָה מִפָּנֵי זֶה, (כְּנ"ל) בְּסַבָּא דְמִשְׁפָּטִים אוֹת קַב"ה) וְדֵאִי כֵן הוּא.

תתיט ^ט וּמַה דְאֲתַעְרוּ ^ח לְפָנֵי, וְכֵן: וּמַה שְׁהַעִירוֹ שְׁלַפְנֵי לְמִדְנָה, דְהֵיִינוּ קִישׁ זְווגִים לְפָנֵי הַקְב"ה וְכֵן. וְלֵא מְלַפְנֵי הַקְב"ה. כִּי לְפָנֵי פִירוּשׁוֹ, הֵהוּא שְׁעוּמֵד לְפָנֵי הַקְב"ה (דְּפוּרֵי דְף ק"ע ע"ב)

תרומה

רפה

פסקין מימוי לעלמין. וכלא חד, ונדא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאיתי. ומאינון עדונין עלאין תשתצי, מאתר דההוא נעם יי' תמן, ונדא איהו מלפני. **תתכא** ואי תימא, אי הכי, הא פתיב, ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי' פי ידעו האנשים פי מלפני יי' הוא בורח, ותנינן מ"ט אזל יונה וברח, וכי מאן ייכול למברח מקמי קודשא בריה הוא, אלא הנה אזיל וברח לנפקא מארעא קדישא, דהא שכנינתא לא שריא לבר מארעא דישראל, ובגין דלא תשרי עלוי שכנינתא, הנה ברח בארעא קדישא, דהא שכנינתא איהי שריא תמן, כמה דאתא אמר אשתף בגפן פוריה בירפתי ביתך. גפן פוריה ידא שכנינתא, מה שכנינתא הנה סתימא לגו בבית קוה"ק, אוף הכי אתתא צניעא, לא נפקא מתרעא דביתה לבר. ובגיני פך הנה ברח יונה לבר מארעא קדישא, והא הכא פתיב מלפני, ולא פתיב לפני.

תתכב אלא ודאי הכי הוא, מלפני, דהא רוח נבואה לא אתיא מגו שכנינתא, אלא מלפני. אינון תרין דרגין דנביאים, דקא שריין על שכנינתא, וממההוא אתר דחיל למתוי תמן בארעא קדישא, וע"ד מלפני. כי מלפני יי' הוא בורח, ולא לפני יי', דהא הנה ידע דנבואה לא יתה אתי אלא מלפני.

תתכג ובגיני פך קשין זווגין, קשין מזונותיו של אדם לפני הקב"ה, וע"ד דוד מלפא תלי מזונותיו לעילא, בגין דלעילא לא פסיק לעלמין. אבל

מסורת זוהר

חזו"ני גרסאות

(יונה א' ח"ב קעא, ז') (תהלים קכח) לך סז צ"ה. ה דתשתצי אתר; מסיף תשתצי האי נפש. ו ליג מן דא עד אוף, ו אחיא וליג הנה.

דרך אמת תן תימא הא לעיל קאמר מלפני דא עלמא דאת. ויש לחלק בין מלפני ובין מלפני ה' וצ"ע.

מאמר

הסולם

קשין זווגין קמי קב"ה בקריעת ים סוף

אלא ודאי כן הוא מלפני דהיינו מקודם השכינה, כי רוח נבואה אינה באה מן השכינה, אלא מלפני דהיינו מקודם השכינה, שהם ב' מדרגות של הנביאים, שהם נצח והוד, השורים על השכינה, וממקום ההוא, שהוא נ"ה, היה מתירא להיות שם בארץ הקדושה, שלא תחול עליו הנבואה, וע"כ נאמר מלפני, כי מלפני ה' הוא בורח, ולא לפני ה', שהיה פירושו מן השכינה, שהיה יודע שהנבואה אינה באה אלא מלפני, שהוא נ"ה.

תתכג ובגיני פך קשין וכו': ומשום זה, קשים זווגים וקשים מזונותיו של אדם לפני הקב"ה שהיא השכינה. כנ"ל. וע"כ תלה דוד המלך מזונותיו למעלה מן השכינה, שאמר הוי"ה רועי וגו', שהוא ז"א, משום שלמעלה, אין השפע נפסק לעולם, אבל כאן בהשכינה נפסק, כי המזונות אינן תלויים בה, שהם למעלה ב"א, וע"כ כתוב, הוי"ה רועי לא אחסר, שפירושו

תתכא ואי תימא אי הכי וכו': ואם תאמר, אם כן, הרי כתוב, ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח. ולמדנו, מהו הטעם שהלך יונה וברח, וכי מי יוכל לברוח מלפני הקב"ה, אלא שהיה הולך ובורח לצאת מארץ הקדושה, כי השכינה אינה שורה בחוץ לארץ ישראל, ובכדי שלא תשרה עליו השכינה היה בורח מארץ הקדושה, שהשכינה שורה שם, כמש"א, אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך. גפן פוריה, זו היא השכינה, מה השכינה היתה סתומה לפנים בבית קודש הקדשים, אף כן, אשה צנועה אינה יוצאת מפתח ביתה לחוץ, וע"כ מדמה הכתוב, האשה אל השכינה. ומשום זה היה יונה בורח לחוץ מארץ הקדושה ומקושה, הרי כאן כתוב מלפני, ולא כתוב לפני, ועכ"ז פירושו השכינה, ולא בינה.

תתכב אלא ודאי הכי וכו': ומשיב,

(דפו"י דף ק"ע ע"ב *) דף קע"א ע"א

רמב

תרומה

הכא פסיק, דהא לא תליין ביה מזונות. לעילא אינון. וע"ד פתיב, יי' רעי לא אתסר, לא יפסקון מזונות מני לעלמין, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן לא פסיק לעלמין, ובג"ד קדמא שכינתא על דא.

תתכד ת"ח, בשעתא דהאי אתר מקבלא מזונא מלעילא, פלהו דמקדשי למאריהון, פלהו "מתעדנין, ומתערין, וסלקין גרפין, פד אתיא שכינתא בההוא מזונא, בגין דלא יסתכלון בה.

תתכה ואינון תלת משריין בסליקו חד, קראן ואמרי "קדוש. קראן אלין "למשרייתא תגנינא, וסלקין גרפין אלין קדמאי, ואלין תגניני, ואמריין אלין תגניני קדוש. קראן אלין למשרייתא תליתאה, וסלקין גרפין תלת משריין פחדא, וכלהו אמרי קדוש יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו. וע"ד פלהו משלכין דא בידא, אלין עאלין לגו אלין, ואלין עאלין לגו אלין, משלכין דא בידא, כמה דאת אמר משולכות אשה אל אחותה פן תעשה לכל קרשי המשכן.

תתכו קרשים קיימי תדיר בקיומיהו, ולא מתפפפי, בגוונא דאינון עומדים, דלא מתפפפי דלית לון קפיצי, וקיימי תדיר בלא ישיבה, וע"ד פתיב בקרשים עומדים.

תתכז מה פתיב, שתי ידות לקרש האחד, אוף הכי, בתרי גוויי אינון

חלופי גרסאות

ח מתערין וליג מתערין. ט למשירייו. י קפצי.

מסורת הזהר

(ז תהלים כג) לעיל אות תחת צ"ב. (י ישעיה ו) בא סא צ"ת.

הסולם

מאמר

קשין זוזגין קמי קב"ה בקריעת ים סוף וכולם אומרים קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. ועל כן כולם כל ג' המחנות, משולבים זה בזה, אלו נכנסים תוך אלו, ואלו נכנסים תוך אלו, משולבים זה בזה, כמו שאתה אומר, בקרשים, משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

תתכז קרשים קיימי תדיר וכו': קרשים עומדים תמיד על קיום שלהם ואינם מתכופפים, כמו אלו עומדים, דהיינו השרפים, שאינם מתכופפים, כי אין להם כרעים לכרוע, והם עומדים תמיד, בלי ישיבה. וע"כ כתוב בקרשים עומדים.

תתכז מה פתיב, שתי וגו': מה כתוב, שתי ידות לקרש האחד משולבות אשה אל אחותה וגו'. אף כן, כמו השרפים, שבשתי בחינות כלולים כל אחד ואחד מהם, שהם שתי ידות, כי כל אחד יש בו בחינת עצמו ושל חברו, וכן בחברו יש בו כן, ועל כן הם משולבים זה עם זה.

כגוונא

שפירוש, שלא יפסקו ממני המזונות לעולם. משום שנהר ההוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא ז"א המקבל מאו"א, אין השפע שלו נפסק לעולם. ומשום זה, קדמה השכינה על זה ושרתה עליו, ואח"כ אמר השבח, (כנ"ל אות תתח).

תתכד ת"ח בשנתא דהאי וכו': בוא וראה, בשעה שמקום ההוא, השכינה, מקבלת מזונות למעלה, מו"א, בשביל העולמות, כל המלאכים המקרשים לאדונם, כולם מתעדנים ומתעוררים, ומעלים כנפיהם לכסות הפנים שלהם, כשהשכינה באה עם מזונות ההם אליהם, כדי שלא יסתכלו בהשכינה.

תתכה ואינון תלת משריין וכו': והם ג' מחנות מלאכים, בעליה אחת, קוראים ואומרים קדוש. ואלו קוראים למחנה שניה, ומעלים כנפיהם הראשונים עם השניים, והשניים אומרים קדוש. אלו קוראים למחנה שלישית, ושלשה המחנות יחד מעלים כנפיהם,

(דפו"י דף קע"א ע"א)

תרומה

רע

כלילין כל חד וחד מנייהו, תהוא דיליה ודמכריה, ומכריה אוף קכי ביה, ועל דא משלכן דא עם י דא.

תתכח כגוונא דא כתיב באורייתא, כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה, דא אוליף לדא, ודא אוליף לדא, אתעבדו משלכן דא עם דא. דא נטיל דיליה ודמכריה, ודא נטיל דיליה ודמכריה, ומשלכן דא בדא.

תתכט כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלן אינון מקורין עלאין, דכל מזונא וספוקא אתיא מנייהו. נאות אלן אקרון נאות יעקב. נאות דשא, בגין דאית נאות לבר דאקרון נאות מדבר, וע"ד בנאות דשא. ואי תימא הא כתיב תדשא הארץ דשא, דהא איהו לתתא. אלא דשא מאינון נאות אתיא דאתיליד ואצמת מנייהו, וע"ד בנאות דשא ירביצני.

תתל על מי מנוחות ינהלני, אלן מיין ידנייתא, דקא נגדין מההוא אתר דנגיד ונפיק מעדן, ואינון מיין אקרון מי מנוחות. נפשי ישובב דא הוא נפש דוד, ולא בעא דוד לאתקנא אלא לההוא דרגא דיליה כדקא יאות. באלין מי מנוחות, ומינין צדיקיא לנייקא לעלמא דאתי, דכתיב ונחך יי תמיד וגו'.

תתלא ועשית קרסי נחשת חמשים וגו'. רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי ליליא חד. בד רמש ליליא, עאלו גו גנא דעל ימא דטבריא. אדהכי, חמו תרין ככביא דנטלי, דא מהקא, ודא מהקא, ואערעו דא בדא ואטמרו.

חלופי גרסאות

כ מוסף דא, דא נטיל דיליה ודמכריה ודא נטיל דיליה ודמכריה. ל דא. ח ליג ינהלני. י דהתח; דמנחא. ס ליג מי. ע גנא.

מסורת הזוהר

ט (משלי ג), ט (איכה ב) משפטים קמג צ"ק, פ (יואל ב), ז (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס, ק (שמות כז) ח"ב קעב.

הפוסקים

קשין זוגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף

נאות מדבר, וע"כ קורא לאלו דקדושה בשם נאות דשא. ואם תאמר, הרי כתוב, תדשא הארץ דשא, הרי שדשא הוא למטה, בארץ, שחיא המלכות. ומשיב, אלא דשא בא מנאות האלו, שנוולד ונצמת מהם, ובאים למלכות, וע"כ אומר, בנאות דשא ירביצני.

תתל על מי מנוחות ינהלני: אלו הם מים של מנוחה, הנמשכים ממקום שהוא הנמשך ויוצא מעדן, שהוא בינה, ומים האלו נקראים מי מנוחות. נפשי ישובב, זו היא נפש דוד, שחיא המלכות. ולא רצה דוד בזה אלא לתקן המדרגה שלו כראוי. במי מנוחות האלו, עתידים הצדיקים לנוח בעולם הבא, שכתוב, ונחך ה' תמיד וגו'.

מאמר הככבים

תתלא ועשית קרסי נחשת חמשים וגו': ר' אלעזר ור' אבא היו יושבים לילה אחד

מאמר

תתכח כגוונא דא כתיב וכר: כעין זה כתוב בתורה. כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה. שזה מלמד לזה וזה מלמד לזה ונעשו משולבים זה בזה, זה נוטל שלו ושל חבירו, זה נוטל שלו ושל חבירו דחיינו שכרו ושכר חבירו שלומד עמו ומשולבים זה וזה. וע"כ טוב סחרה מסחר כסף, ששם זה לוקח הסחורה וזה לוקח התמורה בעד הסחורה, וכאן כל אחד משולב בחבירו שיש לכל אחד הסחורה, וגם התמורה שמקבל מחבירו הלומד עמו.

תתכט כתיב בנאות דשא וגו': כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלו הם מקורות העליונים, שהם ספירות דז"א, שכל המזון והכלכלה באים מהם. ונקראים נאות, משום שאלו הספירות דז"א נקראות נאות יעקב. ונאות דשא הם נקראים, משום שיש נאות בחיצוניות, הנקראים (דפו"י דף קע"א ע"א)

רעא

תרומה

תתלב) אָמר רבי אבא, בְּמָה רַבְרָבִין עוֹבְדֵי דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּשִׁמְיָא מְלַעֲיָלָא, וּבְאַרְעָא מְלַרְע. מֵאן זְכִיל לְמַנְדַּע בְּאַלִּין * תְּרִין כְּכַבֵּיא, דְנַפְקוּ חַד מִהֶכָּא, וְחַד מִהֶכָּא וְאַעְרַעְרוּ דָּא בְּדָא, וְאַטְמְרוּ. א"ל רַבִּי אֶלְעָזָר וְכִי לֹא תִמְיָנָא לֹון, הָא אֲשַׁגְתָּנָא בְּהוּ, וְאַשְׁגָּתָנָא בְּכַמְהָ עוֹבְדֵין אַתְרִינִין * דְּקַב"ה עֶבֶיד תְּדִיר.

תתלג) פִּתַח וְאָמַר * גְּדוּל אֲדוּנִינּוּ וְרַב כַּח וְגו' גְּדוּל וְרַב וְעֶלְאָה אִיהוּ קַב"ה. וְכִי לֹא יִדְעָנָא דְקַב"ה גְּדוּל אִיהוּ וְרַב כַּח, מֵאִי שְׂבַחָא דְדוּד הֶכָּא.

תתלד) אָלָא בְּכָל אֶתֶר אִיהוּ אָמַר * גְּדוּל י"י, וְהֶכָּא אָמַר גְּדוּל אֲדוּנִינּוּ. מ"ט. * אָלָא הֵתֵם דְּאִיהוּ אָמַר גְּדוּל י"י וּמְהִלֵּל מְאֹד. בְּדַרְגָּא עֶלְאָה קָאָמַר. וְהֶכָּא דְכְּתִיב גְּדוּל אֲדוּנִינּוּ בְּדַרְגָּא תַּתְּאָה קָאָמַר, דְּאִיהוּ אֲדוּן כָּל הָאָרֶץ. מָה כְּתִיב לְעִילָא מִהֵאִי קָרָא, מוֹנֶה מְסָפֵר לְכַכְבִּים לְכֻלָּם שְׁמוֹת יְקָרָא. אִי כָּל בְּנֵי עֶלְמָא מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרֵי אָדָם, יִתְפַּנְשׁוּן לְמִמְנֵי כְּכַבֵּיא, לֹא * יְכַלִּין, כּד"א * וּסְפוּר הַכְּכָבִים אִם תּוּכַל לְסְפוּר אוֹתָם. וְקַב"ה מָה כְּתִיב בֵּיהּ, מוֹנֶה מְסָפֵר לְכַכְבִּים

ח'לופי גרסאות

פ ל"ג תרין. צ ל"ג אלא. ק מוסיף יכלין למימני.

מסורת הזהר

(ד) (תהלים קמו) ח"ב רלה. ח"ג קמ: ת"ז תכ"ב. ז"ח נ ט"א של"ו. (ט) (תהלים קמה) ח"ב קפת: ז"ח מד ט"א ש"ט. (ת) (בראשית טו) לך קי צ"א

הככבים

הסולם

מאמר

וספור הככבים אם תוכל לספור אותם. והקב"ה מה כתוב בו, מונה מספר לככבים לכולם שמות יקרא. מהו הטעם. משום שכתוב, גדול אדונינו ורב כח וגו'. כמו שאין מספר לכוכבי השמים חוץ מהקב"ה, אף כן הוא, כתוב בו, ולתבונתו אין מספר.

ביאור הדברים. הככבים נמשכים משמאל, וע"כ אינם מאירים רק בלילה, שהוא שמאל. והחומר של הככבים הוא חומר חשוך ועב אלא שמקבלים אור מן המלכות דאצילות, והעוביות של הככבים באה מג' בחינות דין, מדינים דדכורא, הנמשכים משמאל, ומדינים דנוקבא הממותקת בבניה, ומדינים דנוקבא מצמצום א'. הדינים דנוקבא, נמשכים מצד דרום דהיינו מקו ימין, שבסוד נקודת החולם. והדינים דדכורא, נמשכים מצד צפון, דהיינו מקו שמאל שבסוד נקודת השורק.

וזה אמרו (באות תתלא) חמו תרין ככביא דנט"י, דא מהכא ודא מהכא, שככב אחד נסע מצד דרום, שבו דינים דנוקבא, וככב אחד נסע מצד צפון, שבו דינים דדכורא, וְאַעְרַעְרוּ דָּא בְּדָא וְאַטְמְרוּ, ונפגשו זה בזה ונעלמו. כי דינים דנוקבא ודינים דדכורא הם הפכים זה לזה, וכשנפגשים במקום אחד מבטלים זה את זה. כמו שאמרו ז"ל על הכתוב, ואשר הנחלים, מובא ברש"י, במדבר

אחד. כשהחשיך הלילה נכנסו לתוך גן שעל הים של טבריה. בתוך כך ראו ב' כוכבים שנוסעים זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה בזה ונסתרו.

תתלב) אָמַר ר' אבא וכו': אר"א, כמה גדולים מעשי הקב"ה בשמים ממעל ועל הארץ מתחת. מי יכול לדעת באלו שני הכוכבים שיצאו זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה עם זה ונסתרו. אמר לו ר' אלעזר. וכי לא ראינו אותם, הרי הבטנו בהם והבטנו בכמה מעשים אחרים שהקב"ה עושה תמיד.

תתלג) פִּתַח וְאָמַר גְּדוּל וכו': פו"א, גדול אדונינו ורב כח וגו'. שואל. הכתוב אומר, שגדול ורב ועליון הוא הקב"ה, וכי איני יודע שהקב"ה הוא גדול ורב כח, מהו השבח של דוד כאן.

תתלד) אָלָא בְּכָל אֶתֶר וכו': וחשיב, אלא בכל מקום הוא אומר גדול הויה, וכאן אומר, גדול אדונינו, מהו הטעם. אלא שם שהוא אומר, גדול ה' ומהולל מאד, אומר במדרגה העליונה, בו"א, וכאן שכתוב, גדול אדונינו, אומר במדרגה התחתונה, שהוא מלכות, שהוא אדון כל הארץ. מה כתוב למעלה ממקרא הזה, מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. אם כל בני העולם מיום שנברא האדם, יתקצו למנות הככבים לא יוכלו, כמש"א,

(דפו"י דף קע"א ע"א * דף קע"א ע"ב)

רעב

תרומה

לכלם שמות קרא. מ"ט. בגין דכתיב גדול אדונינו ורב כח יגו'. כמה דלית מספר לכבי שמיא, בר מניה. אוף הכי איהו כתיב ביה, ולתבונתו אין מספר. תתלה) תא חזי, כתיב «המוציא במספר צבאם וגו', פלהו תיילין ומשריין וככביא, קב"ה אפיק לון בשמא, פל חד וחד, ולא גרע אפילו חד. בכל ככביא ומזלי דרקיעין פלהו, אתמנון נגידין ופקידין לשמשא עלמא, פל חד וחד פדקא חזי ליה. ולית לך עשפא זעירא בכל עלמא, דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיעא, ועל ההוא ככבא ממנא חד, דקא משמש קמיה דקב"ה, פל חד וחד פדקא חזי ליה.

תתלו) פל ככביא דברקיעין פלהו משמשי על האי עלמא, וכלהו פקידין לשמשא פל מלה ומלה, לאינון דבהאי עלמא, ולא צמחין ולא מגדלין עשבין ואלנין ודשאין, ועשבי פרא, בר בחיזו דככביא דקא קיימי עליהו, ואתחזון עליהו אנפין באנפין, פל חד וחד כמה דאתחזו ליה.

מסורת הזהר

(א) (ישעיה מ) הקשה"ז כג צ"א.

חלופי גרסאות

ד ואמר. ו מפיק. ת וקיעין.

מאמר

הסולם

הככבים

הצבאות והמתנות והככבים, הקב"ה הוציאם כל אחד ואחד בשם, איש מהם לא נעדר. בכל הככבים והמזלות של כל הרקיעים נתמנו נגידים ופקידים לשמש העולם, כל אחד ואחד כראוי לו, ואין לך עשב קטן בכל העולם, שאינו שולט עליו ככב ומזל ברקיע, ועל ככב ההוא יש ממונה אחד המשמש לפני הקב"ה, כל אחד ואחד כראוי לו.

תתלו) פל ככביא דברקיעין וכו': כל הככבים שברקיעים, כולם משמשים על עולם הזה, וכולם ממונים לשמש כל דבר ודבר לאותם שבעולם הזה. ואינם צומחים ואינם גדלים, עשבים ואילנות ודשאים ועשבי השדה, חוץ במראה הככבים העומדים עליהם ונראים עליהם פנים בפנים, כל אחד ואחד כמו שראוי לו.

פירושו. הצמיחה והגידול של העשבים והפירות באים מהארת החכמה שבשמאל. ואע"פ שעצם הפירות הם מהחסדים שבימין, עכ"ז, אם השמאל אינו מאיר עליהם אינם צומחים ואינם גדלים כנ"ל (אות תשצ"ב) ולפיכך, צריך כל עשב ככב פרטי, שיאיר בו הארת השמאל הראויה לבחינתו ואז הוא צמח וגדל. והארת החכמה שבשמאל נקראת מראה, או ראייה כנודע. שמקורה הוא במלכות (כנ"ל ב"א אות ט"ט) וכמו המראה שבמלכות. דאצילות, מקורה מבינה, ואח"כ לז"א

(במדבר כ"א) שהיו שם ב' הרים, באחד היו נקעים, דהיינו דינין דנוקבא, ובשני היו שדים בולטות נגד הנקעים וכו', שה"ס דינין דדכורא, ונכנסו הבולטות של זה בנקעים של זה וכו'. כמ"ש באורך לעיל (וירא דף י"ט ד"ה פירושו).

ומקשה על הכתוב, גדול אדונינו ורב כח, וכי לא ידענא דקב"ה גדול איהו ורב כח. ומשיב, גדול אדונינו בדרגא תתאה קאמר, דאיהו אדון כל הארץ, ומשמיענו בזה, שמדרגה זו, שהיא המלכות, היא מונה מספר לככבים. כי מספר, ה"ס הארת החכמה, ועל זה אומר גדול אדונינו ורב כח. כי הארת החכמה אינה מגולה בשום מדרגה אחרת חוץ מן המלכות. וז"ש וקב"ה, שהוא המלכות, מה כתיב ביה, מונה מספר לככבים, וכו' מ"ט בגין דכתיב, גדול אדונינו ורב כח וגו'. כי גדלות הזה אינו נמצא אלא באדונינו, שהוא המלכות. ואם תאמר, הרי הכתוב מסיים ולתבונתו אין מספר, ומשמע שגם במלכות אין מספר. וכלפי קושיא זו אומר, שהפירוש הוא, כמה דלית מספר לככבי שמיא בר מניה, אוף הכי איהו כתיב ביה, ולתבונתו אין מספר, דהיינו לאחרים חוץ ממנו אין מספר לתבונתו. אבל במלכות עצמה יש מספר.

תתלה) תא חזי כתיב וגו': בוא וראה, כתוב, המוציא במספר צבאם. דהיינו שכל (דפו"י דף קע"א ע"ב)

רעג

תרומה

תתלוז * רוב משריין דפכביא ומזלי, פלהו נפקין בראשיתא דליילא, עד תלת שעותי חסר רביעא. מתמן ולהלאה לא נפקין בר זעירין. ואינון פכביא פלהו לא משמשי לבטלה, ולא אתחזון לבטלה. ואית פכביא דקא משמשי פל ליליא, בגין לאצמחא ולגדלא פל אינון מלין דאתפקדו עלייהו. ואית פכביא דקא משמשי עד פלגות ליליא, וצמחין ומגדלין מראשיתא דליילא, עד תהיא שעתא, פל אינון מלין דאתפקדו עלייהו, ואית פכביא דקא משמשי זעיר מליילא, דכיון דאתחזי בהדי ההוא עשבא, או ההוא דשאה, מיד אשלים שמושיה,

חלופי גרמאות
א רב. ב מחציתא.

הככבים

הסולם

מאמר

עומדים לבטלה, וכן שגמרו שמושם אינם נראים יותר בעולם הזה, ונכנסים למקומם.

פירושו. שתי עשרה שעות הלילה, מתחלקות בכ' אפנים (עי' ברכות ג') א) לג' משמרות כנגד ג' קוין, שכל משמר ד' שעות, כנגד חו"ג תו"מ. והם י"ב, אפן ב) הם מתחלקות לד' משמרות, כנגד חו"ג תו"מ, שבכל משמר ג' שעות כנגד ג' קוין, והם י"ב שעות, ובכל קו דהיינו בכל שעה, כלולות ד' המשמרות חו"ג תו"מ, שהם ד' רבעים שבכל שעה. ונמצא י"ב רבעי שעה בכל משמר מן ד' המשמרות. דהיינו ג' קוין שבכל קו יש חו"ג תו"מ.

ונודע, כשאנו מבחינים בג' קוין לפי עצמם, יהיו תמיד ב' קוין, עליונים בבחינת ג"ר, וקו האמצעי בבחינת ו"ק, שבג' קוין חב"ד יהיו חו"ב ג"ר ודעת ו"ק. ובג' קוין חג"ת יהיו חו"ג ג"ר ות"ת ו"ק. ובג' קוין נה"י, יהיו נו"ה ג"ר ויסוד ו"ק. (עי' לעיל בראשית ב' דף ל"ט במדאות הסולם אות י"א וי"ב) והטעם הוא כי כן יצאו ג' קוין בשורשם בכינה, שב' קוין ימין ושמאל שה"ס חלם שורק, הם בינה עצמה שהיא ג"ר, אבל קו אמצעי הוא מז"א שעלה לבינה, שהוא ו"ק. ולפיכך כאן בג' שעות שבתחילת הלילה, שהם משמר הא', חסר, שבו ג' קוין שהם ג' שעות, וכל שעה כלולה מד' רבעים חו"ג תו"מ כנ"ל, נבחן ששעה השלישית ממשמר הא', שהיא קו האמצעי, היא חסרה מלכות. כי כן נבחן בכל מדרגה ומדרגה, שהמלכות דאותה מדרגה, שה"ס מנעולא, נמצאת גנוזה בג"ר באותה מדרגה דהיינו בב' קוין העליונים, והו"ק דאותה מדרגה שהוא קו האמצעי, חסרה המלכות, כי

לז"א ואח"כ למלכות, כן הוא בככבים המצמיחים ממראה שלהם בעשיה, שכל אחד ואחד מקבל ממלאך שביצירה ומשרף שבבריאה, שהוא עומד ומשמש לפני המלכות שבאצילות.

וזה אמרו (אות תתל"ה) **ולית לך עשבא זעירא בכל ע"מא דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיעא, ועל ההוא כוכבא מונא חד דקא משמש קמיה דקב"ה.** דהיינו השרף שבבריאה הוא המשמש קמי קב"ה, שהוא המלכות, ומקבל ממנה, והוא משפיע למלאך שביצירה, וממנו אל הכוכב שברקיע של עשיה, והוא מצמיח בכחו זה את העשב שבעשיה, וזה אמרו, **ולא צמחין ולא מגדלין וכו', בר בחיזו דככביא וכו' ואתחזון עלייהו אנפין באנפין,** כי הצמיחה באה רק מבחינת החיזו דאתחזו עלייהו, שה"ס הארת החכמה הנקראת מראה וראיה.

תתלוז רוב משריין דככביא וכו': רוב מחנות הככבים ומזלות, יוצאים כולם בתחילת הלילה עד שלש שעות חסר רבע. משם ולהלאה אינם יוצאים רק ככבים קטנים. ואלו הככבים, כולם אינם משמשים לבטלה ואינם נראים לבטלה. ויש ככבים המשמשים כל הלילה, כדי להצמיח ולגדל כל אלו הדברים שנתמנו עליהם. ויש ככבים המשמשים עד חצות לילה, ומצמיחים ומגדלים מתחילת הלילה עד שעה ההיא כל אלו הדברים שנתמנו עליהם. ויש ככבים המשמשים זמן מועט מלילה, שאחרי שהם נראים עם אותו עשב או אותו דשא נשלם מיד שמוש, ואינו צריך יותר לשמש בלילה ההוא, שהרי הם אינם.

(דפו"י דף קע"א ע"ב)

רעד

תרומה

וְלֹא אֶצְטְרִיף יַתִּיר בְּתֵהוּא לִילָא. וְהָא אֵינּוּן לֹא קַיִּמִין לְבַטְלָהּ, פִּינּוּן דְּאֶשְׁלִימוּ שְׁמוּשֵׁיהוּ, לֹא אַתְחַזוּן יַתִּיר בְּהַאי עֲלָמָא, וְעַיִלִין לְאַתְרֵיהוּ.

תתלח בְּסַפְרָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה דְבַנֵּי קְדָם, אֲמַרֵי עַל כָּל אֵינּוּן כִּכְבִּיא דְשְׂרַבִּיטָא, דְקָא מְשַׁדְרֵי שְׂרַבִּיטָא בְּרַקִּיעָא, אֲמַרֵי דְעֶשְׂבִין אֵינּוּן בְּאַרְעָא, מֵאֵינּוּן דְאֶקְרוּן סַמֵּי דְחַיִּי, וְאַבְנִין זְקִירָן אֵית בְּאַרְעָא, וְזִהָב שְׁחוּט^א דְמַגְדְּלָא גו טוּרֵי רְמָא, בּוֹזְעִיר מֵיין דְחַפִּיא עֲלֵיהּ, וְלֹא חַפִּיא אֶלָּא דְנִגִיד עֲלֵיהּ, וְשִׁלְטָאן עַל כָּל אֵלִין אֵינּוּן כִּכְבִּיא דְשְׂרַבִּיטָא, וּמַגְדְּלֵי אֵלִין בְּגֵינֵיהוּ.

תתלט וְכָל תְּקוּנָא וְגִדּוּלָא דְלַהוֹן, לֹאוּ אִיהוּ אֶלָּא פְּחִיזוּ וְנִגְהָא דְתֵהוּא שְׂרַבִּיטָא, דְקָא מְשַׁדְרַת תֵּהוּא כִּכְבָּא, גו רְקִיעָא, וְכַדִּין אַתְתַּקְנֵן וּמַתְגַּדְּלֵן כָּל אֵינּוּן מְלִין.

תתמ מְרַעִין אֵית בְּבַנֵּי נְשָׂא, פְּגוֹן יְרוּקִין וְקַסְטִירִין. דְאַסְוֹתָא דְלַהוֹן

דרך אמת אן שגדלים בין הרים גדולים וחוקים. בן יש חולי בבני אדם כענן חולי ירוקים וקסטורים דהיינו חולי מחמת איה רוחות אוי רפואתו תולה שיראה החולה במראה הברזל שנקרא בל"א שטאל המוכהר אשר הוא כמראה מצוק זהו שקוראו כאן כפרזלא קליל כענן נחשת קלל אף כן יש ברזל קליל המתנוצץ.

הככבים

הסולם

מאמר

ו"ק דחכמה בחסרון ג"ר, אלא אחר שהג"ר הספיקו להוציא את הו"ק דחכמה תכף נעלמים (כמ"ש לעיל בראשית א' דף פ' ד"ה אמנם ע"ש). וז"ש ואית ככביא דקא משמשי זעיר מלי"א, דכיון דאתהו בהדי ההוא עשבא וכו' מיד אשלים שמושיה וכו', כי, כיון שהספיקו לגלות מהם הו"ק דחכמה, כבר השלימו שמושם, ומיד נעלמים.

תתלח בְּסַפְרָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה וכו': בספר של חכמה העליונה דבני קדם, אומרים על כל אלו כוכבי השרביט, ששולחים אחריהם שרביט ברקיע, דהיינו שזנב ארוך של אור דבוק ויוצא מאותם הככבים, אומרים שיש עשבים בארץ מאלו הנקראים סס חיים. ואבנים יקרות יש בארץ. וזהב שחוט הגדל בתוך הרים הרמים, במעט מים שהם חסדים מקו האמצעי, המכסים עליו ואינם מכסים, המכסים אותם מבחינת ג"ר דג"ר. ואינם מכסים מו"ק דג"ר. אלא שנמשכים עליו. וככבי השרביט שולטים על כל אלו, ואלו גדלים על ידיהם.

תתלט וְכָל תְּקוּנָא וְגִדּוּלָא וכו': וכל התקון והגידול שלהם אינו אלא במראה ונוגה של שרביט ההוא שהככב משלח ברקיע, ואז מתתקנים כל אלו הדברים.

תתמ מְרַעִין אֵית בְּבַנֵּי נְשָׂא וכו': מחלות יש בבני אדם, דהיינו ירוקין וקסטירין שהם

כי מסיימת במפתחא, שהיא עטרת יסוד, וחסרה מלכות. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף נ"ה ד"ה וטעם).

וזה אמרו, רוב משריין דככביא זמזוי כלהו נפקין בראשיתא דלי"א עד תלת שעתא חסר רביעא, שהם מבחינת משמר הא', מד' משמורות חו"ב תו"מ, שהוא חסד, ויש בו ג' שעות חסר רבע, שהם י"א רבעים, ורבע הד' מקו האמצעי חסר, כנ"ל. ומתוך שהם מבחינת חסד, הם ככבים גדולים, מתמין ולה"א לא נפקין בר זעירין, דהיינו כל אותם השייכים לג' משמורות אחרים, גבורה ות"ת ומלכות, הם קטנים ביחס הראשונים שהם מבחינת חסד. דהיינו משמר הא' כנ"ל. ויש ככבים המשמשים כל הלילה, דהיינו שנמשכים מכל ד' המשמורות והם גדולים כראשונים ממשמר הא', אלא שהם מועטים, ורובם הם נמשכים ממשמר הא' לבד כנ"ל. וזה אמרו, ואית כוכביא דקא משמשי כ"ל לי"א בגין וכו'. כי יש בהם כל ד' המשמורות חו"ב תו"מ. ואית כוכביא דקא משמשי עד פלגות לי"א כי יש בהם רק ב' משמורות הראשונות, שהם חסד וגבורה, וחסדים ב' משמורות האחרות, ת"ת ומלכות שמחצות והלאה. וגם אלו גדולים אלא מועטים. ונודע שאע"פ שג"ר דחכמה אינם מאירים בעולמות אלא רק ו"ק דחכמה, מ"מ תחילה יוצאות גם ג"ר דחכמה, כי אי אפשר שיצאו (דפו"י דף קע"א ע"ב)

רעה

תרומה

לא תלי, אלא בחד מראה דפרזלא קליל נציץ לעינין, ואית ליה למאריה דמרע לאסתפלא ביה. ולא אתסי בהאי עד דאעבר ההוא מראה לסטרא דא ולסטרא דא, פגוונא דשרביטא, דיושיט נציצו דברק לאנפוי, ובההוא אושיטו דברק דקא נציץ לעינין, אתי ליה אסווא. אוף הכי, כל אינון דשליטי עליהו אינון פכביא, לית לון תקווא וגדולא במה דאתתו, פר ההוא פשיטו דשרביטא, ובהאי מתתקני, פחיו, * פגוונ, פחילא, פמה דאתתו.

תתמא וְשפיר איהו, דהא פגוונא דא, רמיו בספרא דשלמה מלכא, פחממא דאבנין קירין, דאי חסר מנהון נגהא דנציצו ולהיטו דככביא דיצן, לא מגדלין, ולא מתקני לון לעלמין, וכלא אתקין קב"ה לתקווא דעלמא, כד"א א להאיר על הארץ, בכל מה דאצטריך בהאי עלמא לתקנא ליה.

תתמב פתיב ועשית קרסי נחשת חמשים, וכתוב ועשית חמשים קרסי

חלופי גרסאות

ג שייך; שכין; לא סגי ולא אחסי. ד מתתקני לעלמין; מתקני עלמין (ר"א); מתקני לעלמין; מתתקני לעלמין.

מסורת הזהר

(בראשית א) ויחי קצט צ"ג. ג (שמות כו) לעיל אות תתלא צ"ק.

הככבים

הסולם

מאמר

ע"י כוכבים דשרביט. וזה אמרו לית לון תקווא וגדולא במה דאתתו, שהם אינם מתוקנים במראה מן הככבים, שה"ס חכמה הנקראת מראה, כנ"ל, משום שיש בהם כח המנעול שאינה מקבלת מראה, ואינה מתוקנת ממנה, בר ההוא פשיטו דשרביטא דהיינו ברבוי האורות הנמשכים בככבא דשרביטא עליהם, ובהאי מתתקני בחיוז פגוונ בחילא, כי מצד שהמנעולא נעשה לגורם לריבוי האורות הללו בעליונים, מתתקנת גם היא באותם האורות, הנקראים מראה וגוון וכו', וכוכבא דשרביט משפיע על העשבים והאבנים יקרות למטה.

שהם מיני מחלות, ונראה שהם מחלת המרה שפניהם משתנים לירוק, שהרפואה שלהם אינה תלויה אלא במראה אחד של ברזל קלל הנוצץ לעינים, דהיינו מראה העשויה מברזל מלוטש, ויש לבעל המחלה להסתכל בו, ואינו מתרפא עד שמעביר המראה לצד זה ולצד זה, והמראה תושיט ניצוץ ברוק כעין שרביט על הפנים שלו, ובהגשה ההיא של הברק הנוצץ לעינים, באה לו הרפואה. אף כך, כל אלו שאלו הככבים שולטים עליהם אין להם תקון וגידול במה שנראים, רק בהתפשטות ההוא של השרביט, וכוח הם מתתקנים במראה, פגוונ, בכח, כמו שראוי להיות.

תתמא וְשפיר איהו דהא וכו': ויפה הוא. כי כעין זה, רומז בספר שלמה המלך. שאומד, בחכמה של אבנים טובות, אם היה חסר מהם הנגה של התנוצצות והתלהטות של כוכבים ידועים, לא היו גדלים ולא היו מתוקנים לעולם, דהיינו משום שיש בהם כח המנעולא (כנ"ל בסמוך) והכל תקן הקב"ה לתקן העולם. כש"א, להאיר על הארץ, שפידוש, בכל מה שנצרך בעולם הזה לתקן אותו, הם מאירים ומתקנים.

תתמב פתיב ועשית קרסי נחשת חמשים: וכתוב ועשית חמשים קרסי זהב, ולמדנו

פירוש. ככבא דשרביט, ה"ס, הככבים הנמשכים מבחינת מנעולא של המלכות דצמצום א', ונקראים ג"כ ככבא דשביט, ששמואל אמר עליו, נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא בר מככבא דשביט. (ברכות נח): שהוא משום שאין השגה בבחינת מנעולא, כנודע, ועם כל זה הם נושאים בתוכם התקון של מנעולא, שהוא ריבוי האורות הנמשכים ע"י כח המנעולא שבהם, שז"ס זב הארוך של אור הנוצץ מהם. ואלו העשבים הנקראים סס חיים, ואבנים טובות וזהב שחוט, גם בהם מעורב כח המנעולא, וע"כ אין תקוונם אלא (דפו"י דף קע"א ע"ב * דף קע"ב ע"א)

רעו

תרומה

זָהָב, וְתִנְיָנִין, מֵאֵן דְּלֵא תָמָא אֵינּוֹן קְרָסִים בְּמִשְׁפָּנָא, לָא תָמָא נְהִירוּ דְּכַכְבֵּי
בְּרִיקְעָא, בְּגִין דְּבַהֲהוּא חִיזוּ, וּבַהֲהוּא גְּוֹנָא, דְּמִיָּין לְכָל מֵאֵן דְּאֶסְתָּפֵל י בְּהוּ.
תתמוג) כַּכְבֵּי אֵית בְּרִיקְעָא, דְּאֵלִין נְפָקִי מִהֲהוּא רְקִיעָא, דְּכָל כַּכְבֵּי
אֲדוּקִין תָּמֹן. בַּהֲהוּא רְקִיעָא אֵית מְאָה חֲלוּנֵי מְשִׁקּוּפִין, מְנַהֲוֹן לְסִטְר מְזַרְחָ,
וּמְנַהֲוֹן לְסִטְר דְּרוּם. וּבְכָל חֲלוּנָא וְחֲלוּנָא כַּכְבָּא חַד.

תתמוד) וְכַד שְׁמָשָׁא אֲזִיל בְּאֵינּוֹן חֲלוּנִין וּמְשִׁקּוּפִין דִּי בְּרִיקְעָא נְצִיץ
בְּנְצִיצוּ, וְאֵלִין כַּכְבֵּי נְפָקִי לְאֶתְנַצְצָא מִהֲהוּא נְצִיצוּ דְּשְׁמָשָׁא וְאֶצְטַבְעוּ, וּמְנַהֲוֹן
סוּמְקִין י בְּגְוֹנָא דְּנַחֲשֶׁת, וּמְנַהֲוֹן יְרוּקִין בְּגְוֹנָא דְּזָהָב, וְעַל דָּא, אֵלִין סוּמְקִין,
וְאֵלִין יְרוּקִין. תְּמָשִׁים אֵינּוֹן בְּאֵינּוֹן תְּמָשִׁים חֲלוּנִין, וְתְמָשִׁים אֵינּוֹן בְּאֵינּוֹן חֲלוּנִין

חלופי גרמאות

ה מוסיף בהו בכביא. 1 ל"ג מנהון סמקין. 2 בגוונא.

מאמר

הסולם

הככבים

ולמדנו, מי שלא ראה אלו הקרסים במשכן לא ראה אור הככבים שברקיע, משום שבמראה היא ובאפן ההוא, של הככבים, היו דומים קרטי הנשכח, לכל מי שהסתכל בהם.

תתמוג) ככביא אית בריקעא וכו': ככבים יש ברקיע, שהם יוצאים מרקיע ההוא שכל הככבים אחוזים שמה, שהוא רקיע הב' שבו חמה ולבנה וכוכבים ומזלות קבועים, ורקיע הזה הוא רקיע הג' היוצא ממנו. ברקיע ההוא יש מאה חלונות תפורים מהם לצד מזרח ומהם לצד דרום ובכל חלון וחלון ככב אחד.

תתמוד) וכד שמשא אזיל וכו': וכשהשמש הולך באלו חלונות וחפירות שברקיע ונוצץ בהתנוצצות, יוצאים אלו הככבים להתנוצץ מהתנוצצות ההיא של השמש, ומצטבעים, מהם אדום כעין הנחשת, ומהם ירוק כעין הזהב, וע"כ אלו אדומים ואלו ירוקים. חמשים ככבים הם באלו חמשים חלונות, וחמשים הם באלו החלונות האחרים. שבצד מזרח הם ירוקים. ולצד דרום הם אדומים, בהם נאחו סיום המשכן. משקופין. פירושו חפירות ובקעים, כי על המלה, נקיק מתרגם שקיפא (ירמיה ט"ז).

פירושו. אלו הככבים והחלונות הם בחינת הקרסים והלולאות שבמשכן, כי החלון יש בו חלל כמו הלולאות, והככבים שה"ס הקרסים נעוצים בהם. ונבחן שתי לולאות כנגד כל חלון. והם מאה קרסים, דהיינו חמשים קרסי זהב שבעשר יריעות שש וכו', וחמשים קרסי נחושת שבעשתי עשרה יריעות עזים, שה"ס מאה הככבים הנ"ל. וז"ש מנהון סומקין (דפו"י דף קע"ב ע"א)

והטעם שהעשר יריעות שש וכו' בקרטי זהב, שהם עיקר המשכן, הם במזרח ומערב של הרקיע, ועשתי עשרה יריעות עזים בקרטי נחשת, שהם רק לאהל על המשכן, דהיינו לשמירה (כנ"ל אות תרי"ד) הם בדרום צפון של הרקיע. הענין הוא, כי המדובר כאן ברקיע הג' שהוא ת"ת, שבו גנוז המנעולא להיותו קו האמצעי, ונודע שבכל מדרגה יש בה ג' קוין, וכשמחלקים המדרגה לג"ר וו"ק נבחן שהמנעולא גנוזה בג"ר, וכו"ק משמשת המפתח, וע"כ יש הארת החכמה רק בו"ק ולא בג"ר, (כמ"ש לעיל בהקדמת ספר הזהר דף נ"ה ד"ה וטעם ע"ש) גם ידעת שבי הקוין ימין ושמאל נבחנים לג"ר כלפי קו האמצעי, שהוא ו"ק אליהם. (כנ"ל אות תתל"ז בהסולם ד"ה ונודע) ולפיכך בדרום וצפון של רקיע הג' שהוא קו אמצעי גנוז בהם המנעולא מתחתיהם

רעז

תרומה

" אַתְּרַנִּין. דְּלֶסְטֵר מְנַרַח אֵינּוֹן יְרוֹקִין, דְּלֶסְטֵר דְּרוֹם אֵינּוֹן סוּמְקִין, בְּהוּ אַתְּאַחַד סוּימָא דְּמִשְׁפָּנָא.

תתמוה בְּכָל אֵינּוֹן כְּכַבֵּיא דְּנַפְקֵי מִהוּוּא רְקִיעַ, מִתְעַרְבֵי אֵינּוֹן כְּכַבֵּיא בְּלִילְיָא, וְנַצְצֵי וּמְלַהֲטֵי וְשִׁלְטֵי בְּהַאי עֲלָמָא. מְנַהֲוֹן עַל נַחֲשֵׁת, מְנַהֲוֹן עַל זָהָב יְרֻקִין, וְאַתְתְּקַנְן וּמְגַדְלֵן עַל חִילָא דְּלַהוֹן.

תתמוז אֵלֵין כְּכַבֵּיא שְׁלִטֵי בְּכ"ה וּפְלַגָא נְקוּדִין דְּלִילְיָא, דְּאֵינּוֹן רְגַעֵי שַׁעְתָא, וְאֵינּוֹן דְּמְגַדְלֵי נַחֲשֵׁת סוּמְקֵי וְלַהֲטֵי וְנַצְצֵי. וְכַד אוּשִׁיטוּ תְּלַת זְמַנִּין נַצְצֵי לְסַטְרָא דְּמְנַרַח, אוּ חֲמֵשׁ, אוּ שְׁבַע, מְלַכֵי עֲמִין יִיתוּן עַל הוּוּוּ סַטְרָא, וְכָל עֲתָרָא וְדַחְבָא יִסְתַּלַּק מִהוּוּוּ סַטְרָא. וְאֵי נַצְצֵי יַחַד, תְּרִין, אַרְבַּע,

הלווי גרמאות

ח מוסיף וחמשים אינון באינון חלונין אחרנין. טו אינון. י נצצי; נציצא. כ ל"ג חד.

הככבים

הסולם

מאמר

או שבע, מלכי העמים יבואו על צד ההוא, וכל העושר והזהב יסתלקו מצד ההוא. ואם ההתנוצצות הוא פעם אחת, ב' פעמים, ד' ו', בזה אחר זה, אימה ופחד יפול וישרה על צד ההוא. ואם דופק ההתנוצצות ושוקט, דופק ההתנוצצות ושוקט תתעוררנה מלחמות ולא יעשו, כי בזמן ההוא יש התעוררות לפני הקב"ה בממוני העולם השולטים על שאר העמים. וכן כעין זה בצד האחר מערב.

ביאור הדברים. כי נתבאר שאלו שבצד דרום כוללים ג"כ אלו שבצד צפון, להיותם ב' מחברות, אחת בת חמש יריעות לדרום ואחת בת שש יריעות לצפון. וכשאנו מחלקים ביניהם החמשים קרסים נמצאים כ"ה קרסים לצד דרום וכ"ה קרסים לצד צפון, אמנם גנוז בהם נקודת המנעולא כנ"ל, שהיא מלכות דמדת הדין הגנוזה בין שניהם, וע"כ נבחן שהנקודה נחלקה לב' חצאים חציה לדרום ויש בדרום כ"ה ופלגא נקודה, וחציה לצפון, ויש גם בצפון כ"ה ופלגא נקודה. וז"ש א"יין **ככביא ש"טא בכ"ה ופ"גא נקודין ד"י"א**, דהיינו אם תחלק שליטת ק' הככבים ל"ב שעות הלילה, יהיו נ' דרום צפון עד חצות, להיותם ב' קוין ימין ושמאל דלילה, ונ' דמזרח מערב, שהם קו אמצעי, מאירים מחצות ולהלאה. (כנ"ל ויחי דף קל"ח ד"ה וג'). ואלו חמשים הככבים דדרום צפון מתחלקים בשליטתם לב' חלקים שבכל אחת כ"ה ופלגא נקודה. **דאינון רגעי שעתא**, שהם מאירים ברגעים של השעה, באפנים שונים בזה אחר זה

מתחתיהם, ואין הארת חכמה יכולה להאיר בהם. ומשום זה, ה"ס עשתי עשרה יריעות עזים, שעזים יורה על דין העז שבהם ממלכות דצמצום א' שה"ס המנעולא, וע"כ נתקנו רק לשמירה על המשכן, (כנ"ל אות תר"ד) וע"כ הם בחינת **קרסי נחשת**, שהם אדומים כנחשת הרומזת על דין, ואע"פ שאין הדינים פוגמים ממטה למעלה, עכ"ו נחשבים לדין משום שאין בהם הארת החכמה. אבל מזרח מערב של הרקיע הג', שהוא בחינת קו אמצעי שבתפארת ובחינת ר"ק שבו, אין שם מנעולא אלא מפתחא וע"כ הם ראויים לקבל הארת החכמה שה"ס זהב, והם ירוקים מצד קו האמצעי מזרח, שצבעו ירוק כנודע, וע"כ הם בבחינת **קרסי זהב**, וזה אמרו, **בהו אתאחד סיומא דמשכנא**, היינו בככבים האדומים שה"ס קרסי נחשת, דהיינו בחינת עשתי עשרה יריעות עזים, שסיום המשכן, שה"ס המלכות דצמצום א' הנקראת מנעולא, מתאחו וגנוז בהם, כמבואר.

תתמוה **בכ"ה אינון ככביא וכ"ו**: בכל אלו הככבים היוצאים מרקיע ההוא, מתערב בהם ככבי לילה, ונוצצים ולוהטים ושולטים בעולם הזה, מהם שולטים על נחשת. ומהם על זהב ירוק, ומתתקנים וגדלים על כחם.

תתמוז **א"יין ככביא ש"ט"י וכ"ו**: אלו הככבים שולטים בכ"ה וחצי נקודות של הלילה, שהם רגעי השעה, ואלו מגדלים נחשת, ואלו אדומים ולוהטים ונוצצים, וכשהם מושיטים ג' פעמיים התנוצצות לצד מזרח, או ה' פעמים

(דפו"י דף ק"ע"ב ע"א)

רעה

תרומה

שית, יָדָא בְּתֵר דָּא, אִימְתָא וּפְתָדָא יְפּוּל, וְיִשְׁרֵי עַל הָהוּא סְטְרָא. בְּטִישׁ נְצִיצוּ וְשְׂכִיד, בְּטִישׁ נְצִיצוּ וְשְׂכִיד, יַתְעֲרוּ קְרָבִי, וְלֹא יִתְעַבְדוּ, דְּהָא בְּהוּא זְמָנָא, אַתְעֲרוּתָא הוּא לְעֵילָא קָמִי קב"ה, בְּאִינוּן מְמָנְן דְּעַלְמָא דְשְׁלֹטִין עַל שְׂאָר עַמִּין, וְכֵן בְּגוּוּנָא דָּא בְּסְטְרָא אַתְרָא.

תתמוז פּתח וְאָמַר, הָהוּא שְׁמִיה דִּי אֱלֹהָא מְבָרַךְ מִן עַלְמָא וְעַד עַלְמָא דִּי חֲכֻמָּתָא וּגְבוּרָתָא דִּילֵיהּ הִיא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עֲדִנְיָא וְזְמָנְיָא. וְכֻלָּא אִיהוּ בְּרִשְׁוֹתֵיהּ, וְאִפִּיק לְעַמִּיהּ קִדִּישָׁא, מְחִילָא וּרְשׁוּתָא דְפְּכַכְבָּיָא וּמְזָלִי, בְּגִין דְּאִינוּן טְעוּוֹן אַתְרָן וְלֹא בְּאִלִּין חוּלְקָא דִּיעֵקַב, כִּי אִם בְּיּוֹצֵר הַכֹּל הוּא.

מטרת הזהר

ח'ופי גרמאות

7 הא באתר. זו מוסיף יתעבדו בעלמא דהווא סטרא. (דניאל ב) וישלה טו צ"ב. ה) (ירמיה י) ת"ז ת"ע קצר: ז"ח יוד ט"ב שליך ט"ד שליב יא ט"א שיג.

מאמר

הסולם

הככבים

מתנוצץ ודועך, וזה אינו מפיל אפילו פחד ואימה, אלא זה יורה, יתערו קרבי ולא יתעבדו, דהיינו שהדין עתיד לקלוט בהם והיו מלחמות, אבל עתה עוד לא נעשו. כי יורה, דהא בהווא זמנא אתערותא הוא לעילא קמי קב"ה וכו' שיש רק התעוררות לעשות הדין בממונים של העמים, אבל לא עתה. וכן כנוונא דא בסטרא אחרא, דהיינו בצד מערב, אם התנוצצות כ"ה ופלגא נקודה תגיע שמה. יהיה שם ג"כ כנ"ל בצד מזרח. ומשמיענו בזה שאע"פ שהמנעולא גנוז בדרום צפון, מ"מ אינו פוגם שמה להיותו שם למטה מהן, ואין הדין פוגם ממטה למעלה, ועיקר הפגם הוא משם ולמטה דהיינו למזרח מערב, כל עוד שאינו גנוז כהלכה.

תתמוז פתח וְאָמַר הָהוּא וְגו': פו"א, להווא שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה הוא והוא מהשנא עדניא זמניא. והכל הוא ברשותו, והוציא את עמו הקדוש מכה ורשות הככבים והמזלות, משום שהם אלהים אחרים, ולא באלה חלק יעקב, כי אם ביוצר הכל הוא חלקו. פירושו. שהעמים עובדי כוכבים ומזלות, מקריבים קרבנות אל הככבים להסיר הדינים מהם, כמו שאין מושל עליהם ויכולים להשפיע ככל אשר יחפצו. אבל ישראל אין מאמינים בכחות הככבים, ואינם פונים אליהם, אלא ליוצר הכל, שהוא משרד המערכות ומפעיל אותם כחפצו.

רקיע

זה, כמ"ש לפנינו. ואינון דמגדלי נחשת, דהיינו מצד דרום, אינון סומקי ולחמי ונצני, שהם אדומים מכה הדין וכו' כנ"ל. וכד אושמו ג' זמנין נציצו, כשהככבים דדרום השולטים בכ"ה ומחצה נקודה, דהיינו עם הארת המנעולא כנ"ל. מושיטים ג' פעמים התנוצצות, דהיינו מג' ספירות חג"ת שבהם אשר בת"ת שבהם הוא מקום המנעולא להיותם בחינת ג"ר של הרקיע, כנ"ל, והתנוצצות הוה מגיע לסטרא דמזרח, שהוא קו האמצעי שהוא הו"ק של הרקיע כנ"ל ששם מקום הארת החכמה, שה"ס העושר והזהב, או וכו' עותרא ודחבא יסתלק מהווא סטרא, כי בכל מקום שמגיע התנוצצות המנעולא תיכף מסתלקים משם כל האורות (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) או המש או שבע, המש היינו הוד, ששם משכן כל הדינים. שבע, היינו מלכות, ששם מקום הדינים בעצם.

וזה אמרו, ואי נציצו חד תרין ארבע שית דא בתר דא, התנוצצות אחת הוא חסד. שמים הוא גבורה. ארבע הוא נצח. שית הוא יסוד. וכיון שחסר שם ת"ת, והוד ומלכות שהם מקומות הדין, ע"כ, אימתא ופחדא יפול וישרי על הווא סטרא, כי אע"פ שמקומות הדין לא התנוצצו, עכ"ז יש בהם התכללות מן הדינים, וע"כ יפול עליהם אימה ופחד, אבל האורות לא יסתלקו. ואם בטיש נציצו ושכיד בטיש נציצו ושכיד, זה יורה שהדין דמנעולא אינו נקלט שם, כי ע"כ

(דפו"י דף קע"ב ע"א)

רנ"ט

תרומה

תתמח רְקִיעַ אֵיט לְעִילָא, עַל כֹּל אַלִּין רְקִיעִין, וְאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז, וְחֹתְמָא דְגוֹשְׁפִנְקָא דְמִשְׁכְּנָא שְׁלֵטָא עַל הָאֵי רְקִיעַ, וְהָאֵי רְקִיעַ אֶקְרִי אֲדָרָא דְמִשְׁכְּנָא, וּבְהָאֵי רְקִיעַ כֹּל אֵינּוֹן חִלּוּנִין, מִסְטָרָא דָא, וּמִסְטָרָא דָא, וְאֶחִיד כֹּל אֵינּוֹן סְדוּרִין דְמִשְׁכְּנָא. שִׁית חִלּוּנִין אֵינּוֹן רַבְרָבִין עַל כֹּלָּהוּ, וְחַד סְתִים לְשִׁלְטָא עַלְיָהוּ.

תתמט חִלּוּנָא חַד, אֶקְרִי חִלּוֹן וְהָרָא, וּכְיָה נִפְקָא כִּכְבָּא חַדָא, דְאֶקְרִי לְחַפְיָמִי ז"ד, וְדָא אִיהוּ הַתּוֹכָא דְקָא מְהַתְּף לְתַתָּא בְּשִׁלְטָנוּתָא דִּיהוּדָה. לָאו דָאִית לִיה חוֹלְקָא בֵּיה, דְהָא לִית לְשִׁבְטֵין דִּישְׂרָאֵל חוֹלְקָא וְאֶחְסָנָא בְּהוּ, אֶלָּא שְׁבִטָא דִּיהוּדָה שְׁלֵטָא עַל הָאֵי, וְלָאו אִיהוּ עַלְיָה.

תתנ וְכַד אֶסְטוּ בְּנֵי יְהוּדָה אֶרְמִיָּהוּ מִבְּתֵר קוֹדֶשָׁא בְּרִיקָה הוּא, אָזְלוּ לְמַנְדַּע בְּתֵר חִלּוּנָא דָא, וְהָאֵי כִּכְבָּא. וְאָמְרוּ דְהָאֵי יָדָא דְקָא מְנַצַּח לְשָׂאר עַמִּין, דְכְּתִיב בֵּיה יָדְךָ בְּעֶרְףְךָ אוֹיְבֶיךָ, וְאָזְלוּ אֶבְתְּרִיהָ וְעַבְדוּ לִיה שְׁמוּשָׁא וּפְלִחְנָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיַּעַשׂ יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי יי'.

תתנא הָאֵי כִּכְבָּא כַּד נָפִיק פְּשִׁיט חַד יָד בְּחַמֶּשׁ אֶצְבָּעוֹן, נְהִיר וְנִצְיִן בְּהָהוּא חִלּוֹן. מְאָרִיהוֹן דְקוֹסְמִין וְתַרְשִׁין, דְחִלִּי מֵהָאֵי אֲתֵר, בְּגִין דְבְּשַׁעְתָּא דְהָאֵי שְׁלֵטָא, כֹּלָּהוּ קְסָמִין וְתַרְשִׁין מִתְבַּלְבְּלִי, וְלָא אֶצְלַח בִּידֵיהוּ.

מטורת הזהר (בראשית מט) ויחי קטו צ"א. (ז) (מ"א יד).
חלופי גרסאות [ל"ג לחכמי. ס דהא דא; וזא ידע.]

מאמר הסולם הככבים

ולא שיש לו חלק בו, כי אין לשבטי ישראל חלק ונחלה בככבים, לעבוד אליהם, אלא ששבט יהודה שולטים על דינים האלו ולא הם עליו.

תתנ וְכַד אֶסְטוּ בְּנֵי וכו': וכשהטו בני יהודה דרכם מאתר הקב"ה, והלכו לדעת אתר חלון הזה וככב הזה, ואמרו שהוא היד המנצח לשאר העמים, שכתוב בו, ירך בערף אויבך, והלכו אחריו ועבדו לו בשמוש ועבודה, על זה כתוב, ויעש יהודה הרע בעיני ה'.

תתנא הָאֵי כִּכְבָּא כַּד וכו': ככב הזה כשיוצא הוא פושט יד אחד שה"ס חסד הנקרא יד ימין, בתמשה אצבעות שהן חג"ת נ"ה שבו, ומאיר ומתנוצץ באותו החלון בעלי הקסמים והכשוף יראים ממקום זה, משום שבשעה שזה שולט כל הקסמים והמכשפים מתבלבלים והכשוף אינו מצליח בידיהם. פירוש, כי יד ימין שהוא חסד, ה"ס קו ימין הנמשך מנקודת החולם, שבה היתה עלית המלכות לבינה, (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא) וע"כ דין המלכות הוה שעלתה שם מבלבל המכשפים, שהם נמשכים מקו שמאל, וכל מעשיהם מהארת קו שמאל.

תתמח רְקִיעַ אֵיט לְעִילָא וכו': יש רקיע למעלה על כל אלו הרקיעים, דהיינו הרקיע דבינה, שהוא למעלה מן הרקיעים שהם חג"ת נהי"מ, שעליו נאמר, מבטן מי יצא הקרח (כנ"ל לך אות רי"ב) והוא נסתר וגנוז, וחותם טבעת המשכן, דהיינו משכן העליון, שהוא בינה, (כנ"ל אות תקצ"ח) וחותם טבעת ה"ס מלכות דמדת הדין, הגנוז שולט ברקיע הזה, שהיא גורמת לו להיות נסתר וגנוז ולא ידוע. ורקיע הזה נקרא, אדרא דמשכנא, דהיינו החדר של משכן העליון, וברקיע הזה יש כל אלו מאה החלונות הנ"ל שמצד זה ומצד זה, שממנו הם נמשכים לרקיע הג' שלמטה, והוא אותו כל אלו הסדרים של משכן התחתון, שהוא המלכות. ששה חלונות הם גדולים מכולם, שהם חג"ת נה"י ואחד סתום, שהוא נגד חותם הטבעת הנ"ל שהוא המלכות דמנועולא, השולט עליהם. כלומר, המעלימה ומכסה אותם מהשגת התחתונים.

תתמט חִלּוּנָא חַד אֶקְרִי וכו': חלון אחד, משבעה חלונות הגדולים נקרא חִלּוֹן זְהָרָא, שהוא כנגד חסד, וכו' יוצא ככב אחד הנקרא לחכמים, יד, וזה הוא כח התוך המהתך למטה, להוציא הדינים שבו, בשליטת יהודה,

(דפו"י דף קע"ב ע"א * דף קע"ב ע"ב)

רפ

תרומה

תתנב) ואי תימא, הואיל ואיהו האי רקיע טמינא, היך נדעי ליה. אלא סימנא אית לון לבר, ונדעי דהא שלטא פכבא דא, ודחלי תדיר "מניה, ולא אצלח בידיהון, אינון קסמין ותרשין. ועל דא אית זמנין דאצלחו ביה בני נשא, ואית זמנין דלא אצלחו ביה. ובגין דא אינון מארי קוסמין ותרשין מתמעטי מעלמא, בגין דלא נדעין עקרא, פד חמאן דלא אצלח בידיהו. ועל דא אינון קדמאי הוו נדעי, ומסתפלן לבר בההוא סימנא, דקא נדעי.

תתנג) חלונא תנינא, אקרי חלון טופרא, בגין דאיהו פגונא דטופרא, וביה נפקא פכבא חד, דאקרי "לחפימין צפעון, דהא דא שלטא בשולטנא תקיף בדינא "ברישא ונבא, אית ליה פצפעון פמין "לקטלא.

תתנד) מההוא חלון, נפקי שית מאה אלף רבוא רוחין, דשלטין על אינון טופרין דבני נשא, פד אנדרקן באתגליא. בהאי עבדי תרשין וקסמין, פל אינון נדעי לון. בההיא שעתא דהאי פכבא שלטא, פל אינון דורקי טופרי, ואו עבדי תרשין "בהון, גרים מותא לכל עלמא, וסליק "תרשין בידיהו דאינון דעבדי לון.

תתנה) חלונא תליתאה, אקרי חלון חושנא, וביה נפקא פכבא תדא, ואקרי נגה"א ב"דבוסי"נא, האי איהו נציצו הנציץ, וקיימא על פל רוחא,

חלופי גרמאות

ע מינה, פ ל"ג לחימין, צ כרישא, ק לבטא, ר אי עבדי; או עבדי, ש ל"ג בהון, ת ל"ג חרשין, א דאקרי, ב דבוציני.

הככבים

הסולם

מאמר

דין חזק, בראש וזנב שלו, וכמו צפעון אורב להרג, דהיינו דינים הקשים של קו שמאל דבינה הנמשכים למטה, כל עוד שאינו מתיחד עם קו הימין, שה"ס נקודת השורק, (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא).

תתנד) מההוא חלון נפקי וכו': מתלון ההוא יוצאים למטה שש מאות אלף רבוא רוחות השולטים על צפרני בני אדם בשעה שהם נורקים בגלוי, בזה עושים כשפים וקסמים כל אלו היודעים בהם, בעת ההוא שכבב הזה שולט, כל אלו הזורקים צפרניהם או עושים כשפים בהם, גורמים מות לכל העולם. והכשפים שהם עושים מצליחים בידיהם.

תתנה) חלונא תליתאה אקרי וכו': חלון הג', שהוא ת"ת, נקרא חלון החושן, כי הת"ת נקרא חשן. ובו יוצא ככב אחד ונקרא נגהא דבוסינא, דהיינו נגה הנר. היא התנוצצות הנוצץ ועומד על כל רוח, ומנוחה והצלה בו. להיותו קו אמצעי המיוחד ימין ושמאל יחדיו ומסיד

תתנב) ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר, כיון שרקיע הזה הוא נסתר כנ"ל שהוא בבניה, איך יודעים אותו המכשפים עד שיתבלבלו ממנו. ומשיב, אלא שיש להם סימן בחזוניות הקדושה, שמשם יודעים שכבב הזה שולט, והם יראים תמיד ממנו, והקסמים והכשפים אינם מצליחים בידיהם. וע"כ יש זמנים שאנשים מצליחים בו ויש זמנים שאינם מצליחים בו. ומשום זה מתמעטים בעלי הקסמים והכשוף מן העולם, מפני שאינם יודעים השורש, כשרואים שהכישוף אינו מצליח בידיהם. וע"כ המכשפים הראשונים היו יודעים השורש שמסתכלים בסימן ההוא שבחיצוניות הקדושה שהיו יודעים.

תתנג) חלונא תנינא אקרי וכו': חלון השני שהוא גבורה, נקרא חלון הצפורן, משום שהוא כעין הצפורן. דהיינו קו השמאל המכונה צפורן. (כנ"ל בראשית א' דף קכ"א ד"ה אחרים ע"ש). ובו יוצא ככב אחד, הנקרא לחכמים צפעון, מפני שהוא שולט בשליטת (דפו"י דף קצ"ב ע"ב)

רפא

תרומה

וְנִיחָא וְשִׁיבוּתָא וְנִיחָא בֵּיהּ. לִית בֵּיהּ קְטְרוּגָא כָּלְל, כַּד אִיהוּ שְׁלֵטָא,
כַּל נִיחָא, וְכַל נְהִירוּ שְׁלֵטָא בְּעֵלְמָא, וְשְׁלוּה שְׁבַעָא וְכָלָא שְׁלֵיט בְּעֵלְמָא.

תתנו חלונא רביעאה, איהו חלון דאקרי גביע, וביה נפקא ככבא חד,
דאקרי לחמימין אשכול הכפר, בגין דהכי נפיק כאשכול, נציץ נציץ פננבין
בפופרא, בהאי אתערו דרחמי אתער בעלמא, מרחיק ומקריב, תולדין סגיאין
אסגיאין בעלמא. בני עלמא לא קפדי כד אצטריכו דא לדא, שלמא ותדוה
אתער ובעלמא.

תתנו חלונא חמישאה, איהו חלון דאקרי באר, על די ככבא דנפיק
ביה, עאל ונפיק שאיב בדלי, לא שכיך לעלמין. בהאי חמימי לבא לא נכלין
למיקם בארע קשוט, בגין דלא קאים בקיומא, ולא שכיך לעלמין. ועד יאתדחקן
גרמייהו, לעינא בהאי אתר, ולמידן דינא.

תתנה חלונא שתיתאה, איהו חלון דאקרי נגהא, ונפקא ביה ככבא
חד, דאקרי גזרון, בגין דכד האי שלטא, עלמא קאים בדינא, וכמה גזרין,
ובכמה עונשין, ובכל יומא ויומא מתחדשין גזרין על עלמא, ועד לא יסיימו
אלין, הא אתרנין מתחדשין, והאי לא שלטא כ"כ בעלמא.

חלופי גרמאות

ג ל"ג וטיבותא. ד שבעא שלה. ה ל"ג דא. ו מוסיף בעלמא דגרים ההוא ככבא דאקרי אשכול הכופר. ז אתרחקו.
ח והוא נפקא.

מאמר	הסולם	הככבים
ומסיר בזה כל הדינים שבהם, אין בו קטרוג כלל, כשהוא שולט, כל נחת וכל אור שולט בעולם, ושלוה ושובע וכל טוב שולט בעולם.	תתנו חלונא רביעאה וכו': חלון רביעי, שהוא יסוד, הוא חלון שנקרא גביע , משום שבו מקובל והוא משפיע היין, שה"ס הארץ השמאל הממותק בימין אל המלכות, ובו יוצא ככב אחד שנקרא לחכמים, אשכול הכפר, משום שכך יוצא ומאיר כמו אשכול, נוצץ ניצוצות כענבים באשכול הכפר. בזה, התעוררות הרחמים מתעורר בעולם. מרחיק הדינים ומקרב הרחמים, ותולדות רבות מתרבות בעולם, ובני העולם אינם מקפידים בשעה שנצרכים זה לזה. שלום ושמחה מתעורר בעולם.	שוקט לעולם. וע"כ נדחקו חכמי הלב לעיין במקום הזה ולדון דין. פירושו. כי נה"י הם ג' קוין, ימין שמאל ואמצע, שמבחינת מחוה ולמטה, ונמצא נצח שהוא קו ימין כמו החסד, ונמשכים מנקודת החולם, כמ"ש לעיל אצל חלון החסד ע"ש, וע"כ יש בו כח הדין של המלכות המעלמת ההשגה ממנו. כנ"ל. אמנם מחמת זה הוא דבוק באור החסדים שהולך ושואב כדלי מן הבאר, ואינו נפסק ממנו לעולם.
תתנו חלונא חמישאה וכו': חלון החמישי, שהוא נצח, הוא חלון הנקרא באר , על שם הככב היוצא בו, שנכנס ויוצא ושואב השפע כמו דלי מן הבאר, ואינו שוקט לעולם. ככב הזה, לא יכלו חכמי הלב לעמוד עליו בדרך האמת, משום שאינו עומד במעמד ואינו (דפויי דף קע"ב ע"ב)	תתנה חלונא שתיתאה וכו': חלון הששי שהוא הוד, הוא חלון הנקרא נגהא, ויוצא בו ככב אחד הנקרא גזרון, משום שבשעה שזה שולט, עומד העולם בדין, בכמה גזרות ובכמה עונשין, כי ה"ס קו השמאל שמחוה ולמטה, כמו הגבורה ונמשכים מנקודת השורק, שהדינים החזקים נמשכים ממנו, כנ"ל בחלון הגבורה. ובכל יום ויום מתחדשים גזרות על העולם, ועד שלא נגמרו דינין אלו, מתחדשים דינין אחרים. וככב הזה אינו שולט כל כך בעולם.	

אבל

תרומה

רפב

תתנט אָבֶל סְמוּךְ לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא, יְשֻׁלוּט הָאֵי חֲלוּנָא, בְּהָאֵי כִכְבָּא, עַל עֲלָמָא. וְעַד יְשֻׁלוּט סְחִינָן בִּישִׁין עַל עֲלָמָא, וְיִתְחַתְּחוּן זִינִין בִּישִׁין, דָּא בְּתַר דָּא, וְיִשְׂרָאֵל יְהוֹן בְּעַקְוֵי. וְכַד יִתְדַחֲקוּן גּוֹ חֲשׂוּכָא דְגִלוּתָא, פְּדִין יְנַהֵר לוֹן קַב"ה נְהִירוֹ דִּימָמָא, וְיִקְבְּלוּן מַלְכוּתָא קַדִּישִׁי עֲלִינוּן, וְיִתְבַטַּל מַלְכוּתָא מִיָּדָא דְעַמְמִין יְעוּבְדֵי כּוּכְבִּים, וְיִשְׁלֹטוּן עֲלֵיהוּ יִשְׂרָאֵל, וְיִתְקַיִים וְהִיָּה אֹר הַלְבָנָה וְגו'.

תתס וּכְדִין חֲלוּנָא שְׂבִיעָאָה יִתְפַתַּח בְּכָל עֲלָמָא, וְכִכְבָּא דִּילֵיהּ מְאִיהוּ כִכְבָּא דִּיעֵקֵב, וְהָאֵי אִיהוּ דְקָאָמֵר בְּלַעַם, וְדָרַךְ כִּכְבּ מִיעֵקֵב, וְכִכְבָּא דָּא יְהָא נְהִיר יִאֲרַבְעִין יוֹמִין. וְכַד יִתְגַּלִּי מַלְכָא מְשִׁיחָא, וְיִתְפַנְשׁוּן לְגַבֵּי מַלְכָא מְשִׁיחָא כָּל עַמְמִין דְעֲלָמָא, פְּדִין יִתְקַיִים קָרָא דְכְּתִיב, שְׂרֵשׁ יֵשִׁי אֲשֶׁר עוֹמֵד לְנֶס עַמִּים אֲלֵיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהִיָּה מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד.

תתסא פִּתַח סְר"ש וְאָמַר, וְלֹא אָמַר אִיהָ אֱלוֹהֵי עֲשִׂי נֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָהּ. הָאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ וְאָתְמַר, אָבֶל עוֹשִׂי, עוֹשִׂי מְבַעֲי לֵיהּ, מֵאֵן עוֹשִׂי. אֲלֵא שְׁמָא דְאֱלוֹהֵי שְׁמָא כְּלִיל אִיהוּ דְאִתְחַזִּי הוּא וְכִי דִינֵיהּ. דָּא שְׁמָא שְׁלִים אִיהוּ, דְכְּלִיל דְכַר וְנוֹקְבָא: א"ל ו"ה וְכִינֵי כִּף עוֹשִׂי.

תתסב נֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָהּ, בְּגִין עַדְדָא מְאִיהוּ דְקָא מְשַׁבַּת תְּדִיר

ח'ופי גרסאות

ס מוסיף חיון ומרעין. י ל"ג דגלותא. כ ל"ג מן ויתבטל עד סוף האות. ל ל"ג עובדי כוכבים. ח ל"ג מן איהו עד יחא. י ד' יומין וד' לילין; מוסיף ארבעין יומין וארבעין לילין. ס ל"ג ר"ש. ט דא. פ הוא; איהו.

מסורת הזהר

ח (ישעיה ל) שמות מט צ"ג. ט (במדבר כד) ח"ג ר"ב: רפא: רצג. ת"ז בהקדמה טו: תל"ז עת. ז"ח לב ט"א שלי"ה נה ט"ב ש"כ תקי"ח קג ט"ב ש"מ. י (ישעיה יא) לך צג צ"ב. כ (איוב לה) ח"ב קעג: ח"ג לה. רפד.

הככבים

יתקיים הכתוב, שורש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד.

מאמר ג' משמורות הלילה

תתסא פִּתַח ר"ש וְאָמַר וכו': פִּרְשׁ וְאָמַר, וְלֹא אָמַר אִיהָ אֱלוֹהֵי עֲשִׂי, נֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָהּ. מִקְרָא זֶה הַעֲמִידוּהוּ וְלִמְדֵנוּ. אֲבָל אֹמֵר עֲשִׂי עִם ש' קְמוּצָה, שְׁהוּא לִשׁוֹן רְבִים, עֲשִׂי, עִם ש' חֲרוּקָה הִיָּה צְרִיךְ לוֹמַר, שְׁהוּא לִשׁוֹן יְחִיד, מִי הֵמָּה עוֹשִׂי, שְׁהוּא לִשׁוֹן רְבִים. וְחֲשִׁיב, אֲלֵא הַשֵּׁם אֱלוֹהֵי שֵׁם כּוֹלֵל הוּא, הַמְרָאָה עַל הוּא, שְׁהוּא ז"א, וּבֵית דִּינָא, שְׁהוּא הַמְלֻכּוֹת, זֶהוּ שֵׁם שְׁלָם הַכוֹלֵל דְכַר וְנוֹקְבָא, שְׁהוּא אוֹתִיוֹת א"ל זֶה, וּמִשׁוּם זֶה כְּתוּב עוֹשִׂי, עִם ש' קְמוּצָה לִשׁוֹן רְבִים, מִשׁוּם שְׁהוּא כּוֹלֵל ב' מִדְּרוּגוֹת.

תתסב נֹתָן זְמִירוֹת בְּלִילָהּ: לִמָּה בְּלִילָהּ, הוּא מִשׁוּם שְׁהַמְלֻכּוֹת, הַנְּקֻדָּת לִילָהּ, הִיא מְשַׁבַּחַת תְּמִיד לַמֶּלֶךְ שְׁהַשְׁלוֹם שְׁלוֹ, שְׁהוּא ז"א

הסולם

מאמר

תתנט אָבֶל סְמוּךְ לְיוֹמֵי וכו': אֲבָל סְמוּךְ לִימּוֹת הַמְּשִׁיחָא, יְשֻׁלוּט הַחֲלוּן עִם כִּכְבּ הַזֶּה עַל הָעוֹלָם, וְע"כ יְשֻׁלוּט חֵיוֹת רַעוּת עַל הָעוֹלָם וְיִתְחַדְּשׁוּ מִיָּנִי רַע זֶה אַחֵר זֶה, וְיִשְׂרָאֵל יְהִיוּ בְּצִרָה. וְכִשְׂיִהוּ נִדְחָקִים בְּחֲשֻׁכַת הַגְּלוּת, או יֵאִיר לָהֶם הַקְּב"ה אֶת אֹר הַיּוֹם, שְׁהוּא הַגְּאוּלָּה, וְיִקְבְּלוּ קְדוּשֵׁי עֲלִינוּם אֶת הַמְּלֻכּוֹת, וְיִתְבַטַּל הַמְּלֻכּוֹת מִיַּד הָעַמִּים עוּבְדֵי כִכְבִּים וְיִשְׁלֹטוּ עֲלֵיהֶם יִשְׂרָאֵל. וְיִתְקַיִים, וְהִיָּה אֹר הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְגו'.

תתס וּכְדִין חֲלוּנָא שְׂבִיעָאָה וכו': וְאֵז חֲלוּן הַשְּׂבִיעִי, שְׁהוּא הַמְּלֻכּוֹת הַנְּעֻלְמוֹת, הַנְּקֻדָּת מְנוּעוּלָא, יִפְתַּח בְּכָל הָעוֹלָם, דְּחִינּוּ שִׁיתְבַטְלוּ מִמֶּנָּה הַדִּינִים דְּמִסָּךְ דְּצַמְצוּם א'. וְהַכִּכְבּ שְׁלוֹ הוּא כִכְבּ שֶׁל יַעֲקֹב, וְהוּא שְׁאֵמֵר בְּלַעַם, דְּרַךְ כִּכְבּ מִיעֵקֵב, וְכִכְבּ הַזֶּה יְהִיָּה מֵאִיר אַרְבַּעִים יוֹם. וְכִשְׂיִתְגַּלֵּה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחָא, וְיִתְקַבְּצוּ אֶל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחָא כָּל עַמֵי הָעוֹלָם, או (דפוי"ך דף קע"ב ע"ב)

רפג

תרומה

לגבי מלפא דש'מא דיליה, כג'ונא דבוצינא דלא שקיף דדיר, בגין לקבלא נהורא ח'ונה עלאה, מסגיאות * ח'ונה * דיליה. וע"ד נותן זמירות * בלילה.

תתסג פל אינון ככביא דקא מנתרן ברקיעא, פלהו אודאן ומשבחן לקב"ה, בכל ההוא זמנא דאתחזון ברקיעא, בגין דמלאכי עלאי, פלהו אודאן ומשבחן י אשמורות אשמורות, בתלת פלגי דהוי ליליא.

תתסד בליליא אתפלגן כמה סטרין. בראשיתא דליליא, פד רמש ליליא * ואתחשך, כל אינון רוחין בישין * ווינין בישין, פלהו מתבדרן ומשטטי בכל עלמא. ואתפרשת סטרא אחרא, ותבעי ארחי דבי מלפא, מפל אינון סטרין קדישין.

תתסה פיון דההוא סטרא אחרא אתער, כל בני עלמא טעמי טעמא * דמותא, חד משתין במותא, ושלטא עליהו. פדין פיון דמסאבו אתפרשא * מלעילא, ושלטא ונחתא לתתא, פדין אתפרשן תלת משריין לשבחה ליה לקב"ה, בתלת * סטרין דליליא, כמה דאתערו בהאי * חבריא.

חלופי גרמאות

צ ל"ג דיליה. ק ל"ג בלילה. ר באשמורות. ש הוא אתחשך. ת ווינין; ל"ג ווינין בישין; א דשינה; מוסף דמותא דשינה. ב לעילא. ג מטרין. ד ל"ג חבריא.

ג' משמורות הלילה

הסולם

מאמר

הזה של הקדושה, ויונקת ממנו. וז"ש כד רמש ליליא ואתחשך, דהיינו כשיוצא קו השמאל בשליטת הנוקבא, ואורו נחשך, שמחמת חסרון החסדים גם החכמה אינה יכולה להאיר ונעשה חשך. אז, כל אינון רוחין בישין וכו' מתבדרן ומשטטי בכל עלמא, דהיינו שיוצאים מנוקבא דתהומא רבא, מחמת שכבר נתקנו הדינים דנוקבא מכה שליטת השמאל, דהיינו הארת החכמה השולטת בחשך, ואין להם שם עור ממה לינק, וע"כ יוצאים משם, ומתפזרים בכל העולם, ואתפרשא סטרא אחרא, שנפרדה מן הקדושה, ואינה יונקת עוד, כנ"ל, ותבעי אורחי דבי מלפא מכל אינון סטרין קדישין, ותובעת דרכי המלך, דהיינו שימשיכו מהארת השמאל השולטת, שהשליטה נקראת דרכי המלך, מכל הצדדים הקדושים, דהיינו מכל המלאכים.

תתסה פיון דההוא סטרא וכו': כיון שסטרא אחרא ההוא התעורר, כל בני העולם טועמים טעם המות דהיינו שנופלת עליהם שינה, שהיא אחד משימים של מיתה, (מטעם שנתבאר לעיל ויגש דף י"ב ד"ה והנה) והס"א שולטת עליהם, אז כיון שהטומאה נפרדה מלמעלה, וירדה ושולטת למטה, אז נבדלו ג' מחנות מלאכים לשבח את הקב"ה בג' צדדים שבלילה, כמו שהעירו החברים בזה.

בעוד

ז"א, כמו נר, שתמיד אינו שוקט, אלא מתנונע לכאן ולכאן, כן המלכות משבחת תמיד, כדי לקבל אור שמחה העליונה ז"א מרוב השמחה שלו, המתעוררת ע"י התשבחות שמשבחות. ועל כן אומר, הנותן זמירות בלילה.

תתסג כל אינון ככביא וכו': כל אלו הככבים המאירים ברקיע, כולם מודים ומשבחים להקב"ה בכל אותו הזמן שהם נראים ברקיע, משום שהמלאכים העליונים, הממונים על הככבים, כולם מודים ומשבחים משמורות משמורות, בשלשה החלקים שהלילה מתחלק בהם.

תתסד בליליא אתפלגן כמה וכו': בלילה מתחלקים כמה צדדים. בתחילת הלילה, כשהעריב הלילה ונעשה חשך, כל אלו רוחות הרעות ומינים רעים, כולם מתפזרים ומשוטטים בכל העולם ונפרד צד האחר, ותובע דרכי המלך מכל אלו צדדים הקדושים.

פירוש. היום, ה"ס שליטת ז"א, שהוא קו ימין ואור החסדים. ואז ה"ס"א שמבחינת דינים דנוקבא בנוקבא דתהומא רבא, ויונקת חיותה מן הקדושה. הלילה, ה"ס שליטת המלכות, שהיא קו שמאל, והארת החכמה. ואז נפרדת ה"ס"א שמבחינת דינים דנוקבא מן הקדושה, כי ע"י הארת החכמה מתבטלים דינים דנוקבא, שהס"א היתה דבוקה בחסרון

(דפו"י דף קע"ב ע"ב * דף קע"ג ע"א)

רפד

תרומה

תתסו בעוד דאינון משבחין לקב"ה, סטרא אחרא אולא ומשטטא לתתא, בכל סטרי עלמא, ועד דסטרא אחרא לא אתעבר מתמן, לא זכלין אינון לאתיחדא במאריהון.

תתסז רזא לחכימין, מלאכי עליונים, וישאל לתתא, פלהו דחקי ביהווא סטרא אחרא. מלאכין עלאין פד בעאן "לאתיחדא במאריהון, לא זכלין עד דדחין לה לבר. מה עבדין, נחתין שיתין רבוא דמלאכי קדישי, ואפילו שינתא על כל בני עלמא, ופיון דאיהי נחתא, דקא דחין לה לבר, ונתבי לה כל עלמא ודא ביהווא שינתא, פדן איהי שלטא עלייהו, ומקבלין מסאבו מניה. פד בארעא דישאל בלחודקא, דלא שלטא תמן. פיון דאיהי אתפרשא מניהו, עלאין לקמי מאריהון, ומשבחין ואודאן קמיה.

תתסח פגוונא דא ישאל לתתא, לא זכלין לאתיחדא במאריהון, עד

חלופי גרמאות

ה לאתאחדא, ו וכד איהו, ו ל"ג דא.

מאמר

הסולם

ג' משמורות הלילה

תתסו בעוד דאינון משבחין וכו': לא אתעבר מתמן לא יכילין אינון לאתיחדא במאריהון. כי מחמת אחיות הס"א בהם, שהיא טוענת ששליטת השמאל הוא דרכי המלך, אין המלאכים יכולים להפרד משליטת השמאל ולהדבק בג' קוין ולומר שירה, ולהתיחד ברבונם וז"ש, מה עבדין נחתין שתין רבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא, דהיינו שממשיכים הדינים דג"ר דחכמה, שלהיותה חסרה מחסדים מביאים את בני העולם להסתלקות כל המוחין, הנקרא שינה, ואז טעמי חד משתין במותא, (כנ"ל ויגש י"א ע"ש כל המאמר) כדן איהו שלטא עלייהו ומקבלין מסאבו מניה, אז שולטת הס"א על הישנים והיא מתדבקת שוב בדינים דנוקבא הנקראים מות, הנגלים עם השינה, כנ"ל וז"ש, כיון דמסאבו אתפרשא מלעילא, ושלטא ונחתא לתתא, כדן אתפרשן תלת משריין לשבחה ליה לקב"ה בג' סטריין דליליא, דהיינו שהמלאכים מתדבקים בג' קוין, שבהם החכמה והחסדים כלולים יחדיו, ואז אומרים שירה בג' משמורות הלילה שה"ס ג' קוין. (ועי' ויגש י"א במאמר שתין נשמי שהארכנו בוח).

תתסז כגוונא דא ישאל וכו': כעין זה, ישראל למטה, אינם יכולים להתיחד ברבונם עד שדוחים הס"א מהם, ונותנים לה חלק, במה שתתעסק שה"ס השעיר לעזאזל, ואחר

בעוד שהם משבחים להקב"ה, הולכת הסטרא אחרא ומשוטטת למטה בכל צדדי העולם. וכל עוד שהסטרא אחרא אינו נעבר משם אין המלאכים יכולים להתיחד ברבונם.

תתסז רזא לחכימין, מלאכי וכו': הוא סוד לחכמים. מלאכים עליונים וכן ישראל למטה, כולם דוחקים את הסטרא אחרא ההוא. מלאכים העליונים, כשרוצים להתיחד ברבונם, אינם יכולים עד שדוחים הס"א לחוץ. מה עושים. יורדים ששים רבוא מלאכים קדושים ומפילים שינה על כל בני העולם, כיון שהס"א ירדה, שדחו אותה לחוץ, ונותנים לה כל עולם הזה בשינה ההיא, אז הס"א שולטת עליהם, על בני האדם, מקבלים טומאה ממנה. חוץ מבארץ ישראל לברדה, שאין הס"א שולטת שם. כיון שהס"א נפרדה מהם, באים המלאכים לפני רבונם, ומשבחים ומודים לפניו.

ביאור הדברים. כבר נתבאר, שבתחילת הלילה כשהקו שמאל מתחיל לשלוט, נפרדת הס"א מדינין דנוקבא שבקדושה, ונאחזת במלאכים, שימשיכו להם הארת השמאל, ויש לס"א כח לתבוע זה מן המלאכים, להיותו דרכי המלך, כי השי"ת נתן כח השליטה אל השמאל. והנה מחמת אחיזה זו אין המלאכים יכולים לומר שירה ולהתדבק ברבונם כי אין שירת המלאכים אלא מבחינת קו השמאל הנכלל בימין כסוד ג' קוין. וז"ש, ועד דס"א (דפו"י דף קע"ג ע"א)

רפה

תרומה

דדתיין לההוא סטרא אחרא מנייהו, ונתבי לה חולקא במה דאתעסקת, ולכתר, אינון מתקרי לגבי מאריהון, ולא אשתכח מקטרגא עילא ותפא.

תתסט) ואי תימא תינח לתפא, אבל לעילא מאי קטרוגא תמן. אלא לעילא, בגין דאיהו רוח מסאבא, ואינון רוחין קדישין, עד דמשדרי רוחא מסאבא מביניהו, לא נכלין לקרבא לגבי מאריהון, דהא קודשא גו מסאבא, לא מתערב לעלמין. וכן פגוונא דא, ישראל לתפא, לא מתערבין באומין עכו"ם דעלמא. ותרין סטרין, עלאין ותפאין, פד בעיין לקרבא לגבי מלפא קדישא, דתיין לה לבר.

תתע) ועל דא, פד עייל ליליא, ומלאכין קדישין עלאין, פד מסתדרין שורין שורין לקרבא לגבי מאריהון, דתיין ליה לההוא סטרא לבר בקדמיתא, ולכתר עלאין בקודשא.

תתעא) למלפא, דהו ליה אבנין יקירין בחד תיבותא, מתגלפא בקוסטרוי. וההוא מלפא תה חכים. בגין דלא יתקרב כל מאן דבעי, לגבי תהוא תיבותא דאבנין יקירין ומגלן דתמן, נטל בתכמתיה, חד חוין תקיפא, ופריד ליה סתרגיה דההוא תיבותא, כל מאן דבעי לאושטא ידיה לגבי תיבותא, הא חוין דליג עליה, וקטיל ליה.

תתעב) חד רחימא תה למלפא, אמר ליה מלפא, כל זמנא דאת בעי

חלופי גרמאות

ח דיתעסקת. ט מקרי. י קביה. כ ליג מן לא עד ותרין. ל לשבחא; מוסיף לקרבא לשבחא. נ לקביה; מוסיף לקביה קדושה; בקדושה; מוסיף בקדושה וע"ד כד עייל ליליא כל רוחין בישין וזינין בישין ורוחי מסאבי אתדתיין לבר ושמי מלכא עיילק לגו קדשא.

דרך אמת ג) חקוק בהיכלו והמשל הוא מבואר.

מאמר	הסולם	ג' משמורות הלילה
ואחר כך, הם מתקריבים אל רבונם, ולא נמצא מקטרג למעלה ולמטה (כמ"ש לעיל נח דף ל"ח ד"ה כדיון).	תתע) ועל דא כד וכו': וע"כ כשבא הלילה, וכשמלאכים הקדושים העליונים מסתדרים שורות שורות לקרב אל אדונם, הם דוחים תחילה את הס"א לחוץ, ואח"כ הם באים אל הקדש.	ג' משמורות הלילה
תתסט) ואי תימא תינח ותפא, אבל למעלה במלאכים, איזה קטרוג שייך שם, שבשביל זה יהיו מחויבים לדחות הס"א למטה כנ"ל. ומשיב, אלא למעלה, הוא משום שהס"א היא רוח טמא והם, המלאכים, הם רוחות קדושים, וע"כ, עד שמשלחים הס"א מביניהם, אינם יכולים לקרב אל אדונם, כי קדושה בתוך טומאה אינה מתערבה לעולם. וכן כעין זה ישראל למטה, אינם מתערבים באומות העולם עכו"ם. וב' הצדדים: העליונים, המלאכים, ותחתונים, ישראל, כשרוצים להתקרב אל המלך, דוחים את הס"א לחוץ.	תתעא) למלפא דהו ליה אבנין יקירין בחד תיבותא, מתגלפא בקוסטרוי. וההוא מלפא תה חכים. בגין דלא יתקרב כל מאן דבעי, לגבי תהוא תיבותא דאבנין יקירין ומגלן דתמן, נטל בתכמתיה, חד חוין תקיפא, ופריד ליה סתרגיה דההוא תיבותא, כל מאן דבעי לאושטא ידיה לגבי תיבותא, הא חוין דליג עליה, וקטיל ליה.	
תתעב) חד רחימא תה למלפא, אמר ליה מלפא, כל זמנא דאת בעי		

(דפו"י דף קע"א ע"א)

רפו

תרומה

לאַעלאַ וּלְאַשְׁתַּמְשָׂא בְּתִיבוּתָא, תַּעֲבִיד כַּף וְכַף לְגַבֵּי הַהוּא חוּנְא, וְתַפְתַּח תִּיבוּתָא, וְתַשְׁמַשׁ בְּגִנְזִין דִּילִי. כַּף קב"ה, כַּרְיָה חוּנְא סְחַרְגִּינְיָה דְקַדְשָׁא, אֲתָאן מְלָאכִין עֲלָאִין לְאַעְלָא גּוּ קַדְשָׁא, הָא חוּנְא תַמְן, וְדַחֲלִי לְאַסְתָּאבָא בֵּיהּ.

תתעג) ית"ח, כתיב עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט, עושה מלאכיו רוחות, אלין מלאכין דקנימין לבר. משרתיו אש לוחט, אלין מלאכין דקנימין לגו, איהו רוחא מסאבו, ואינון רוח. רוח ברוח לא עייל דא בדא. רוח מסאבו ברוח קדשא לא אַתְעַרְבִי דא בדא. ובג"כ אינון דאקרון רוח, לא נכלין לאעלא לגו, בגין ההוא רוחא מסאבו. אינון דלגו, אינון אש, וההוא אש דחי לההוא מסאבו דלא עייל לגו. ובג"כ כלא דחין ליה לבר למסאבו, דלא יתערב בהדיהו. ועל דא, מלאכי עלאי קא משבחין ליה לקב"ה, בתר דדחין ליה למסאבו לבר.

תתעד) תלת אשמורות אינון בליליא, לקבליהון תלת משרין, דקא מתפלגי לשבחא לקב"ה, כמה דאתמר. וע"ד האי רבון דכלהו, איהו יגד דוד דלא שכיף לעלמין, אלא תדיר אנדי ומשבח ליה למלכא עלאה, וע"ד נותן זמירות בלילה.

תתעה) ד"א, ולא אמר איה אלוה עושי, כמה דאתמר, בגין דקא מעילא ומתתא אתפליל בר נש, ואתעביד, כמה דאיהו גופא מתרין סטרין, מגו דכר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

7 (תהלים קד) שמות מט צ"ה. ח (איוב לה) לעיל אנת 1 מוסיף ואי תימא דהא (הא) כלהו אשא ואשא לא מקבלא מסאבא (מסאבו) ת"ח. ט ל"ג מן עושה עד עושה. ט דקרון. 9 ל"ג למסאבו. צ איהו. ק רבו.

מאמר

הסולם

ג' משמורות הלילה

וכך אל נחש ההוא, ותפתח התיבה ותשמש באוצרות שלי. כך הקב"ה, כך נחש סביב הקדושה, דהיינו הס"א המתקרבת אל המלאכים בעת שליטת הארת השמאל בתחילת הלילה, ובאים מלאכים עליונים להכנס אל הקדושה, הרי הנחש שם, ויראים להטמא בו. וע"כ הם מפילים שינה על בני האדם שאז יורדת הס"א למטה ונפרדת מהם, והמלאכים יכולים לבא אל הקדש ולומר שירה כנ"ל. **מתגלפא** פירושו נעולה כמו מתקלפא, מלשון קליפא דקלדי (פסחים קיט). **בקוסטרי**, פירושו מבצר שלו, מלשון דירנא בקוסטא, (תענית כ"ד).

תתעג) ת"ח כתיב עושה וכו': בוא וראה, כתוב, עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט. **עושה מלאכיו רוחות**, אלו הם המלאכים העומדים בחוץ. משרתיו אש לוחט, אלו הם המלאכים העומדים בפנים. נמצא שהס"א הוא רוח הטומאה, ואלו המלאכים האומרים שירה בלילה, שהם מלאכי חוץ, (כנ"ל ויחי אות תמ"ג ע"ש) הם רוח, ורוח (דפו"י דף קע"ג ע"א *) דף קע"ג ע"ב)

תתעה) ד"א ולא אמר וגו': פירוש אחר על הכתוב, ולא אמר איה אלוה עשי, שנאמר בשין קמוצה, שהוא לשון רבים. הוא כמו

רפז

תרומה

ונוקבא, אוף הָכִי רוּחָא. רוּחַ אִיהוּ קָלִיל, מְגוּ דְכֵר וְנוֹקְבָא. וְעַל רְזָא דְנָא אֲתַתְקֵן בְּרַשׁ בְּגַלְיָפוּי, בְּגוּפָא וְרוּחָא. וּבְגִין דְאִיהוּ קָלִיל בְּרְזָא דָא, וּבְעוֹבְדָא דָא, כְּמָה דְאֲתַמַּר, ׀ ע״ד כְּתִיב, ׀ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וְהָא אֲתַמַּר.

תתעו בְּלִילְיָא ׀ הָא אֲמַרְתָּ, דְהָא בְּרֵאשִׁיתָא דְלִילְיָא, כָּל אֵינּוֹן זִינִין וְרוּחִין בִּישִׁין מִתְעָרִי בְּעַלְמָא, הִיךְ אִיהוּ זְכִיל לְמַהוּי, דְאִי הָכִי, הָא תְּנִינֵן, דְמִסְטְרָא דְצִפּוֹן נְפִקִי כָּל הֵנִי זִינִין בִּישִׁין, ׀ וְאֲתַמַּר דְכֵד אֲתַעֲר רוּחַ צִפּוֹן בְּפִלְגוּת לִילְיָא, דְהָא כְּדִין כָּל אֵינּוֹן רוּחִין בִּישִׁין, וְסִטְרִין בִּישִׁין, אֲתַכְּנָשׁוּ מְעַלְמָא, וְעֵאלִין גּוּ נּוֹקְבָא דְתַהוּמָא רַבָּא, אִי הָכִי הָא בְּסִטְרָא דְדְרוּם דְאִיהוּ יְמִינָא, אֲמַאי מְשֻׁטְטִי אֵינּוֹן זִינִין בִּישִׁין בְּרִישׁ לִילְיָא, ׀ דְקָא שְׁלֵטָא רוּחַ דְרוּם.

תתעו אֵלָא וּדְאִי, אֲלֵמְלָא הֵהוּא סְטְרָא דְדְרוּם, דְקָא מְעַכְב וְדַחֲיָא לְהֵהוּא סְטְרָא בִישָׂא, הָוָה מְשֻׁטְט כּוּלִי עַלְמָא, וְלֹא זְכִיל עַלְמָא לְמִסְבֵּל. אָכֵל כְּד אֲתַעֲר הֵהוּא סְטְרָא אַחְרָא, לֹא אֲתַעֲר אֵלָא בְּסִטְר רוּחַ מְעַרְב, דְקָא שְׁלֵטָא בְּרִישׁ לִילְיָא, וְעַלְמָא אִיהוּ ׀ כְּלָא כְּנִישׁ. וְע״ד קב״ה אֲקָדִים אֲסוּתָא לְעַלְמָא,

חלופי גרסאות

׀ מוסיף ע״ד ודאי, ת דא אמר: הא אמר, א ואת אמרת; ואת אמר. ב בסטר רווח דרום דקא שלטא. ג ל״ג כלא.

מסורת הזהר

׀ (בראשית א) בשלח סט צ״י.

ג' משמורות הלילה

רווח דרום יעברו הס״א מן העולם, ובחצות כששולט רווח צפון היו צדיכים לחזור ולשלוט בעולם.

תתעו אֵלָא וּדְאִי אֲלֵמְלָא וּכְוִי: וּמְשִׁיב, אֵלָא וּדְאִי, לּוּלֹא צֵד הֲדְרוּם הֵהוּא הַמְעַכְב וְדוּחָה אֵת הַסְטְרָא אַחְרָא, הִיךְ הַסְטְרָא אַחְרָא מְעַכְר כֹּל הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם לֹא הִיךְ יִכּוֹל לְסַבּוֹל. אֲבָל כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הַסְטְרָא אַחְרָא לְשׁוֹט בְּעוֹלָם אֵינּוּ מִתְעוֹרֵר אֵלָא בְּצֵד רוּחַ מְעַרְב, שֶׁהוּא הַמְלַכּוֹת, שֶׁהוּא שׁוֹלֵט בְּתַחֲלִילַת הַלַּיְלָה, וְהוּא אוֹסֵף אֵת כֹּל הָעוֹלָם. וְע״כ הַקְּב״ה מְקַדֵּים רַפּוּאָה לְעוֹלָם, ע״י הַשִּׁינָה, כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנּוּ. אֲשֶׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא שֶׁהַקְּב״ה בָּחַר בָּהֶם מִכֹּל שָׂאֵר עַמֵּי הָעוֹלָם.

פִּירוּשׁ. כִּי כֹל הַלַּיְלָה מִתְחִילָתוֹ עַד סוּפוֹ, הוּא כְּשֶׁלִּיטַת רוּחַ מְעַרְב, שֶׁהוּא הַמְלַכּוֹת, וְע״כ הוּא חוּשֵׁךְ, אֵלָא רוּחַ הַמְעַרְב עֲצֵמּוֹ מִתְחַלֵּק לְגִ' קוּיִן, דְרוּם צִפּוֹן שֶׁהֵם יָמִין וּשְׂמָאל, עַד חֲצוּת, וּמִזֶּרֶחַ שֶׁהוּא קוּ אֲמִצְעֵי מַחְצוֹת וְהַלָּא, וְע״כ אֲפִילוֹ צֵד דְרוּם, שְׁבוּ הוּא חוּשֵׁךְ בְּלִי חֲסִדִים וְשׁוֹלֵט בּוֹ. הַס״א לְהִיּוֹתוֹ דְרוּם שְׁבַמְעַרְב. וְעִינֵן רוּחַ צִפּוֹן הַמְתַּעוֹרֵר בְּחֲצוּת לַיְלָה, הֵינְנוּ שָׂאֵר מִתְעוֹרְרִים הַחֲסִדִים שְׁבָקוּ אֲמִצְעֵי, שֶׁהָאֵרֶת הַחֲכֵמָה שְׁבוּרָת צִפּוֹן מִתְלַבֵּשׁ בּוֹ וּמִתְעוֹרֵר לְהֵאִיר

הסולם

מאמר

כמו שלמדנו, משום שאדם נכלל ונעשה ממעלה ומטה, כמו שהגוף בא מב' צדדים מן דכר ונוקבא, כך הרוח, הרוח של אדם כלול מדכר ונוקבא, דהיינו מז״א ומלכות, ועל סוד זה נתתקן האדם בחקיקותיו בגוף ורוח. ומשום שהוא כלול בסוד הזה ובמעשה הזה, נזכר ונוקבא, כמו שלמדנו, ע״כ כתוב, ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שהוא לשון רבים, הסובב על ז״א ומלכות, וכבר למדנו זה. וע״כ נאמר ג״כ איה אלוהי עשי, עם שׁוֹן קְמוּצָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים. דְהֵינְנוּ ב' הַמְדַרְגּוֹת ז״א וּמְלַכּוֹת, שֶׁפָּעֵלוּ בְּאָדָם.

תתעו בְּלִילְיָא הָא אֲמַרְתָּ וּכְוִי: בְּלִילָה, אֲתָה אוֹמֵר, כִּי בְּתַחֲלִילַת הַלַּיְלָה כֹּל אֱלוֹ מִינִים וְרוּחֹת הָרַעִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, אֵיךְ יִכּוֹל לְהִיּוֹת זֶה, אִם כֵּן, הֲרִי לְמַדְנּוּ, שֶׁמְצַד צִפּוֹן שֶׁהוּא הַשְּׂמָאל, יוֹצֵאִים כֹּל אֱלוֹ מִינִים הָרַעִים, וְלַמְדְנּוּ, כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר רוּחַ צִפּוֹן בְּחֲצוּת לַיְלָה, הֲרִי אוֹ כֹּל אֱלוֹ רוּחֹת הָרַעִים וְצַדִּים הָרַעִים מִתְאַסְּפִים מִן הָעוֹלָם וְנִכְנָסִים תּוֹךְ הַנֶּקֶב דְתַהוּם הַגְּדוֹל, וְאִם כֵּן בְּצֵד דְרוּם שֶׁהוּא יָמִין וּבְחִינַת חֲסֵד, לְמָה מְשׁוֹטְטִים אֱלוֹ מִינִים הָרַעִים בְּתַחֲלִילַת הַלַּיְלָה שְׁרוּת דְרוּם שׁוֹלֵט. שֶׁהִיךְ צַדִּיק לְהִיּוֹת בְּחִיפָן שְׁבַתְחִילַת הַלַּיְלָה שָׂאֵר שׁוֹלֵט

(דפו״י דף קע״ג ע״ב)

רפח

תרומה

בגוונא דא כמה דאתמר. זכאין אינון ישאל בהאי עלמא ובצלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין דעלמא.

תתעח עאלו לביתא רבי אלעזר ורבי אבא. כד אתפלג ליליא, קמו למלעי באורייתא. אמר רבי אבא, השתא ודאי איהו עידן רעותא לקב"ה, והא זמנין סגיאיין אתערנא האי, דקב"ה בשעתא דאתפלג ליליא, עאל גו אינון צדיקיא בגנתא דעדן, ואשתעשע בהו. זכאה איהו מאן דאשתדל באורייתא, בההיא זמנא.

תתעט אמר רבי אלעזר, הא דאשתעשע קב"ה גו צדיקא בגנתא דעדן, היך אשתעשע. אלא בההוא זמנא דאתפלג ליליא, קב"ה אתער ברחימו דשמאלא, לגבי כנסת ישראל, דהא לית רחימו אלא מסטרא דשמאלא. וכנסת ישראל לית לה דורנא ולמקרב לגבי מלכא, ואו חשיבו מעליא, אלא באינון רוחין דצדיקא, דקב"ה חמי לון מתעטרן, בכמה עובדין טבין, ובכמה זכין דעברו בההוא יומא, וקב"ה ניתא ליה מכל קרבנין ועלוון, דקב"ה ארח בהו ריח ניתח, דקא עבדי ישראל.

תתפ כדין נהירו אתנהיר, וכל אילנין דגנתא דעדן אמרו שירתא, וצדיקא מתעטרן תמן באינון עדונין דעלמא דאתי. כד אתער בר נש בההיא

חלופי גרמאות

ד ל"ג איהו. ה דאשתעשע בעלותא. ו ל"ג למקרב לגבי מלכא. ז גו. ח ל"ג אלא. ט ל"ג דעברו בההוא יומא.

מאמר

הסולם

ג' משמורות הלילה

אלא אלו הרוחות של הצדיקים, שהקב"ה רואה אותם מתעטרים בכמה מעשים טובים ובכמה זכיות שעשו באותו יום, והם נרצים לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות ועולות, כי הקב"ה מריח בהם ריח ניתח שעושים ישראל.

תתפ כדין נהירו אתנהיר וכו': אז האיר האור, שאור החכמה האיר, אחר שנתלבש בחסדים דקו אמצעי, (כנ"ל ויחי קל"ח ד"ה ג') וכל האילנות שבגן העדן אומרים שירה, והצדיקים מתעטרים שם בעדוניהם של עולם הבא. שהם הארת החכמה הנקראת עדן. כשהעיר אדם משנתו בשעה ההוא לעסוק בתורה, לוקח חלקו עם הצדיקים שבגן עדן. שם אחד חקוק בל"ב אותיות, שה"ט ל"ב נתיבות החכמה, מתעטר בצדיקים שם. והוא בסוד הצדיקים. פירושו. ל"ב נתיבות החכמה ה"ס כ"ב אותיות דו"א, ועשר ספירות דבינה, שהן רומזות על מקור החכמה הנמשכת במלכות, שהוא מו"א שעלה למ"ן לב' קוין דבינה, והשלימם יחד, שאז תלת מחד נפקי ועי"ז

להאיר, וזה נבחן שרוח צפון נתעורר. משא"כ מקודם חצות הרוח צפון חושך בלי שום אור. (כמ"ש לעיל ויחי דף קל"ח ד"ה ג' ע"ש).

תתעח עאלו לביתא רבי אלעזר וכו': נכנסו רבי אלעזר ורבי אבא לבית. כשנתחלק הלילה, קמו לעסוק בתורה. אמר רבי אבא, עתה ודאי הוא עת רצון להקב"ה. והרי הרבה פעמים הערנו זה, שבשעה שנתחלק הלילה, נכנס הקב"ה עם הצדיקים לגן עדן, ומשתעשע עמהם. אשרי הוא מי שעוסק בתורה בעת ההיא.

תתעט אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, זה שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים, איך משתעשע. ומשיב, אלא בעת ההוא שהלילה נחלק, מתעורר הקב"ה באהבת השמאל לכנסת ישראל, שהיא המלכות, כי אין אהבה אלא מצד שמאל. דהיינו שמלביש החכמה דשמאל בחסדים שבקו האמצעי, והחכמה נשלמת. (כנ"ל ויחי קל"ח). וכנסת ישראל, אין לה מתנה להקריב אל המלך, או דבר חשוב ויפה, (דפו"י דף קע"ג ע"ב)

רפ"ט

תרומה

שַׁעֲתָא יִלְמַעֵי בְּאוֹרֵייתָא, נְטִיל חוֹלְקִיָּה עִמָּהוֹן דְּצַדִּיקָא דִּי בְּגוּ גִנְתָּא, חַד שְׁמָא גְּלִיפָא דְתַלְתִּין וְתַרְיֵן אֲתָנוּן, כִּי אֲתַעְטֵר לְבָהוּ תַמְזֵן, וְאִיהוּ גּוֹ רְזִין דְּצַדִּיקָא.
תתפא פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, הַלְלוּיָהּ אוֹדָה יְיָ בְּכָל לֵבָב וְגוֹ, הַלְלוּיָהּ, הָא אֲתַמַּר וְאֲתַעְרֻוּ בֵּיהּ חֲבַרְיָא, וְהָכִי אִיהוּ, דְּדָא אִיהוּ שְׂבַחָא דְקָא סְלָקָא עַל כָּל אֵינּוֹן שְׁרִינְן וְתוֹשְׁבַתְּוֹן דְּאָמַר דּוֹד, בְּעֵשֶׂר זַיְנֵי תוֹשְׁבַתְּוֹן דְּאִיהוּ אָמַר, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלִיל שְׁמָא וְשְׂבַחָא בְּחַד, וְאִיהוּ כְּלָלָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא עֲלָתָה.
תתפב אוֹדָה יְיָ בְּכָל לֵבָב, בְּכָל אֲתַר דְּאָמַר דּוֹד מְלָפָא, רְזָא דְאֶלְפָא בֵּיתָא, אִיהוּ רְזָא דְאֲתָנוּן גְּלִיפֵן, דְּנִפְקִין בְּגִלּוּפֵי דְתַלְתִּין וְתַרְיֵן שְׁבִילִין. וְאִית אֲתָנוּן עֲלָאִין, מְרִזָּא דְעֲלָמָא עֲלָתָה. וְאִית אֲתָנוּן אֲחַרְגִּין, דְּאֵינּוֹן אֲתָנוּן זְעִירִין. וְהָכִי אִיהוּ רְזָא דְאֶלְפָא בֵּיתָא, דְּעֲלָמָא תַתְּאָה.

תתפג אוֹדָה יְיָ בְּכָל לֵבָב: בְּיַצְרָא טְבָא וּבְיַצְרָא בִישָׁא דְאִיהוּ שְׁרֵי בְּגוּיָה. דְּהָא עַל כִּלְאֵי אִית לְאוֹדָה לִיָּה לְקַבְּ"ה, בְּיַצְרָא טְבָא וּבְיַצְרָא בִישָׁא. דְּהָא מִסְטְרָא דְיַצְרָא טְבָא אֲתֵי טוֹב לְבַר נֶשׁ, וְאִית לְבַרְכָּא לִיָּה לְקַבְּ"ה הַטּוֹב וְהַמְטִיב. וּבְסִטְרָא דְיַצְרָא בִישָׁא, אֲתֵי קְטְרוּגָא לְבַר נֶשׁ, וְאִית לְאוֹדָה לְקַבְּ"ה, בְּכָל מַה דְּאֲתֵי עַל בַּר נֶשׁ, מִסְטְרָא דָּא וּמִסְטְרָא דָּא.

תתפד בְּסוּד יִשְׂרָאִים וְעַדָּה, בְּסוּד יִשְׂרָאִים: יִבְאִינּוֹן שְׁדִינְוֹן דְּקַבְּ"ה יִבְאִינּוֹן

מסורת הזהר (תהלים קיא) ויצא עג צ"ג.
 י ל"ג למלעי באורייתא. כ אתער. ל ל"ג בהו. ח ל"ג ר' אלעזר. נ ל"ג הללויה. ס דכליל ול"ג בגין דאיהו. ט שם. פ דעלמא עלאה יהיב לעלמא תתאה. צ ל"ג ליה. ק מוסף לקב"ה ביצרא טבא וביצרא בישא. ד מוסף באינון מלאכין עלאין. קרישין. ט וזא. ת הוו.

מאמר ועיי' תלת כחד קיימא, בז"א, (כנ"ל בדאשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ט) וז"א משפיע למלכות.
מאמר אודה ה' בכל לבב
תתפא פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְכַוֵּן: פִּתַח ר"א וְאָמַר, הַלְלוּיָהּ אוֹדָה ה' בְּכָל לֵבָב וְגוֹ. הַלְלוּיָהּ, הָרִי לְמַדְנֵוּ וְהַעִירוּ בּוֹ הַחֲבָרִים, וְכַךְ הוּא, שׁוֹה הוּא שְׂבַח הַעוֹלָה עַל כָּל אֱלוֹ שִׁירוֹת וְתַשְׁבַּחוֹת שְׁאֵמַר דּוֹד, בְּעֵשֶׂר מִינֵי תַשְׁבַּחוֹת שְׁאֵמַר, מְשׁוּם שְׁהוּא כּוֹלֵל הַשֵּׁם י"ה, וְהַשְׁבַּח הַלְלוּ, בִּיחַד, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן הוּיָהּ, כִּי הַשֵּׁם י"ה הוּא כָּלֵל שֶׁל הַשֵּׁם הוּיָהּ.
תתפב אוֹדָה ה' בְּכָל לֵבָב: בְּכָל מְקוֹם שְׁאֵמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ סוּד אֶלְפָא בֵּיתָא, דְּהֵינּוּ שְׁעַר רְאשֵׁי הַפְּסוּקִים בְּסוּד אֶלְפָא בֵּיתָא, הוּא סוּד אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת הַיּוֹצֵאוֹת בְּחֲקִיקוֹת שֶׁל ל"ב שְׁבִילִין, דְּהֵינּוּ ל"ב נְתִיבוֹת הַחֲכֵמָה, וְיֵשׁ אוֹתִיּוֹת עֲלִינוֹת מְסוּד עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׁהוּא בֵּינָה, וְיֵשׁ אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת שְׁהֵם אוֹתִיּוֹת (דפו"י דף קע"ג ע"ב * דף קע"ד ע"א)

תרומה

רצ

נדעי. דְהָא כַּל רְזִין דְקַב"ה אֵינּוּן נְדַעֵי, וְאֵינּוּן נְזָא דִילֵיהּ, וְעַל דָּא בְסוּד יִשְׁרִים. וְעַדָּה: אֵלִין אֵינּוּן יִשְׁרָאֵל, כַּד מִתְפַּנְשֵׁי בְעֵשְׂרָה, לְאוּדָאָה לֵיהּ לְקַב"ה, וּבג"כ, אֵית לְאוּדָאָה לֵיהּ לְקַב"ה, עַל טַב וְעַל בִּישׁ, וְלִפְרִסְמָא קָמִי כְּלָא. דְאִי תִימָא הָא אִיהוּ יַדַע, אָמַאי אֲצִטְרִיךְ לְפְרִסְמָא. אֶלָּא בְדָא, אֲתִיְקַר קַב"ה בְּעֵלְמָא לְפְרִסְמָא נְסָא. וְעַל דָּא קַב"ה כְּתִיב בֵּיהּ, ^ט וְהִתְגַּדְלִתִּי וְהִתְקַדְשִׁיתִי וְגו'.

תתפה ^א רַבִּי יְהוּדָה פִּתַח וְאָמַר, ^ט כֹּל הַנְּשֻׁמָּה תְהַלֵּל יְהוָה. ^ב תַּנְא, כֹּל נְשֻׁמְתִין אַתּוּ מֵהַאי גּוּפָא קַדִּישָׁא, וְאַתְעֲרִי בְכַנְי נְשָׂא. וּמָאן אַתְר. מֵהַהוּא אַתְר דְאֶקְרִי ^ג יְד. מָאן אַתְר דָּא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה דְכְתִיב ^ד מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יְיָ כִּלְמָּה בְּחֻמְתָּה עָשִׂיתָ. תַּנְא, מֵהַאי חֻמְתָּא ^ה דְמַבּוּעוּי נְפָקִין ^ו לְתַלְתִּין וּתְרִין שְׁבִילִין, אֲשֶׁתְּכַלֵּל כְּלָא, וְכֹל מָה דְאֵית לְעֵילָא וְתַתָּא, וְהוּא אֲתֶקְרִי רוּחָא קַדִּישָׁא, דְכָל רוּחִין אֲשֶׁתְּכַלְלוּ בֵּיהּ.

תתפו אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּיוֹמָא דְהוּא רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּרִישׁ מְלָה דָּא, עֵינּוּי נִבְעִין יִמְיָא, וְהוּא אָמַר, כֹּל גְּנוּזִיָּא דְמִלְכָּא עֲלָאָה, אֲתַמְסְרִין בְּחַד מִפְתָּחָא, וְאֲתַגְלִיָּא ^ז בְּקַנְפִּיטִין דְקוּרְדֵּיטִי גְלִיפִין עֲלֵאִין.

תתפו אֶלָּא הָכִי תַאנָא, מָאן יְכִיל לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא וְלֹאֲתַפְלְלָא מַה דְגִנְזִי בְדָא מַבּוּעָא. דְהָא מִשָּׁה לָא גְלִי דָּא בְּיוֹמוּי, כַּד הוּא גְלִי נְזָא עֲמִיקְתָּא לְיִשְׁרָאֵל,

ח'לופי גרמאות

א אמר ר' יהודה מאי דכתיב. ב משום הא דתניא. ג י"ה. ד דמבועי. ה תלתין. ו מוסף מיא ודמעין.

מסורת הזהר

U (יחזקאל לח) שמות לג צ"כ. P (תהלים ק) משפטים
ה צ"מ ז"ח יא ט"ד שניא תקיף קו ט"א שליז קיה
ט"ד שמ"ה. X (שם קד) תולדות ב צ"ג.

דרך אמת ד' גילוי האצרות. ה' בהיכלות המצויירם חקיקות עליונים באורות נעלמים בסוד האצילות.

כל הנשמה תהלל יה

הסולם

מאמר

תתפו) אָמַר רַבִּי יִצְחָק וְכוּ': אַרְיִי, בְּיוֹם שְׁרִישׁ הִיָּה מְפֻרֵשׁ דְבַר הַזֶּה הָיוּ עֵינָיו נֹבְעוֹת מֵיָם. וְהִיָּה אֹמַר, כֹּל הָאוּצְרוֹת שֶׁל מֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן נִמְסְרוּ בְּמִפְתָּח אֶחָד, שֶׁהוּא יִסוּד. וּמִתְגַּלֶּה עַל יְדֵי בַעַל אוֹצַר הַצּוּרוֹת, שֶׁהוּא יִסוּד, בַּעֲלָה שֶׁל הַמַּלְכוּת הַנִּקְרָאת אוֹצַר הַצּוּרוֹת. חִקִּיקוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. שֶׁהֵן סְתוּמוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, שֶׁמִּתְגַּלְּוֹת עַ"י יִסוּד, בְּהַמַּלְכוּת, שְׁבָה מְקוֹם הַגִּילּוּי.

קְזַפִּיטוֹן, מוֹרַכֵּב מִב' מְלוֹת, מִן גַּז, שְׁפִירוּשׁוֹ אוֹצַר, מְלִשׁוֹן עוֹלוֹ לְבִי גִזָּא (מַעֲיִלָּה י"ז): וּמִן הַמְלָה פִּיטָן, שְׁפִירוּשׁוֹ בַּעַל אוֹצַר, מְלִשׁוֹן, שֶׁם נַעֲשָׂה פִּטְנוֹן (בְּדֹאשִׁית רַבָּה פ"ו) קוּרְדֵּיטִי, פִּירוּשׁוֹ צוּרוֹת, מְלִשׁוֹן כְּרוּטִין, שְׁעַל כּוֹנִים לְמַלְכַת הַשָּׁמַיִם, מִתְרַגֵּם כְּרוּטִין לְכַכְבַּת שְׁמַיָּא (יְרֵמִיָּה ז י"ח).

תתפו) אֶלָּא הָכִי תַאנָא וְכוּ': אֵלָּא כִּךְ לְמַדְנֵנוּ מִי יִכּוֹל לְהַכְלִיל וְלַהֲשִׁיג מַה שְּׁגוּנוֹ בְּמַבּוּעַ

וע"כ צריך לפרסם הנס. וע"כ כתוב בהקב"ה, וְהִתְגַּדְלִתִּי וְהִתְקַדְשִׁיתִי וְגו'.

טאמר כל הנשמה תהלל יה

תתפה) ר' יהודה פתח וכו': ר"י פתח ואמר, כל הנשמה תהלל יה. למדנו, כל הנשמות באות מגוף הזה הקדוש, דהיינו המלכות, שהיא גוף לז"א, ושורות בכני אדם. שואל מאיזה מקום הוא, דהיינו מאיזה בחינה. ומשיב, הוא ממקום הזה שנקרא יד, דהיינו המלכות. ושואל, מהו בחינת מקום הזה. אמר ר' יהודה, שכתוב, מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית. ולמדנו מחכמה היא שמבועיה יוצאות לל"ב שבילים, (שנתבאר לעיל אות תתפ"א) נשתכלל הכל, וכל מה שיש למעלה ולמטה, שהוא המלכות שבה בלבדה מתגלה חכמה הזו, ולא בשום מדרגה אחרת. (בבראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד) והיא נקראת רוח הקדוש שכל הרוחות משתכללים בה.

(דפו"י דף קע"ד ע"א)

רצא

תרומה

ואף על גב דכלא תוה מתגלייא על ידי. אלא ביהיא שעתא דבעא קב"ה לסלקא ליה למתיבתא קדישא עלאה, ולטמרא ליה מבני נשא, דכתיב ^ט בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. היום ממש, ודההוא יומא אשתלימו יומוי, לאתקרבא לאתר דא, דכתיב ^י הן קרבו ימיה קרבו ממש.

תתפח דתניא אמר רבי שמעון, משה לא מית. ואי תימא הא פתיב ^{טו} וימת שם משה. כף בכל אתר לצדיקא קרי בהו מיתה. מאי מיתה. מסטרא דילן אקרי הכי. דתניא אמר רבי שמעון, וכן תנא, דמאן דאיהו בשלימותא דמהימנותא קדישא תלייא ביה, לא תלייא ביה מיתה ולא מית. כמה דתוה ביצקב דמהימנותא שלימתא תוה ביה.

תתפט דאמר ר' שמעון, ^{טז} לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך, ויקרא את שמו ישראל. מאי ישראל. שלימותא דכלא. דכתיב ^{טז} ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת וירעך מארץ שבים וגו'.

תתצ א"ר יהודה מהכא, ^{יז} כי אתך אני, דייקא, ופאה חולקיה, דמאריה אמר ליה כן. פי אתי אתה לא פתיב, אלא פי אתך אני, דמאריה אתי לאתחברא דינריה עמיה.

תתצא אר"ש שפיר קאמר ר' אבא דאמר ^{יח} ושב יעקב וישקט ושאנן

חלופי גרסאות

ז ל"ג מן דההוא עד סוף האות.

מסורת הזהר

(ק) (דברים לא) ח"ג רפג: רפז. (ד) (שם) ח"ג רפד. (ו) (דברים לד) ח"ב קנא. ח"ג רפז: רכג. ז"ח יד ט"ד שליח. (ח) (בראשית לה) וישלה נא צ"ג א) (ירמיה ל) ח"א קסה: רמט. ח"ג כ: נו. פז. קצט. שה. ז"ח יד ט"ד ש"ד צו ט"ג שמי"ו ט"ד שיי"ג שט"ז. (ב) (שם) ח"ב קצט. ג) (שם) לעיל אות תתפט צ"א.

משה לא מת

ביעקב, שהיה בנו אמונה שלמה. וע"כ יעקב לא מת. (תענית ה:).

תתפט דאמר רבי שמעון וכו': שאמר ר"ש, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. מהו ישראל. שלמות הכל. שהיא העדר המיתה. שכתוב, ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת וירעך מארץ שבים וגו'.

תתצ אמר ר' יהודה וכו': אמר ר"י, מכאן נשמע שיעקב לא מת. שכתוב, כי אתך אני. אני הוא בדיוק, שיודה על מלכות שנקראת אני. אשרי חלקו שאדונו אמר לו כן. כי אתי אתה, לא כתוב, שהיה משמע שהיה דבוק בהקב"ה למעלה, אבל לא בהיותו במקומו למטה. אלא כי אתך אני, שיודה שאדונו בא להתחבר ולדור עמו.

תתצא אר"ש שפיר וכו': אמר ר' שמעון, יפה אמר רבי אבא, שאמר, על הכתוב, ושב

הסולם

מאמר

במבוע הזה, שהוא יסוד, שהרי משה לא גילה זה בימיו, כשגילה סודות עמוקים לישראל דהיינו שער החמשים, ואע"פ שהכל היה מתגלה על ידו. אלא באותה שעה, שרצה הקב"ה להעלותו לשיבה הקדושה העליונה, ולהסתירו מבני אדם. שכתוב, בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, היום ממש, ביום פטירתו, כי ביום ההוא נשלמו ימיו לקרב למקום זה, לשער ה', שכתוב, הן קרבו ימיה, קרבו ממש. שקרבו לשער ה'.

תתפח דתניא אמר ר' שמעון וכו': שלמדנו אמר ר"ש משה לא מת. ואם תאמר, הרי כתוב, וימת שם משה. וכן בכל מקום קורא בצדיקים מיתה, מהו מיתה. מצדינו נקרא כן, אבל מצד העליונים, אדרבה שנתוסף לו חיים. דתניא אמר ר' שמעון, וכן למד, שמי שהוא בשלמות, שהאמונה הקדושה תלויה בו, אין מיתה תלויה בו ואינו מת. כמו שהיה (דפו"י דף קע"ד ע"א)

רצב

תרומה

ואין מחריד. ושב יעקב: לאתקרי בשמא אתרא, דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל.

תתצב ד"א ושב יעקב, לאתר דאתנסיב מתמן. ושקט, בעולם הזה. ושאנן, בעולם הבא. ואין מחריד ממלאך המות. דמשמע דכלא תהו ביה. ר' יצחק אמר, חכרייא הא אוקמוה, דכתיב ואת זרעך מארץ שבנים, מה זרעו בחיים, אף הוא בחיים.

תתצג * והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה. רבי יהודה פתח אשריך ארץ שמלפך בן חורים ושריף בעת יאכלו. וכתיב, אי לך ארץ שמלפך נער ושריף בבקר יאכלו. ווי לעלמא דלא משגתן בפולחנא דמאריהון, דהא מאריהון אשגת בגניהון לאוטבא להו, דאנח קמיהו פתגמי אורייתא, ולא משגתן.

תתצד י דתנינן, תלת מלין בעי בר נש למעבד לבריה, מילה, ופדיון, ולנסבא ליה אנתו. וכלא עביד קב"ה לישראל. מילה: דכתיב ושוב מול את בני ישראל שנית. וכתיב וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. פדיון. דכתיב ויפדה מבית עבדים מיד פרעה מלך מצרים. לנסבא ליה אנתו: דכתיב זכר ונקבה ברא אותם, וכתיב ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו. תו, אטיל להו פהאי נשרא, ידאטיל לבנוי על גפוי, דכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים.

תתצה * אמר רבי יוסי, כלא הוא יאות, אכל אורייתא ודאהדר קמיהו

מסורת הזהר

(קהלת י) לך קמד צ"א ה) (יהושע ה) לך קלא צ"א.
(ו) (בראשית יז) ח"ג יד. צא. ז) (קהלת י) ח"ב רעו.
(ח) (בראשית א) הקסח"ז קפא צ"א. ט) (שמות יט) יתרו עב צ"י.

חלופי גרסאות

ח ל"ג דכתיב. ט מוסיף במאי אוקימנא הני קראי ווי; במאי אוקימנא הני קראי אי"ד יהודה ווי. י ואנח. כ מוסיף דתנין אי"ד יהודה. ל מוסיף דאטיל לון. מ מוסיף תנא אמר. נ אהדר להו.

מאמר

ושב יעקב ושקטו שאנן ואין מחריד. ושב יעקב, פרושו, ששב להקרא בשם אחר, שכתוב, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל.

תתצב ד"א, ושב יעקב: פירושו, ושב יעקב למקום שנלקח משם ושקט, היינו בעוה"ז. ושאנן, היינו בעולם הבא. ואין מחריד, היינו ממלאך המות. שמשמע שהכל היה בו. הרי שיעקב לא מת. ר' יצחק אמר, החברים העמידוהו, שכתוב, ואת זרעך מארץ שבנים, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. הרי שיעקב לא מת.

תתצג והבריה התיכון בתוך הקרשים וגו': ר' יהודה פתח, אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריף בעת יאכלו. וכתוב, אי לך ארץ שמלכך נער ושריף בבקר יאכלו, אוי לעולם שאינם מביטים בעבודת אדונם, כי (דפו"י דף קע"ד צ"א * דף קע"ד צ"ב)

הסולם

מילה ופדיון ולהשיאו אשה

רכונם משגיח בשבילם להטיב להם שהניח לפניהם דברי תורה, ואינם מביטים.

תתצד דתנינן תלת מלין וכו': שלמדנו ג' דברים צריך האדם לעשות לבנו, מילה, ופדיון, ולהשיאו אשה. והכל עשה הקב"ה לישראל. מילה, שכתוב, ושוב מול את בני ישראל שנית. וכתוב, וכן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. פדיון, שכתוב, ויפדה מבית עבדים מיד פרעה מלך מצרים. להשיאו אשה, שכתוב, זכר ונקבה ברא אותם. וכתוב ויברך אותם אלקים ויאמר להם אלקים פרו ורבו. ועוד, כי נשא אותם, כנשר הזה הנושא את בניו על כנפיו. שכתוב, ואשא אתכם על כנפי נשרים.

תתצה אמר ר' יוסי וכו': אר"י, הכל הוא יפה, אבל התורה שנתן לפני ישראל (ולימד

רצו

תרומה

דִּישָׁרְאֵל, וְאוֹלִיף לוֹן, יַתִּיר מִכְּלָא. תָּא תְּזִי, לִית שְׁבָחָא דְּכַר נָשׁ בְּהַאי עֲלָמָא
וּבְעֲלָמָא דְּאֵתִי, כְּשִׁבְחָא דְּאוֹרֵייתָא דְּכְתִיב בְּהַאי בִּי מַלְכִים יִמְלֹכוּ.

תתצו ׀ דְּהָא תְּנִינָן כַּד סְלִיק רַב הוּנָא לְהַתָּם, אֲשַׁפַּח רַבְנָן דְּהוּוּ עֲסָקִי
בְּהַאי קְרָא, דְּכְתִיב, ׀ וּפְקַדְתִּי עַל כָּל בְּכָבֵל וְהוֹצֵאתִי אֶת בַּלְעוּ מִפִּי וְלֹא יִנְהַרוּ
אֲלֵיו עוֹד גּוֹיִם. וְרַב הוּנָא לֹא הָוּוּ מְשַׁגְּחִין בֵּיהּ, דְּהָא לֹא אֲשַׁתְּמוּדְעָן לִיהּ
בְּקַדְמֵיתָא, ׀ בְּגִין דְּהָוָה זְעִיר. עָאֵל לְבִי מְדַרְשָׁא, ׀ וְאֲשַׁפַּח רַבְנָן דְּהוּוּ אֲמֵרִי,
הַאי קְרָא אֵית לֹאֲסַתְּפְלָא בֵּיהּ, אִי ׀ טְעוּתִיהּ וְדַחְלִיתִיהּ דְּנְבוּכַדְנֶצַּר וְהָוָה שְׁמִיהּ
כָּשֵׁם, הָא פְּתִיב בֵּיהּ, ׀ וְעַד אַחְרִין עַל קַדְמֵי דְּנִיָּאל דִּי שְׁמִיהּ בְּלִטְשָׁאֲצַר כְּשֵׁם
אַלְהֵי. וְעוֹד, מֵאִי וְהוֹצֵאתִי אֶת בַּלְעוּ מִפִּי.

תתצו ׀ קָם רַב הוּנָא בִּינֵי קְיָיְמֵי דְּעַמּוּדֵי, וְאָמַר אֵילוּ הוּינָא בְּאַתְרֵי,
׀ דְּרִישָׁנָא לִיהּ לְהַאי פְּסוּקָא. לֹא אֲשַׁנְחוּ בֵּיהּ. קָם תְּנִינָנוּת, וְאָמַר מְלֵא דָא.
אַתָּא רַבִּי יוֹדָאי בְּרַב, וְאוֹתְבִיהּ קְמִיהּ. אָמַר לִיהּ, אִימָא בְּרִי אִימָא, דְּמִלִּי
אוֹרֵייתָא פְּתִיב בְּהוּ, ׀ בְּרֵאשׁ הוּמִיּוֹת תְּקַרָּא ׀ וְגו'.

תתצו ׀ פְּתַח וְאָמַר, הֲכִי תְּנִינָן, בְּיוֹמֵי קַדְמָאֵי עַד לֹא אַתָּא יַעֲקֹב, הָוָה
בְּרַנְשׁ שְׁלוֹ בְּבִיתִיהּ, מְטָא זְמַנִּיהּ, ׀ מִית בְּלֹא מְרַעִין, כִּינָן דְּאַתָּא יַעֲקֹב, בְּעָא
קְמִיהּ דְּקַבְּ"ה, אָמַר לִיהּ, מְרִי דְּעֲלָמָא, אִי נִיחָא קַמָּךְ, דְּלִנְפּוֹל בְּרַנְשׁ בְּבִי מְרַעִיהּ,
תְּרִין אוּ תְּלַת יוֹמִין, וְלִבְתֵּר יִתְּכַנְשׁ לְעַמִּיהּ, וְיַפְקֵד לְבִיתִיהּ, וְיִתּוּב מִחֻבּוּי. אָמַר
לִיהּ שְׁפִיר. אַתָּ הוּא סִימְנָא בְּעֲלָמָא. ת"ת, מַה פְּתִיב בֵּיהּ ׀ וְיִהִי אַחְרֵי הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְיֵאמַר לְיוֹסֵף הִנֵּה אָבִיךָ חוֹלֵה. ׀ חֲלָה פְּתִיב מַה דְּלֹא הָוָה לְכַר נָשׁ מִן
קַדְמַת דְּנָא.

חלופי גרסאות

ס ל"ג בה. ע ברפ"י כתב מדרש הנעלם הוא. והא.
פ ל"ג בגין דהוה זעיר. צ והוה וליג ואשכח רבנן דהוה.
ק טעוונת דחלו. ד הוא וליג הוה שמיה בל. ׀ מוסיף
הוונא דרישנא. ת ל"ג וגו'. א ומית. ב ל"ג חלה כתיב.

מסורת הזהר

(1) (משלי ח). (2) (יירמיה נא) ח"ב קעה. ת"ז תס"ז צו:
(3) (משלי א) ח"ג לו. לוט: מו. תק"ה צט
ט"ג ש"י. (4) (בראשית מה) ויחי יב צ"א.

עד יעקב אדם מת בלא מרעין

ועד אחרן על קדמי דניאל די שמיה בלטשאצר
כשם אלהי, הרי שהאליל שלו נקרא בלטשאצר,
ולא בל. ועוד. מהו והוצאתי את בלעו מפיו.
תתצו ׀ קָם רַב הוּנָא וְכו': קָם רַב הוּנָא
כִּין יִסּוּדוֹת הַעַמּוּדִים, וְאָמַר, אֵלוּ הֵייתִי בְּמִקּוּמֵי
הֵייתִי דוֹרֵשׁ אֶת הַפְּסוּקַת הַזֶּה. לֹא הִבִּיטוּ בּוֹ.
קָם שְׁנִית וְאָמַר דְּבַר זֶה. כֹּא רַבִּי יוֹדָאי בְּרַב,
רַב, וְהוֹשִׁיבוּ לִפְנֵיו. אָמַר לוֹ אֲמוּר בְּנֵי אֲמוּר,
כִּי דְבַרֵי תוֹרָה כְּתוּב בְּהֵם, בְּרֵאשׁ הוּמִיּוֹת
תְּקַרָּא וְגו'.

תתצו ׀ פְּתַח וְאָמַר הֲכִי וְכו': פו"א,
כך למדנו, בימים הראשונים, טרם שבא יעקב,
היה האדם בשלוה בביתו, בלי שום מחלות,
כשהגיע

הסולם

מאמר

וְלִימַד אוֹתָם, זֶה חֻשׁוֹב יוֹתֵר מִהַכֵּל. כּוּא וְרֵאחַ,
אִין שְׁבַח לְאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא,
שְׁבַח שֶׁל תּוֹרָה. שְׁכַתוּב בְּהַאי בִּי מַלְכִים יִמְלֹכוּ.
תתצו ׀ דְּהָא תְּנִינָן כַּד וְכו': שְׁהֵרִי
לְמַדְנּוּ, כְּשַׁעֲלָה רַב הוּנָא שְׁמָה, לְאַרְץ הַקְּדוּשָׁה,
מִצָּא רַבְנָן שְׁהֵו עוֹסְקִים בְּמִקְרָא הַזֶּה, שְׁכַתוּב,
וּפְקַדְתִּי עַל כָּל בְּכָבֵל וְהוֹצֵאתִי בַלְעוּ מִפִּי וְלֹא
יִנְהַרוּ אֲלֵיו עוֹד גּוֹיִם. וְרַב הוּנָא עֲמַד וְלֹא
הִבִּיטוּ עֲלָיו, כִּי לֹא הִכִּירוּ אוֹתוֹ בְּתַחֲלִילָה, מִשּׁוּם
שְׁהִיה קֶטַן. כֹּא לְבֵית הַמְּדַרְשׁ וּמִצָּא דְּרַבְנָן
הִיו אוֹמְרִים, מִקְרָא הַזֶּה, חֲנ"ל, יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל
בּוֹ, אִם אֵלִילוּ וִירָאָתוּ שֶׁל נְבוּכַדְנֶצַּר הִיה שְׁמוֹ
בְּל, וְע"כ אֲמוּר, וּפְקַדְתִּי עַל בַּל, הֲרִי כְּתוּב בּוֹ,
(דפו"י דף קע"ד ע"ב)

רצד

תרומה

תתצט בְּתֵר דְּשָׁכִיב, לָא תְּהוּ בַר נֶשׁ דְּתָהוּ לִיה מְרַעֲזִין, דְּלָא מִית. עַד
דְּאָתָא חֻזְקִיה, מָה כְּתִיב בֵּיה, ^ט בְּיָמִים קָהִים חִלָּה חֻזְקִיהוּ לְמוֹת וְגו'. תָּא תְּזִי,
מָה כְּתִיב וַיִּסַּב חֻזְקִיהוּ פָּנִיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְיָ, אָמַר לִיה, אִי גִיחָא קִמְמָה
דִּיתְסוּן בְּנֵי נֶשָׂא מִבֵּי מְרַעֲיָהוֹן, וְיִוְדוּן שְׂמָה, וַיִּשְׁתַּמְדְּעוּן, וַיִּתּוּבוּן לְבַתֵּר בְּתִיּוּבְתָא
שְׁלִימְתָא, וַיִּשְׁתַּכְחוּן בְּנֵי עֲלָמָא וּפְאִין קְדָמָה. אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיק הוּא, יְאוּת
הוּא יְאֵת תְּהָא סִימְנָא בְּעֲלָמָא, וְכֹךְ הוּא, מְאִי דְלָא תְּהוּ מְקַדְמַת דְּנָא. יְהֵא
הוּא דְכְתִיב, ^ט מִכְּתָב לְחֻזְקִיהוּ מְלַךְ יְהוּדָה בְּחִלּוֹתוֹ וַיְחִי מִחֲלִיּוֹ. וְתֵאנָא, תְּהוּא
יֻמָּא אֲתַחְזֹר שְׂמֶשָׁא ^ה עֶשְׂרֵי דְרֵגִין.

תתק וְתֵאנָא, מְרוּדָךְ בְּלֶאֲדָן תְּהוּ אָכִיל כָּל יֻמָּא בְּד' שְׁעֵתִי, וְנָאִים עַד
תְּשַׁע וְשְׁעֵתִי, וְתְהוּא יֻמָּא נָאִים יַעַד ^ט שְׁעֵתִי, כִּד אֲתַעַר ^ט תְּמָא שְׂמֶשָׁא
דְּקָאִים בְּד' שְׁעֵתִי, ^י אָמַר מְאִי הָאִי, בְּקִטּוּלָא דְקוּנְטִירָא קוּנְטִירוֹי אֲנִקְטֵרְתוּן.
אָמְרוּ ^י לִיה לְמָה. אָמַר, דְּנָאִימְנָא יֻמָּא חַד, וְתִלְתוֹת יֻמָּא. א"ל, לָאו הָכִי,
אֵלָא אֵלְהָא דְחֻזְקִיהָ עֲבַד יֻמָּא דִּין תְּרִין גִּיסִין. אָסִי לְחֻזְקִיהָ מִבֵּי מְרַעֲיָה, יְאֵתְחֹר
שְׂמֶשָׁא לְעַדְנָא דָא. אָמַר וְכִי אִית בְּעֲלָמָא אֵלְהָא רַבָּא בַר מְאֲלָהִי. אָמְרוּ, אֵלְהָא
דְחֻזְקִיהוּ.

מסורת הזהר
(ישיעה לה) ויחזי קכג צ"ג ז"ח פט ט"א שמי"ג. (ט) (שם).
ג את ול"ג תהא; את דהא. ד היינו דכתיב. ה מעשר. ו ל"ג שעתו. ז ל"ג עד ט' שעתו. ח ד', ט חזא. י ל"ג ליה. כ ואחר.
דרך אמת. ו אמר לשריו מה זה הקשר הקנטור והכעס הנחתם בשניה כל כך שמא להכעיסני כוננתם.
חלופי גרסאות
ג את ול"ג תהא; את דהא. ד היינו דכתיב. ה מעשר. ו ל"ג שעתו. ז ל"ג עד ט' שעתו. ח ד', ט חזא. י ל"ג ליה. כ ואחר.

מאמר
כשהגיע זמנו למות, מת בלי מחלה. כיון שבא יעקב, בקש לפני הקב"ה, אמר לו, רבנו של עולם, אם טוב לפניך, יפול בן אדם במחלה עולה, או ג' ימים, ואח"כ יאסוף לעמו, ויובל לצוות אל ביתו ולשוב מעונותיו אמר לו הקב"ה טוב. ואתה תהיה סימן לעולם, כלומר, שבר יתחיל הדבר. בוא וראה, מה כתוב בו, ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה. חלה כתוב בלי ו', שיורה שהוא חידוש, מה שלא היה לאדם מקודם לכן.
תתצט בְּתֵר דְּשָׁכִיב ^א וכו': אחר שמת, לא היה אדם בעולם שהיה לו מחלה ולא מת מן המחלה עד שבא חזקיה, מה כתוב בו. בימים ההם חלה חזקיה למות וגו'. בוא וראה. מה כתוב, ויסב חזקיה פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. אמר לו, להקב"ה, אם טוב לפניך שאנשים ירפאו ממחלתם, ויודו שמך ויכירו, וישבו אח"כ בתשובה שלמה, ובני העולם יהיו נמצאים זכאים לפניך. אמר לו הקב"ה. יפה הוא, אתה תהיה סימן בעולם, (דפו"י דף קע"ד ע"ב דף קע"ה ע"א)

הסולם
עבד חזקיה לא היה חולה שנתרפא
שבך יתחיל הדבר, וכך היה, מה שלא היה מקודם לכן. זהו שכתוב, מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו ויחי מחליו. ולמדנו ביום ההוא חזר השמש עשר מעלות אחורנית.
תתק וְתֵאנָא מְרוּדָךְ בְּלֶאֲדָן; וְלִמְדֵנוּ, שְׁמִירוּדָךְ בְּלֶאֲדָן הִיא אוּכַל כָּל יוֹם בְּאַרְבַּע שְׁעוֹת בְּיוֹם, וַיִּשֶׁן עַד ט' שְׁעוֹת בְּיוֹם, וְגַם אוֹתוֹ יוֹם יִשֶׁן עַד ט' שְׁעוֹת, כְּשֶׁחִקֵּן, רָאָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ עוֹמֵד בְּד' שְׁעוֹת עַל הַיּוֹם. אָמַר מָה זֶה. בְּהַרְיַגְת רַעֲב קִשְׁרָתָם עֲלֵי קִשְׁרָא. אָמְרוּ לוֹ, לְמָה. אָמַר, שִׁישְׁנֵנִי יוֹם אֶחָד וְשִׁלִּישׁ יוֹם. כִּי חֹשֶׁב שְׁהוּא בְד' שְׁעוֹת שְׁבִיּוֹם הַמַּחְרָת, וְנִמְצָא שִׁישְׁן יוֹם אֶחָד מִשְׁעָה ד' וְלִהְלֵאָה, וְשִׁלִּישׁ יוֹם מִיּוֹם הַשֵּׁנִי, כִּי כִבְר הִיָּה בְד' שְׁעוֹת שְׁבִיּוֹם הַשֵּׁנִי, אָמְרוּ לוֹ אֵינּוּ כֵן, אֵלָא אֱלוֹהֵי שֶׁל חֻזְקִיהוּ עֲשָׂה בְיוֹם הַזֶּה ב' נְסִים, אֶחָד, שֶׁרִיפָא אֶת חֻזְקִיהָ מִחֲלִיּוֹ. ב' שֶׁהַחֲזוֹר הַשֶּׁמֶשׁ לַשַּׁעַר זֶה. אָמַר וְכִי יֵשׁ בְּעוֹלָם אֱלוֹהֵי גְדוֹל חוּץ מֵאֱלוֹהֵי אִמְרוּ, אֲלֵקִיּוֹ שֶׁל חֻזְקִיהוּ.
קטורא דקנטורא, פירושו הריגת רעב. לפי

רצה

תרומה

תתקא קם וכתב פתבוי, שלם לחזקיהו מלכא דיהודה ושלם לאלהיה ושלם לירושלם קרתא קדישא. לבתר אמליך וקם מפרסיה, ופסע תלת פסיען, וכתב אתרנין, שלם לאלהא רבא דבירושלם ושלם לחזקיהו מלכא דיהודה ושלם לירושלם קרתא קדישא. א"ל קב"ה, אנת פסעת בגין יקרי תלת פסיען, חייך מינה יפקון תלת מלפין שליטין, וקסטירין רופינין דשליטין בכל עלמא, וקדמא מנייהו נבוכדנצר הנה.

תתקב ת"ח, מאי א"ל דניאל, אנת הוא ראשה די דהבא. ובתרוך תקום מלכו אחרי ארע מינה ומלכו תליתאה אחרי וגו'. מה פתיב נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב רומיה אמין שתין פתיה אמין שית. אמר נבוכדנצר עלמא דתמינא, הנה גישא די דהבא, מעוי דכסף, אנא אעביד פלא דדהבא, דלהוי קנפירא דדהבא ברישא.

תתקג ותאנא, ההוא יומא פנש פל אומיא ועממא ולישנייא למפלח לההוא עלמא, ונטל מאנא ממאני מקדשא, דההו גליך ביה שמא קדישא, ועייל ליה בפומיה דההוא עלמא ובההיא שעתא, הנה ממלל רברכן, עד דאתא דניאל, ויקריב גבי דההוא עלמא, ואמר אנא שליחא דמארא עלאה, גוזרני עלך למפק מהבא. אךכר שמא קדישא, ונפק ההוא מאנא, ונפל עלמא ואתבר. היינו דכתיב והוצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים. קם

חלופי גרסאות

פ (דניאל ב) וירא קטו צ"ב. צ (שם ג) ח"ב רכת. ל ל"ג דבירושלם. ו ל"ג מלכא דיהודה. ו גוטרין. ס קופירא; קספירא; גספורא. ו מאני ול"ג ממאני. פ בהו. צ וזהו ול"ג ובההיא שעתא. ק אתא ול"ג דברכן עד. ד ל"ג וקריב גבי דההוא עלמא. ו ממארא. דרך אמת ז עטרה של זהב בראשו (ושבט ממשלה על כל הרש"ב).

מסורת הזהר

הפוסם

מאמר

עד חזקיה לא היה חולה שנתרפא מינה, ומלכו תליתאה אחרי וגו'. מה כתוב, נבוכדנצר מלכא עבד צלם די דהב רומיה אמין שתין פתיה אמין שית. אמר נבוכדנצר, הצלם שראיתי בחלום היה ראשו זהב, ומעיו כסף, אני אעשה כולו של זהב, ויהיה עטרת זהב בראשו. קזפירא, פירושו עטרה לפי הענין.

תתקג) ותאנא ההוא יומא וכו': ולמדנו, ביום ההוא, קיבץ כל האומות והעמים והלשונות שיעברו לצלם ההוא, ולקח כלי מכלי בית המקדש, שהיה חקוק בו השם הקדוש, והכניסו בפיו של אותו הצלם, ואז בשעה ההיא מדבר הצלם גדולות. עד שבא דניאל, וקרב לצלם ההוא, ואמר אני שליח של אדון העלין, גוזר אני עליך, לצאת מכאן. הזכיר את השם הקדוש, ויצא כלי ההוא מפיו של הצלם, ונפל הצלם ונשבר. היינו דכתיב והוצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו אליו עוד

לפי הענין. קונטרסי, פירושו קשר, מלשון, האגוז הזה וכו' יש בו קנטרנין (שה"ר בפסוק אל גנת אגוז). אנקרתון פירוש, קשרתם. כי קטר פירושו קשר.

תתקא) קם וכתב כתבוי וכו': קם וכתב מכתבו, שלום לחזקיהו מלך יהודה, ושלום לאלוהיו ושלום לירושלים עיר הקודש, אח"כ חזר בו, וקם מכסאו, וצעד ג' צעדים, וכתב מכתב אחר, שלום לאל הגדול שבירושלים, ושלום לחזקיהו מלך יהודה, ושלום לירושלים עיר הקודש. אמר לו הקב"ה אתה צעדת בשביל כבודי ג' צעדים, חייך, שיצאו ממך ג' מלכים שליטים, רוונים ורפינון, שולטים בכל העולם. וראשון מהם היה נבוכדנצר.

תתקב) ת"ח מאי א"ל וכו': בוא וראה מה אמר לו דניאל, לנבוכדנצר, אנת הוא ראשה די דהבא בתרוך תקום מלכו אחרי ארע (דפו"י דף קע"ה ע"א)

תרומה

רצו

ר' יהודה ונשקיה על רישיה, אָמַר ^ח אֵי לָא דְקָרִיבְנָא בְּקוּטְפִיָּא «הָכָא, לָא אֶשְׁתְּמוּדְעָנָא בָּךְ. וְהוּוּ דְחֵלִין קָמִיה מִהֵוּא יוֹמָא.

תתקד תָּאנָא ^ט אֶשְׁרִיף אַרְץ שְׂמֵלְכָךְ בְּן חוּרִים וְשְׁרִיף בְּעַת יֵאכְלוּ. ר' יוסי אוקים להאי קרא, בְּמִשְׁהָ, בְּשַׁעְתָּא דְאֶפִּיק לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, וְעַבְד לֹון בְּנֵי חוּרִין. וְשְׁרִיף בְּעַת יֵאכְלוּ, דְכְּתִיב ^י וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחַפְזוֹן פֶּסַח הוּא לִנְי.

תתקה אָמַר ר' שְׁמַעוֹן בְּר יוֹחָאי, וְכִי לָא אֶמְיָנָא דְמְלוּי דְשְׁלַמְה מְלָכָא, ^{יא} דְכִלְהוּ בְּגוּ, לְגוּ הִיכְלָא קְדִישָׁא הוּוּ. וְהַאי דְאֶמְרִיתוּ כְּלָא שְׁפִיר ^{יב} הָהוּ, וְלִדְרָשָׁא הוּא דְאֶתָּא, אֲכַל הַאי קְרָא, לְעִילָא בְּהִיכְלָא ^{יג} קְדִישָׁא הוּא.

תתקו תָּאנָא, אֶשְׁרִיף אַרְץ שְׂמֵלְכָךְ בְּן חוּרִים. מַאי אַרְץ. אַרְץ סְתָם. דְתַנְיָא, מ"ד ^{יד} הַשְּׁלִיף מִשְׁמִים אַרְץ תְּפֹאֲרַת יִשְׂרָאֵל. אֵלָא הַאי אַרְץ, ^{טו} הִיא רְזָא, בְּגוּ כְתָרֵי מְלָכָא קְדִישָׁא, דְכְּתִיב בֵּיה ^{טז} בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אַרְץ וְשָׁמַיִם. וְהַאי אַרְץ, יוֹכַל מַה יְדִינִיק וְאֶתְּוֹן, מִהֵוּא אֶתְר דְאֶקְרִי שְׁמַיִם ^{יז} הוּא, וְלָא אֶתְּוֹנַת אַרְעָא דָא, אֵלָא מְשַׁלְּמוּתָא קְדִישָׁא, דְאֶקְרִי שְׁמַיִם.

תתקז וּבְשַׁעְתָּא דְבָעָא קב"ה לְאַתְרָבָא בִּיתִיה דְלִתְתָא, וְאַרְעָא קְדִישָׁא ^{יח} דְלִתְתָא, אַעְבַּר לְהַאי אַרְעָא קְדִישָׁא דְלְעִילָא בְּקַדְמִיתָא, וְנַחֲתִית לִיה מִהֵוּא דְרָגָא דְהָהוּ יִנְקָא מִשְׁמַיִם קְדִישָׁא, וְלְכַתֵּר תְּרִיב לְהַאי דְלִתְתָא, הַה"ד הַשְּׁלִיף מִשְׁמַיִם אַרְץ בְּקַדְמִיתָא, וְלְכַתֵּר וְלָא זְכַר הַדוּם רְגְלִיו. דְתַנְיָא, בְּךָ אֶרְחוּי דְקב"ה,

חלופי גרסאות
ת דא דאקרובך; דא דאקרובת. א דהכא. ב כלהו מנו.
ג הוא. ד ליג קדישא. ה ליג הוא. ו ליג כל מה. ז יניק.
ח ליג הוא. ט ליג דלתתא.
מסורת הזהר
ק (קהלת י) לך קמר צ"א. ר (שמות יב) ח"ב קפב.
ח"ג רנא. ט (איכה ב) ב"א רי צ"ג. ט (בראשית ב)
הקסח"ז כג צ"א.
דרך אמת חן אם לא הייתי קרובתך בחבורה ודיבוק שבכאן לא היו מכירין אותך והיו יראים מפניו מהיום ההוא והלאה לנהוג בו כבוד.

מאמר
עוד גויים. קס ר' יהודה ונשקו על ראשו, של רב הונא, אמר, אם לא קרבתוך לחברים כאן, לא הכרנו אותך. קוטפייא, פירושו חברותא, מלשון קטפא דגנוזא (ע"ז לח:) ומיום ההוא היו יראים מפניו.
תתקד תָּאנָא אֶשְׁרִיף אַרְץ וְכו':
למדנו אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. ר' יוסי העמיד מקרא הזה במשה, בשעה שהוציא את ישראל ממצרים ועשה אותם בני חורים. ושריך בעת יאכלו, שכתוב, ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא לה.
תתקה אָמַר ר' שְׁמַעוֹן בְּר יוֹחָאי וכו':
אמר רשב"י, וכי לא אמרתי שדבריו של שלמה המלך, שכולם הם בפנים בהיכל המלך. ומה שאמרתם הכל יפה הוא, והוא בא לדרוש. אבל מקרא זה הוא למעלה בהיכל העליון. שהוא מלכות.
(דפו"י דף קע"ה צ"א)

רצו

תרומה

כד בעי למידן עלמא, בקדמיתא עביד דינא לעילא, ולכתר אתקיים לתתא, דכתיב * יפקוד יי' על צבא המרום במרום בקדמיתא, ולכתר ועל מלכי האדמה על האדמה.

תתקח א"ר שמעון, אשריך ארץ שמלכך בן חורין, דון לך יבסגיאות יכלא, * בלא דחילו דאתרא, ומתהוא מלכא עלאה אפון כלא. ושריך בעת יאכלו, כד"א * בעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, אי לך ארץ שמלכך נער כד"א * ונתתי נערים שריהם. ידווי לארעא כד ינקא משמאלא. ושריך בבקר יאכלו, בההוא * * קדוותא, ועד לא * נהיר, ולא שלטא מה דשלטא.

תתקט תנא אמר רבי שמעון, * ונהפית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, דא הוא יעקב קדישא שלימא, כמה דאוקימנא, דכתיב * ויעקב איש תם יושב אהלים. יושב אהל לא פתיב, אלא יושב אהלים, תרי, דאחיד להאי ואחיד להאי. אף הקא פתיב, ונהפית התיכון בתוך הקרשים, מברית מן הקצה אל הקצה, דאחיד להאי ואחיד להאי.

תתקי דתנינן, מאי איש תם. פתרגומו, שלים. שלים מכלא, שלים לתרין סטרין, לעתיקא קדישא, ולזעיר אפינן. שלים לחסד עלאה ולגבורה עלאה, ואשלים להאי ולהאי.

חלופי גרסאות

י ארעא. כ בסניאוחא. ל ל"ג כלא. מ כלא (ד"א). נ דמי. ס נהירו לא.

מסורת הזהר

א (ישעיה כד) נח עה צ"ג. ב (במדבר כג) וישלח ט צ"ח. ג (ישעיה ג) ח"ב קעו. ד (שמות כו) הקסה"ז יג צ"א. ה (בראשית כה) תולדות לו צ"ב.

דרך אמת טן שחרית

אשריך ארץ שמלכך בן חורים

השמאל, כל עוד שאינו מאיר ואינו שולט מה ששולט. דהיינו קו האמצעי המיוחד ימין ושמאל.

תתקט תנא אמר ר' שמעון וכו': למדנו אר"ש, והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, זהו יעקב הקדוש והשלם כמו שהעמדנו, שכתוב, ויעקב איש תם יושב אהלים. יושב אהל לא כתוב, אלא יושב אהלים, שהמשמעות הוא שנים, כי אחוזו כזו וכזו, דהיינו במלכות שלמעלה מחוזה דו"א, הנקראת לאה, ובמלכות שלמעלה מחוזה דו"א, הנקראת רחל. אף כאן כתוב, והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, שאתו כזו ואתו כזו, בלאה ורחל, דהיינו בכל קומת ז"א מקצה אל הקצה.

תתקי דתנינן מאי איש תם. פתרגומו שלים. כי הוא שלם מכל, שלם לב' צדדים לעתיקא קדישא ולז"א

הפוסם

מאמר

ז"א, ואח"כ החריב לזו שלמטה. ז"ש, השליך משמים ארץ, תחילה. ואח"כ, ולא זכר הדום רגליו, שהוא בית המקדש. וארץ הקדושה שלמטה, הנקרא הדום רגליו שלמדנו, כך דרכו של הקב"ה, כשרוצה לדון העולם, תחילה עושה דין למעלה, ואח"כ הדין מתקיים למטה, שכתוב, יפקוד ה' על צבא המרום במרום, בתחילה, ואח"כ, ועל מלכי האדמה על האדמה.

תתקח אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, אשריך ארץ שמלכך בן חורים. היינו ז"א, הון אותך ברוב כל בלא יראה מאחר. וממלך העליון ההוא ניזונים הכל. ושריך בעת יאכלו הוא כש"א, כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. שהם שרים. אי לך ארץ שמלכך נער, הוא כמש"א, ונתתי נערים שריהם. כי אוי לארץ אם יונקת משמאל, שנקרא נער. ושריך בבקר יאכלו, היינו בחשך ההוא של (דפו"י דף קע"ה ע"א * דף קע"ה ע"ב)

רצה

תרומה

תתקיא) א"ר שמעון, תמינא דהא תכמתא פלל פלא. וחסד עלאה נפקא מתכמה. גבורה, דהוא דינא תקיפא, נפקא מבינה. יעקב אשלים לתרין סטרין ואבהן פלל פלא, ויעקב פלל אבהתא.

תתקיב) תאנא בטש תכמה בשבילוי, וכניף ברוחא "למיא, ואתכנפו מיא לאתר חר, ואתפתחו תמשין תרעין דבינה. מאלין שבילין, נפקי עשרה פתרין, בקרניטי זהירין, ואשתארו עשרין ותרין שבילין. בטש שהוא רוחא באינון שבילין, ואתפתחו תמשין תרעין דבינה, ואתגלפו עשרין ותרין, בתמשין תרעין דיוכלא, ואתעטרו בשבעין ותרין אתון דשמא קדישא. אלין אתפתחו לסטרוי.

תתקיג) ואתעטרו "עשרין ותרין פתרין דרחמי, דכלילן בעתיק יומין, דנהיר לון כל חר בסטרוי. אתעטרו תמשין גליפין, במ"ב אתון קדישין דשמא קדישא, דכהון אתברי שמיא וארעא. ואתגלפו בגלופיהון, תמינא תרעין, דאינון תמינא אתון דרחמי, דכתיב "י' י' אל רחום ותנון, דנפקא מעתיקא קדישא,

מסורת הזהר

(1) (שמות לר) ויצא ק צ"ג.

חלופי גרסאות

ע לימא. פ מסיף אלין עשרין. צ ל"ג דשמא קדישא. ק ל"ג קדישא.

מאמר

הסולם

כמש חכמה בשבילוי

שבילים, יצאו עשרה כתרים, שהם ע"ס דג"ר דחכמה, בכתרים מזהירים, ונשארו כ"ב שבילים, שה"ס ז"ת דחכמה, שה"ס כ"ב אותיות. ולפיכך, כאשר הכה רוח ההוא באלו השבילים, כדי לקבץ המים למקום אחד כנ"ל, נפתחו חמשים שערי בינה, שה"ס ג"ר דבינה, ונפתחו כ"ב שהם ז"ס תחתונות, בחמשים שערי יובל, דהיינו בנש"ב אלו. כי כמו של"ב שבילים דחכמה נחלקו לעשר בג"ר וכ"ב בז"ת, כך הבינה נחלקה לנש"ב בג"ר וכ"ב בז"ת. וכל אלו דבינה, נתעטרו בע"ב אותיות של השם הקדוש. המאיר בהארת החכמה, והם נתפתחו לבחינתו. אבל נש"ב שהם ג"ר דבינה, מאיר בהם השם מ"ב, כמ"ש להלן בסמוך. והוא מטעם שנתבאר לעיל (באות ק"א) שהשם מ"ב מאיר בג"ר, ושם ע"ב בז"ת, ע"ש בהסולם. קרניטי פירושו כתרים. כי על והכותרות, מתרגם קרונתין (מ"א ז' י"ט).

תתקיג) ואתעטרו עשרין ותרין וכ"ב: ונתעטרו כ"ב כתרים של רחמים שהם ז"ת, הכלולים בעתיק יומין, שהוא מאיר להם כל אחד בבחינתו. והם מאירים בחסדים מכוסים. שמהם נתעטרו חמשים חקיקות שהם נש"ב, במ"ב אתון קדושים של השם הקדוש, שבהם נבראו שמים וארץ. שהשם מ"ב מאיר בג"ר וע"ב בז"ת כנ"ל בדבור הסמוך. ונחקקו בחקיקותיהם

ולד"א, כי הוא קו האמצעי המכריע ומשלים ב' קוים ימין ושמאל שבבינה, הנקראת לפעמים עתיקא קדישא. ולב' קוין שבז"א. כי שלם לחסד עלינו ולגבורה עליונה, דהיינו ב' קוין ימין ושמאל שבבינה, והוא משלים לזה ולזה, לבינה ולז"א.

תתקיא) א"ר שמעון וכ"ב: אר"ש, רואה אני שהחכמה הוא כלל הכל. וחסד עלינו שבז"א שהוא קו ימין, יוצא מחכמה. גבורה שהוא דין חזק יוצאת מבינה. יעקב, משלים לב' הצדדים, שהוא מכריע בין חסד וגבורה ומיחד אותם ומשלימם. והאבות שהם אברהם ויצחק, דהיינו חסד וגבורה דז"א, הם כלל הכל. ויעקב כלל האבות, שהוא כולל שניהם.

תתקיב) תאנא כמש חכמה בשבילוי וכ"ב: למדנו, נדווג החכמה בשבילים שלו ואסף ברוחו, דהיינו בז"ת שלו שנקראים רוח, את המים, ונקו המים למקום אחד, דהיינו שהחזיר את מים התחתונים שלו, שהם בינה ותו"מ שנפלו ממנו לבינה ואספם למדרגתו. שעמהם עלתה גם הבינה, אל החכמה. כי בינה ותו"מ דעליון מעלים עמהם גם התחתון בעת חזרתם לעליון. (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר דף כ"ו ד"ה ואמא) ונפתחו חמשים שערי הבינה, שיצא בה כח"ב תו"מ שכל אחת כוללת עשר והם חמשים. מאלו השבילים, שהם ל"ב (דפ"י דף קע"ה ע"ב)

רצמ

תרומה

לזעירא, ומתחברן באלין פתרין קדישין, תכמה ובינה עלאין דסלקין. נפקא חסד עלאה מהאי סטרא, ודינא דגבורה מהאי סטרא, אתא זכותא דיעקב, ואשלים אתרווייהו ואחיד לון. דהא הוא שלימותא עלאה.

תתקיד תאנא א"ר שמעון, בג"כ ישראל אתקרי. דתאנא יעקב תתאה. ישראל עלאה. יעקב לאו שלימותא ישראל שלימותא דכלא. וכן תאנא, נאם דוד בן ישי, דוד לאו שלימותא, דהא בתראה הוא. ישי ויסוד עלאה הוא, ושלימותא. והיינו דתנינן, לא גלו ישראל מארצם עד שפפרו בקב"ה, ובמלכותא דבית דוד, דכתיב אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בן ישי איש לאהליו ישראל. מאי איש לאהליו. אתר דעכו"ם שריא בגוייהו, היינו לאלהיו.

תתקמו אמר ר' יהודה, פד שריא חכמתא לגלפא גליפין בכלהו פתרין, מאן פתרא שארי מההוא דאתקרי בינה. בבינה אתפליל כלא. ובג"כ אתפתחו ביה תמשין תרעין, ואשתכח דכלא בחכמה אתגלפו, הה"ד כלם בחכמה עשית.

תתקמו תאנא, כתיב מי מדד בשעלו מים וגו'. בשעלו מים. מאן מים. דא הוא בינה. ר' אלעזר מתני הכי, דא חסד. א"ל ר"ש, כלא בחד מתקלא סלקא. ושמים בזרת תפן, מאן שמים. תפארת. דכתיב תפארת

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד ל"ג יסוד. ש א"ל בהווא. ת מתקן. (ש"ב כג) ח"ב קסח: רלב: ח"ג יט: קפ: ת"ז תל"ט
ט: ט (ש"ב כ) ח"ג סט: ט (תהלים קד) תולדות ב
צ"ג. (ישעיה מ) ב"א עח צ"א. (שם) ב"א עח צ"א.
דרך אמת. כשהתחיל החכמה לחקוק חקיקת האצילות הנקראים כתרים מאיזה כתר ומדה התחיל. כן הכל עולה אל משקל אחד וכונה אחת.

מי מדד בשעלו מים

הסולם

מאמר

שחוא ספירה אחרונה, מלכות. שאין לה שלמות אלא ביסוד. ישי הוא יסוד, שהוא עליון, והוא שלמות, והיינו שלמדנו לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בהקב"ה, ובמלכות בית דוד, שהם יסוד ומלכות, שכתוב אין לנו חלק בדוד, שחוא מלכות, ולא נחלה בן ישי, שהוא יסוד, איש לאהליו ישראל. מהו איש לאהליו, היינו לאלהיו, שהוא מקום שעכו"ם שורה בתוכם.

תתקמו אמר ר' יהודה וכו': אר"י כשהתחיל החכמה לחקוק חקיקות בכל הכתרים, דהיינו הספירות, מאיזה כתר התחיל. ומשיב מכתו החוא, שנקרא בינה. כי בבינה נכלל הכל, כי בה התחילה התגלות החכמה. ומשום זה, נפתחו בה חמשים שערים, ונמצא שהכל נחקק בחכמה. ו"ש, כולם בחכמה עשית.

תתקיד תאנא א"ר שמעון וכו': למדנו אר"ש, משום זה הוא נקרא ישראל. שלמדנו, יעקב הוא תחתון, דהיינו בחינת מחזה ולמטה דו"א. ישראל הוא עליון, דהיינו שחוא מחזה ולמעלה דו"א. יעקב אינו שלמות, ישראל הוא שלמות הכל. וכן למדנו, נאום דוד בן ישי. דוד אינו שלמות, כי אחרון הוא (דפו"י דף קע"ה ע"ב)

תרומה

ישָׁרְאֵל. וְכָל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרָה הָאֶרֶץ. דָּא הוּא גְבוּרָה. וְשָׁקֵל בְּפֶלֶס הָרִים, אֵלֶּיךָ
אֵינוֹן שָׂאָר כְּתָרִין, דְּאֶקְרוּן טוּרֵי אֶפְרַסְמוֹנָא דְכִיָּא. וּגְבָעוֹת בְּמֵאזְנִים, אֵלֶּיךָ שָׂאָר
רְתִיבִין תְּתָאִין מִנֵּיהּוּ.

תתקין תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְלוֹ, מָאי שְׁעָלוּ. דָּא רוּחַ תְּכַמְתָּא דְהִכִּי תַנִּינָן, וְשַׁעְלָא
דְקִיטְרֵי בְקִיזָפָא * שְׁקִיעָן.

תתקידו וְשָׁמַיִם בְּזֵרַת תַּפְּן, מֵאֵן זֵרַת. אֵלֶּיךָ אֵינוֹן - תְּמַשִּׁין תַּרְעִין דְאֶתְפַּתְחוּ
וְאֶתְפְּזְרוּ לְכָל סְטָרִין, כַּד"א וְזֵרִיתִי פְּרָשׁ עַל פְּנִיכֶם וְגו'. וְכָל בְּשָׁלִישׁ, מֵאֵן
שְׁלִישׁ. רְחֵמֵי. גְשָׁלִימוֹתָא דְכָלָא. וְשָׁקֵל בְּפֶלֶס, מָאי פֶלֶס, אָמַר ר' שְׁמַעוֹן,
דְּכְתִיב ^ט מֵאֲזֵנֵי צְדָק. אֲבִנֵי צְדָק. תּוֹ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲנִי מִלֵּי בְשִׁיעוֹרָא
^ס דְּיוֹצֵר כְּלָא אוֹקִימָנָא.

תתקיטו אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, ש"מ, דְּיַעֲקֹב מִגּוֹ דִּינָא קְשִׁיא נְפִיק, דְּהָא יַצְחָק

מסורת הזהר (7) (מלאכי ב) יתרו קיז צ"י. (ח) (ויקרא יט) ב"א שג צ"ג.	חלופי גרסאות א שקיעו. ב ליג חמשק. ג דשלימותא.

דרך אמת ל) רוישת הביקוע והתפשטות ממשלת הקשר באצילות בקיזפא שהוא זריקת הניצוץ שהוא מסוד אות י'
שבחכמה שם הוא שקיע ונולת קיזפא הוא מלשון קיזפיטא דשימשא.

מאמר	הסולם	מי מדד בשעלו מים

מבינה. וְשָׁמַיִם בְּזֵרַת תַּכְּן, מִי הוּא שָׁמַיִם. הוּא כְּמוֹ גּוֹסְפֵן, שְׁפִירוּשׁוֹ אֶפְרַיִן, מִלְשׁוֹן אֶלְפִין
הוּא תְּפֹאֲרַת, שְׁכֵתוֹב, תְּפֹאֲרַת יִשְׂרָאֵל. וְע"כ
נֹאמַר בּוֹ תַכְּן, שְׁמַשְׁמַעוּ שְׁמִתוּכוֹן בְּסֹדֵר
לְתִפְאֲרַת וַיּוֹפִי. וְכָל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרָה הָאֶרֶץ,
זֶהוּ גְבוּרָה, דְהֵינּוּ קוֹ שְׁמַאֲל, שְׁמַטְרֵם שְׁנַכְלַל
בִּימִין, אֵינוֹן מֵאִיר וְהוּא כְּעַפְרָה הָאֶרֶץ, וְשָׁקֵל
בְּפֶלֶס הָרִים, אֵלוֹ הֵם שָׂאָר הַכְּתָרִים, דְהֵינּוּ
שְׁפִירוּת, הַנְקָרָאִים הָרִי אֶפְרַסְמוֹנָא דְכִיָּא, שְׁהֵם
נְה"י. וּגְבָעוֹת בְּמֵאזְנִים, אֵלוֹ הֵם שָׂאָר
הַמְרַכְבּוֹת, תַּחְתּוֹנּוֹת מֵהֵם. דְהֵינּוּ שְׁבַמְלֻכוֹת
וּבִי"ט.

תתקין תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְלוֹ וְכו': בּוּא
וּרָאָה, כְּתוּב, בְּשַׁעְלוֹ, מֵהוּ בְּשַׁעְלוֹ. וּמִשִּׁיב, זֶהוּ
רוּחַ הַחֲכָמָה. כִּי כֵךְ לְמַדְנָא, שְׁבִיל הַסִּבְךָ
בְּאֶפְרַיִן מִתּוֹקָן.
פִּירוּשׁ. סִבְךָ, הֵינּוּ כָל הַקְּלִיפּוֹת. שְׁבִיל
הוּא הַחֲכָמָה, שְׁבִיל מְקוּם שְׁהִיא מֵאִירָה, מְכַלָּה
מִשֵּׁם כָּל הַסִּבְךָ, שְׁהוּא הַקְּלִיפּוֹת. אֶפְרַיִן זֶהוּ
מְלָכוֹת, שְׁנִקְרָא אֶפְרַיִן (כְּנ"ל אוֹת כ'). וְאוֹמַר
שְׁבִיל הַסִּבְךָ שְׁהוּא הַחֲכָמָה, מִתּוֹקָן בְּמְלָכוֹת,
וְלֹא בְּמְקוּם אַחֵר. הָרִי אֲשֶׁר שְׁעָלָא, פִּירוּשׁוֹ
שְׁבִיל הַחֲכָמָה, אִף כַּאֲן מִי מִדְּד בְּשַׁעְלוֹ, פִּירוּשׁוֹ
חֲכָמָה.

שעלא פִּירוּשׁוֹ שְׁבִיל, מִלְשׁוֹן מִשְׁעוֹל
הַכְּרָמִים (בְּמִדְבָר כ"ב) דְקִטְרֵי, פִּירוּשׁוֹ סִבְךָ,
מִלְשׁוֹן קִטְרֵי קַחוּנְיָא הַכָּא (יְבִמּוֹת ס"א): קִיזָפָא,
(דְּבִי"ד דָּף קִיעִי ע"ב *) דָּף קִיעִי ע"א

שא

תרומה

דינא קשיא, אחיד לחולקיה. אמר ליה ר' שמעון, ונדא הוא בלחודוי, וקא יצחק מגו חסד נפק, וקחי פלהו, דינא מגו רחמי נפקא, ורחמי מדינא. אברהם זרית אחסנא דחסד, נפק יצחק בדינא מגו חסד. יעקב נפק ברחמי, מגו דינא קשיא, וכף הוא לעילא, דא מן דא, וינקא דא מן דא, עד דאשתמודע כללא דהוא חד, ומחד תליין פלהו, וכללא אשתכח חד. בריה שמייה לעלם ולעלמי עלמין.

תתקכ אמר רבי אלעזר, אשתמודע, דלית שלימותא אלא פד י אחיד דא מן דא, ונדא אחיד בתרווייהו, לשכללא כללא, כגון יעקב, והיינו דכתיב מברית מן הקצה אל הקצה.

תתקכא תאנא, כולי האי לא אתקרי אלא מסטרא דילן, ומסטרא דילן אשתמודע כללא. ודקא כהאי לעילא כללא בחד מתקלא סלקא. לא שני, ולא ישתני, כמה דכתיב אָנִי יי' לא שניתי. אמר רבי יהודה, פלהון בוצינין נהירין מחד, ומחד תליין, ובוצינין אינהו חד כללא. ודקא לא בעו לאתפרשא, ומאן דפריש לון, כאלו אתפרש מן תיי עלמא.

תתקכב אמר ר' יצחק, כתיב ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בהם, היינו דכתיב ופעשית שנים פרוכים וקב. פתיב יושב הפרוכים, וכתיב וינרב על כרוב ויעף. יושב הפרוכים, יכד שריא לאתיישבא בשלימותא, כתיב יושב הפרוכים. וכד לא שריא, ולא אתיישבא מלכא בכרסיה, כתיב וינרב על כרוב חד, דלא אתיישבא מלכא בכרסיה. יושב הפרוכים תרי.

חלופי גרסאות

ד אחידן, ה ברא ול"ג מן, ו וחד. ז הוא לעילא; ל"ג דהא, ו ול"ג דהא; ולא ול"ג דהא. ט דאפריש. י וכתוב. כ כד אשתכח בשלימותא (כמו יושב הכרובים). ל מוסיף הכרובים כד אשתכח בשלימותא. מ ל"ג מן וכד עד וירכב.

מסורת הזהר

(מלאכי ג) בשלח מט צ"ח. (ט) ישעיה ג) לעיל אות תתקכ צ"ג. (ו) (שמות כה) ב"א רצג צ"ד. (ז) (ש"א ד). (ז) (שם ב כב) ח"ג קפט; רכו. תקי"ח צו ט"א כת.

מרכב על כרוב ויעף

הסולם

מאמר

אחד, אינו משנה ולא ישתנה, כמו שכתוב, אני הויה לא שניתי. א"ר יהודה כל הנרות מאירים מאחד, מא"ס ב"ה, ומאחד הם תלויים, וכל הנרות הם אחד, ולא צריכים להפריד ביניהם. ומי שמפריד ביניהם, כאלו נפרד מחיי העולם. **תתקכב** א"ר יצחק כתיב וכו': אר"י, כתוב, ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בהם. היינו שכתוב, ועשית שנים כרובים זהב שהם מטטרון וסנדלפון הנקראים נערים. כתוב יושב הכרובים. וכתוב, וירכב על כרוב ויעף, דהיינו רק כרוב אחד. ומשיב, יושב הכרובים, כשהקב"ה שורה להתיישב בהם בשלמות, ואז כתוב יושב הכרובים, שנתיישב על שניהם יחד. וכשהמלך אינו שורה ואינו מתיישב בכסא, דהיינו כשאין זווג למעלה בין זו"ן, כתוב, וירכב על כרוב אחד, כי המלך שחוא ז"א, לא נתיישב בכסאו שחוא מלכות אבל יושב הכרובים, משמע שנים.

אמר

מחד וחסד מגבורה, עד שניכר שהכל הוא אחד ומאחד תלויים כולם והכל נמצא אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

תתקכ אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, ניכר שאין שלמות אלא כשנאחו זה מן זה, חסד מדין ודין מחסד, וזה, קו אמצעי שהוא רחמים, אוחז בשניהם, שמיחד ב' הקוין חסד ודין, לשכלל הכל, כגון יעקב, שהוא קו האמצעי. והיינו שכתוב, מברית מן הקצה אל הקצה. דהיינו בריח התיכונ, שה"ס קו האמצעי, מברית מן קצו של החסד עד קצו של דין הקשה, ואע"פ שהם הפכים זל"ז מקצה אל הקצה, הוא מברית ביניהם ומיחד אותם זב"ז.

תתקכא תאנא כולי האי לא נקרא, בין החסד והדין, אלא מצדנו, ומצדנו ניכר הכל, כמו שאמרנו לעיל, כי בזה של מעלה הכל עולה במשקל

(יפויי דף קצ"ו ע"א)

שב

תרומה

תתקכג) אמר רבי יוסי, ווי לעלמא, פד חד כרוב אהדר אנפיה מתכריה,
דהא כתיב ופניהם איש אל אחיו, פד הוה שלמא בעלמא. אמר רבי יצחק, הא
תנינן ערות אביך וערות אמה לא תגלה, ווי למאן דגלי עריותהון. פגוונא
דא פתיב בעקב, מכריח מן הקצה אל הקצה. זפאה חולקהון דישראל, דקודשא
ברוך הוא משתבח בתשבחתיהו פגוונא דלעילא, דכתיב וישראל אשר בך
אתפאר.

תתקכד) תאנא אמר רבי יצחק, ביומי קדמאי, הוה בר נש אמר לחכריה,
אימא לי מלה תדא ודאורייתא, וטול מנה פספ. השתא אמר בר נש לחכריה,
טול מנה פספ ואשתדל באורייתא, ולית מאן דישגח, ולית מאן דתריפין אודניה,
בר אינון ונעירין קדישי עליונין, דקודשא ברוך הוא משתבח בהו, דכתיב
ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ גער מטעי מעשה ידי להתפאר.

תתקכה) ווי העמודים וחשקיהם פספ. רבי יצחק אמר, ווי העמודים,
הא אמינא כל אינון דמתאחדן מקטרי קיימין עלאין, אקרוון ווי העמודים. וכל
אינון דלתתא, תליין מאינון ווים. מאי ווים. שתא בגו שתא, ומתאחדן ומתשקנין
מתוטא דשדרה, דקאים עליהו. ובספרא דצניעותא תאנא, ווים לעילא, ווים
לתתא, וכלהו במתקלא חד סלקין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ק) ויקרא יח) ב"א רכו צ"א. ד) ישעיה מט) יתרו סו
צ"ד. ט) שם ס) ב"א שא צ"א. ת) שמות כז) ח"ב
קפט. ת"ז בהקדמה יב:
דרך אמת מ) שיטה אזנו לשמוע. נ) כל אותן הנאחזים מקשרי עמודים עליונים באצילות נקראים וויין כי הם בסוד
אות ו' שבשם הוי"ה כנוע.

מאמר

הסולם

ווי העמודים

תתקכג) אמר ר' יוסי וכו': אר"י אוי לעולם כשכרוב אחד מחזיר פניו מחבירו. שזה יורה שאין זוג למעלה בין ימין ושמאל שהרי כתוב, ופניהם איש אל אחיו, בשעה שיש שלום בעולם, משמע שאם אין פניהם איש אל אחיו אין שלום בעולם. א"ר יצחק, הרי למדנו ערות אביך וערות אמה לא תגלה. דהיינו שלא יחטא ויפריד הזוג בין זו"ו, שהם או"א שלך. אוי למי שמגלה ערותם. דהיינו אם פוגם בהם. וע"כ א"צ ללמוד זאת מן פניהם איש אל אחיו. כעין זה כתוב, ביעקב מכריח מן הקצה אל הקצה, דהיינו שמיחד ימין ושמאל יחד, (כמ"ש לעיל אות תתק"ח) אשריהם חלקם של ישראל שהקב"ה משתבח בשבתם כעין של מעלה, בתפארת שכתוב, ישראל אשר בך אתפאר.

תתקכה) ווי העמודים וחשוקיהם כספ: ר' יצחק אמר, ווי העמודים הריני אומר, שכל אלו שמתאחדים מצורות העמודים העליונים, שהם נו"ה, נקראים ווי העמודים. וכל אלו שלמטה תלויים מאלו הווים. מהו ווים, שש בתוך שש. כי ב' ווים הם ב"פ שש, שהו' קצוות כלולות זמ"ז, ויש בכל אחת מהם שש, וע"כ נצח הוא שש, והוד הוא שש. ומתאחדים ונשקים מחוט השדרה, שהוא ת"ת, העומד עליהם. שהת"ת עומד על נו"ה. ובספרא דצניעותא למדנו, ווים למעלה, בחג"ת ווים למטה, בנה"י. וכולם במשקל אחד עולים. כלומר שאין כאן מחלוקת.

תתקכד) תאנא אמר ר' יצחק וכו': למדנו, אר"י, בימים הראשונים היה אדם אומר לחבירו אמור לי דבר תורה אחד, וקבל (דפו"י דף קע"ו ע"א)

